

המחלקה לתרבות חזותית וחומרית
תכנית התואר הראשון בתרבות חזותית וחומרית
התכנית העיונית הכלל-בצלאלית בתרבות חזותית וחומרית

ראש המחלקה: ד"ר גל הרץ

רכזת מנהלית תכנית התואר הראשון בתרבות חזותית וחומרית: ענת מלכה

רכזות מנהליות התכנית העיונית הכלל בצלאלית: מירב אפרה וענת מלכה

טלפון: 02-5893315/6
galhertz@Bezalel.ac.il
ht2@bezalel.ac.il
anat@bezalel.ac.il

סגל המרצים.ות

אורין דורון	ד"ר זהבי ראובן	פרבר צחי
ד"ר אלח'טיב שחאדה חוסני	חליחל עלא	ד"ר פרח מרים
ד"ר אלפרוביץ ליאור	טרגן יעל	פרופ' פרח כפרבירעים הילה לולו לינ
אקסנפלד סתו	יעקב איתי	ד"ר פרידמן ליאת
ארד יאירי נעה	יציב אמיר	פרייס אייל
ד"ר ארונוב איגור	ד"ר ירון אלעד	פרייס שרה
אשרי אסף	ד"ר כהן רונה	ד"ר פרנקל אלרואי טל
ד"ר בולגרו אורית	ד"ר כהנא עופר	ד"ר פרסוב אלעד
ד"ר בושי רועי	ד"ר כנעני עפרי	קונופני אילנית
ד"ר בן-צבי טל	ד"ר לביא ליאת	קוניאק שרון
ד"ר בנימיני יצחק	להב קליין ליאה	קידר הדס
ד"ר בנינגה שרה	פרופ' לידר עינת	ד"ר קמיאן עדינה
פרופ' ברטל אורי	מאיר דניאל	קנטור רותי
ד"ר ברטל אליה	ד"ר מאירי-דן נעמי	ד"ר קרמניצר יובל
ד"ר אדר' ברייאר מיכל	ד"ר מור סיני טל	ראונר עילי
גביש ארז	מלאכי מרים	רגב מלכה
גולד אורי	מלר שירי	ד"ר רובין נועה
ד"ר גורן עומרי	ד"ר מנדה לוי עודד	רהט מירב
פרופ' גז דור	ד"ר מרקוביץ' דליה	רוזה עידן
ד"ר גינזבורג רותי	נחום גילת	ד"ר רונאל יואב
אדר' גינת עידו	ניסים עמרי	רוף רותם
פרופ' גנשורא דב	ד"ר אדר' סאבין בן שושן ליאת	רוקני אלהם
גרייב עיסא	סגורסקי גוסטבו	רייכמן רון
גרנות אורנה	סטנדר רות	שבי אורלי
דרשוביץ ג'ואנה	סטעייר איימי	שגיא ביזאוי איל
הדר עמית	פרופ' סלה אשר	שוקר איתן
הלל קרן דליה	ד"ר אדר' סלע וינר עדי	אדר' שורק אהד
ד"ר הנדל אריאל	סעאדה ראידה	ד"ר שטיינברג רונית
ד"ר הרץ גל	ד"ר סתר שאול	אדר' שמר הילה
ד"ר אדר' הרשנזון מרטין	עילם אורן	שפירא חן
ד"ר וייץ יונה	ד"ר עמיר רוני	שרצר רינת
ד"ר זהבי אהד	פרופ' פימנטל דרור	

על המחלקה:

במחלקה לתרבות חזותית וחומרית בבצלאל לומדים על הקשר שבין אמנות, עיצוב ואדריכלות ובין מחשבה תיאורטית, עמדות ביקורתיות ותופעות תרבותיות. תוכנית הלימודים במחלקה מבקשת לשפוך אור על האופנים שבהם החזותי, החומרי והאסתטי הם אבני הבניין של ידע הפועל באופן טרנספורמטיבי: ידע המערער את לכידותם של זהויות, נורמות, מיתוסים ומבדים (נרטיבים) תרבותיים קיימים, ומאפשר אגב כך גם לבונן חדשים.

המרצות והמרצים במחלקה מציעים מגוון עצום של תחומי ידע, על כל קשת התחומים של מדעי הרוח והחברה, הנקשרים בכל קורס וקורס לעולמות האמנות והעיצוב ולמיומנויות הכרוכות בהם: היסטוריה ופילוסופיה של האמנות, תרבות חומרית מהעת העתיקה ועד ימינו וגישות ביקורתיות לתרבות חזותית, נפגשות בשיעורים עם חקר הספרות, המוסיקה, הארכיאולוגיה, הסוציולוגיה, מדע המדינה, מנהל עסקים ומדעי הטבע דרך ומתודות ארכיטקטוניות, מקצועות עיצוב שונים ופרקטיקות אמנותיות עתיקות וחדשניות. המגוון התרבותי והתמטי שמוצג במחלקה נועד להעמיק את היכרותם של הסטודנטים. ות עם התרבות והחברה שבה הם יוצרים ולהרחיב את אפשרויות המבע שלהם בתוכה וההשפעה שלהם עליה. לכן, רבים מהקורסים נוגעים בהקשרים המקומיים של מדעי הרוח, החברה, האמנות והעיצוב, ואחרים עוסקים בחקר החזותי והחומרי בהקשרים גיאוגרפיים ותרבותיים אחרים וגלובליים. לבד מהקורסים הסדירים, המחלקה מקיימת באופן רצוף מפגשי למידה, כנסים וימי עיון ומוציאה לאור את **בצלאל: כתב עת לתרבות חזותית וחומרית**.

תוכנית הלימודים לתוכנית התואר הראשון (B.A.):

התוכנית לתואר ראשון בתרבות חזותית וחומרית מכשירה סוכנות וסוכני תרבות, היכולים לפעול במגוון אופנים בשדות האמנות והעיצוב, כמו גם להמשיך במסלולי מחקר והוראה אקדמיים. התוכנית מציעה מסגרת לימודים ייחודית: קורסים רב-תחומיים שמעודדים מבט לעומק התרבות המורכבת שבה אנו חיים, לצד השתתפות בפעילות היצירתית במחלקות השונות של בצלאל במגוון קורסים מעשיים באמנות ובעיצוב. בכך, מעניקה התוכנית לתלמידיה את הכישורים הנדרשים כדי לפרוץ כיווני חשיבה חדשים ולקדם רעיונות וכיווני פעולה בשדה התרבותי המקומי, כמו גם העולמי.

מסלול המצטיינים בתרבות חזותית, אמנות וביקורת:

בשנת הלימודים תשפ"ד נפתח מסלול מצטיינים עבור סטודנטיות. ים מצטיינות. ים של התואר הראשון בתרבות חזותית וחומרית. המסלול מאפשר השלמת תואר ראשון בתרבות חזותית וחומרית ותואר שני במדיניות ותיאוריה של האמנויות בתוך ארבע שנים. הסטודנטיות. ים במסלול לומדים. ות בשנתיים הראשונות במחלקה לתרבות חזותית וחומרית; בשנה השלישית, הם משלבים את קורסי השנה האחרונה של התואר הראשון עם קורסי השנה הראשונה של התואר השני במדיניות ותיאוריה של האמנויות, בהתאמות מסוימות; ובשנה הרביעית לומדים את קורסי השנה השנייה של התואר השני, ובכך משלימים את חובותיהם לתואר זה.

באמצעות המסלול החדש, אנו מבקשים לעודד העמקה בתחומי האמנות העכשווית, התרבות החזותית, האוצרות והביקורת; להקנות את הבסיס למחקר משמעותי בתחומים אלה שיוביל לעבודת תזה מחקרית; לאפשר התוודעות לשיח העדכני בשדות האמנות והעיצוב בארץ ובעולם והשתתפות פעילה בו; לטפח פעולה אינטלקטואלית וביקורתית, עשייה אוצרותית וניהול מעשי של פרויקטים אמנותיים בשדות התרבות החזותית. המסלול יכלול סמינרים וקורסים ייעודיים וכן סיורים לימודיים בתערוכות ובאירועי אמנות בין-לאומיים.

הקבלה למסלול נעשית בסיומה של השנה השנייה ללימודי התואר הראשון בתרבות חזותית וחומרית. שנת הלימודים השלישית תורכב משתי שנות לימוד ושכר הלימוד יהיה בהתאם. יחד עם זאת, מסלול המצטיינים יציע מלגות עידוד.

תנאי קבלה: ממוצע ציונים גבוה מ-90, הגשת תיק מועמדות וריאיון אישי.

התוכנית העיונית הכלל-בצלאלית בתרבות חזותית וחומרית:

תוכנית הלימודים במחלקה מורכבת מקורסי חובה לכל המחלקות, קורסי חובה המותאמים לכל מחלקה, קורסי בחירה וסמינרים. הסטודנטים.ות מכלל המחלקות (למעט ארכיטקטורה ואדריכלות נוף) לומדים: 24 נ"ז בכל המחלקות על פני ארבע שנים. במחלקה לארכיטקטורה – 30 נ"ז על פני חמש שנים, בתוכנית אדריכלות נוף לומדים 16 נ"ז בשנים א-ב.

תוכן עניינים:

6.....	מבנה תכנית הלימודים בתכנית התואר הראשון (B.A.)
9.....	מבנה התכנית העיונית הכללית בצלאלית בתרבות חזותית וחומרית
10.....	לימודי אנגלית
13.....	מידע כללי ונהלים
15.....	פירוט מערכת הלימודים

מסגרות בחירה – שנים ב – ה

32.....	חובה כללית שנה ב
35.....	פרוסמינר שנה ב
44.....	סמינרים שנה ג
52.....	קורסי בחירה
60.....	קורסי המקבץ הבינתחומי

מבנה תוכנית הלימודים בתוכנית התואר הראשון (B.A.)

שנה א'

קורסי חובה עיוניים שנתיים:

היסטוריות של האמנות המערבית, שיעור + תרגיל, 6 נ"ז
מושגי יסוד בביקורת התרבות החזותית, שיעור + תרגיל, 6 נ"ז
מבוא לאסתטיקה, 4 נ"ז

קורסי חובה עיוניים סמסטריאליים:

מבוא לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה של התרבות החזותית והחומרית, סמסטר א', 2 נ"ז
בין קונפליקט לקבוצה: אמנות ישראלית ואמנות פלסטינית, סמסטר א' 2 נ"ז
היסטוריות ותיאוריות של העיצוב, סמסטר א', 2 נ"ז
פסיפס מקומי: תרבויות חזותיות וחומריות בישראל, סמסטר ב', 2 נ"ז

קורסי חובה מעשיים סמסטריאליים:

סדנה מעשית בצילום וידאו וקולנוע, סמסטר א', 2 נ"ז
לגעת בחומר: סדנה בקרמיקה וזכוכית, סמסטר א' או ב', 2 נ"ז
יסודות התקשורת החזותית, סמסטר א', 2 נ"ז
אופנה: גוף, מחקר, שפה, קורס קיץ, 2 נ"ז
זהות. חומר ומרחב באמנות עכשווית במזרח התיכון, סמסטר ב' 2 נ"ז

קורסי חובה מתוך רשימת קורסי בחירה:

ארבעה קורסי בחירה עיוניים ממחלקת האם לתרבות חזותית וחומרית, סמסטר א' וב' 8 נ"ז

שנה ב'

קורסי חובה עיוניים שנתיים:

מחקר חזותי וכלים חזותיים למחקר, 4 נ"ז
לספר סיפור: כתיבה ביקורתית-מסאית בתחום התרבות החזותית והחומרית, 4 נ"ז

קורסי חובה עיוניים סמסטריאליים:

האוצר כמחבר: בין רעיון לתצוגה, סמסטר א', 4 נ"ז
פרקטיקות של אוצרות, סמסטר ב', 2 נ"ז
תרבות חזותית בעידן הווירטואלי, סמסטר ב', 2 נ"ז

קורסי חובה מעשיים סמסטריאליים:

יסודות המחשב וכלים דיגיטליים לעיצוב א', סמסטר א', 2 נ"ז
אסכולת ירושלים – קורס מטייל, סמסטר א', 2 נ"ז
מדברים עם חפצים: הבנת העולם דרך עיצוב, סמסטר ב', 2 נ"ז
אמנות למלשינים, סמסטר ב' 2 נ"ז

קורסי חובה מתוך רשימת קורסי בחירה:

סמינר שנתי או סמסטריאלי, ממחלקת האם לתרבות חזותית וחומרית, 4 נ"ז
שבעה קורסי עיוניים בחירה ממחלקת האם לתרבות חזותית וחומרית, סמסטר א', ב', קיץ, 14 נ"ז

שנה ג'

קורס חובה שנתי:

סמינר פרויקט גמר, 8 נ"ז

קורסי חובה מעשיים סמסטריאליים:

פרוסמינר מרחב אוטונומי, סמסטר א', 4 נ"ז

כתיבה מסאית-ביקורתית, סמסטר א', 2 נ"ז

לקרוא את העיר: חומר, ארכיטקטורה ומורשת אורבנית בירושלים, סמסטר א', 2 נ"ז

מעשה טכני: על טכנולוגי, יצירה ושליטה, סמסטר ב', 2 נ"ז

קורסי חובה מתוך רשימת קורסי בחירה:

סמינר שנתי או סמסטריאלי ממחלקת האם לתרבות חזותית וחומרית, 4 נ"ז

ארבעה קורסי בחירה עיוניים ממחלקת האם לתרבות חזותית וחומרית, סמסטר א' וב', 8 נ"ז

קורס בחירה מתוך המקבץ הבינתחומי של מחלקת האם לתרבות חזותית וחומרית, סמסטר א' וקיץ, 2 נ"ז

(ניתן ללמוד בשנים ב'- ג')

שני קורסי בחירה מעשיים מהמחלקות המקצועיות, 4 נ"ז (ניתן ללמוד בשנים ב'- ג')

מבנה תכנית הלימודים בטבלה:

שם הקורס	סוג, סמסטר	נ"ז
שנה א'		
היסטוריות של האמנות המערבית – שיעור + תרגיל	חובה עיוני - שנתי	6
מושגי יסוד בביקורת התרבות החזותית – שיעור + תרגיל	חובה עיוני - שנתי	6
מבוא לאסתטיקה	חובה עיוני - שנתי	4
מבוא לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה של התרבות החזותית והחומרית	חובה עיוני - סמסטר א'	2
בין קונפליקט לקנבס: אמנות ישראלית ואמנות פלסטינית	חובה עיוני - סמסטר א'	2
היסטוריות ותיאוריות של העיצוב	חובה עיוני - סמסטר א'	2
פסיפס מקומי: תרבויות חזותיות וחומריות בישראל	חובה עיוני - סמסטר ב'	2
סדנה מעשית בצילום וידאו וקולנוע	חובה מעשי - סמסטר א'	2
לגעת בחומר: סדנה בקרמיקה וזכוכית	חובה מעשי - סמסטר א' / ב'	2
יסודות התקשורת החזותית	חובה מעשי - סמסטר א'	2
זהות. חומר ומרחב באמנות עכשווית במזרח התיכון	חובה מעשי - סמסטר ב'	2
אופנה: גוף, מחקר, שפה	חובה מעשי - סמסטר קיץ	2
ארבעה קורסי בחירה ממחלקת האם (סמסטר א' + ב')	חובה עיוני – מתוך קורסי בחירה סמסטר א' + ב'	8
שנה ב'		
מחקר חזותי וכלים חזותיים למחקר	חובה עיוני - שנתי	4
לספר סיפור: כתיבה ביקורתית-מסאית בתחום התרבות החזותית והחומרית	חובה עיוני - שנתי	4
האוצר כמחבר: בין רעיון לתצוגה	חובה עיוני – סמסטר א'	4
פרקטיקות של אוצרות	חובה עיוני - סמסטר ב'	2
תרבות חזותית בעידן הווירטואלי	חובה עיוני - סמסטר ב'	2
יסודות המחשב וכלים דיגיטליים לעיצוב א'	חובה מעשי – סמסטר א'	2
אסכולת ירושלים – קורס מטייל	חובה מעשי – סמסטר א'	2
מדברים עם חפצים: הבנת העולם דרך עיצוב	חובה מעשי – סמסטר ב'	2
אמנות למלשינים	חובה מעשי – סמסטר ב'	2

	4	חובה עיוני – שנתי / סמסטריאלי מתוך רשימת סמינרים	סמינר ממחלקת האם
	14	חובה עיוני – מתוך קורסי בחירה סמסטר א' + ב'	שבעה קורסי בחירה ממחלקת האם
			שנה ג'
36	8	חובה - שנתי	סמינר פרויקט גמר
	4	חובה עיוני – סמסטר א'	פרוסמינר: מרחב אוטונומי
	2	חובה עיוני – סמסטר א'	כתיבה מסאית-ביקורתית
	2	חובה עיוני – סמסטר א'	לקרוא את העיר: חומר, ארכיטקטורה ומורשת אורבנית בירושלים,
	2	חובה עיוני – סמסטר ב'	מעשה טכני: על טכנולוגיה, יצירה ושליטה
	4	חובה עיוני – שנתי / סמסטריאלי מתוך רשימת סמינרים	סמינר ממחלקת האם
	8	חובה עיוני – מתוך קורסי בחירה סמסטר א' + ב'	ארבעה קורסי בחירה ממחלקת האם
	2	חובה – בחירה מתוך רשימת קורסים סמסטר א' או סמסטר קיץ. ניתן ללמוד בשנים ב' ו-ג'	קורס בחירה מהמקבץ הבינתחומי
	4	חובה מעשי – מתוך רשימת קורסים מוצעים. ניתן ללמוד בשנים ב' ו-ג'	שני קורסי בחירה מעשיים מהמחלקות המקצועיות
120			

מבנה תוכנית הלימודים במחלקה העיונית הכלל-בצלאלית לתרבות חזותית וחומרית לפי מחלקות:

- המחלקה רשאית לערוך שינויים ותיקונים בתכנים המופיעים בתוכנית הלימודים בשנתון, להוסיף עליהם, לגרוע מהם או לבטלם בכל עת במהלך שנת הלימודים. הודעה על כל שינוי תפורסם. השינויים מחייבים את כלל הסטודנטים, גם אם נקבעו או נכנסו לתוקף לאחר שהחלו את לימודיהם.
- יש לשים לב: היוצאים.ות לחילופי סטודנטים ילמדו את הסמינר בשנה ד'. בשנה ג' ילמדו שני קורסי בחירה. מערכת התעדוף תציע קורסים בהתאם.

לכל המחלקות לבד מארכיטקטורה

שם שיעור	שנה	תת פרק	נ"ז
תולדות האמנות. סמסטר א' או ב'	א'	חובה כלל בצלאל	2
אמנות מודרנית. סמסטר א' או ב'	א'	חובה כלל בצלאל	2
מבוא לתרבות חזותית מרובה מתכונות	א'	חובה כלל בצלאל	1
מושגי יסוד בתרבות. סמסטר א'	א'	חובה כלל בצלאל	1
חובה מחלקתית סמסטר א'	א'	חובה מסלולי	2
חובה חלקתית סמסטר ב'	א'	חובה מסלולי	2
חובה כללית לשנה ב'	ב'	חובה מסלולי	2
פרוסמינר	ב'	חובה כלל בצלאל	4
סמינר	ג'	חובה כלל בצלאל	4
קורס בחירה	ג'	בחירה כלל בצלאל	2
קורס בחירה או מלווה פרויקט גמר לצילום	ד'	בחירה כלל בצלאל	2
24			

למחלקה לארכיטקטורה

שם שיעור	שנה	תת פרק	נ"ז
תולדות הארכיטקטורה א': העת העתיקה וימי הביניים	א'	חובה ארכיטקטורה	2
תולדות הארכיטקטורה ב': מהרנסנס עד המאה ה-19	א'	חובה ארכיטקטורה	2
תולדות האמנות. סמסטר א'	א'	חובה כלל בצלאל	2
אמנות מודרנית. סמסטר ב'	א'	חובה כלל בצלאל	2
מבוא לתרבות חזותית מרובה מתכונות	א'	חובה כלל בצלאל	1
מושגי יסוד בתרבות. סמסטר א'	א'	חובה כלל בצלאל	1
פרוסמינר	ב'	חובה כלל בצלאל	4
אדריכלות מודרנית ותכנון במאה ה-20. שנתי	ב'	חובה	4
ארכיטקטורה וביקורת. סמסטר א'	ג'	חובה	2
תולדות העיר והעיור בעולם המערבי. סמסטר ב'	ג'	חובה	2
סמינר	ג'	חובה כלל בצלאל	4
קורסי בחירה על פני שנים ג'-ה'	ג', ד', ה'	בחירה ארכיטקטורה	4
30			

שם שיעור	שנה	תת פרק	נ"ז
תולדות הארכיטקטורה א': העת העתיקה וימי הביניים	א'	חובה ארכיטקטורה	2
תולדות הארכיטקטורה ב': מהרנסנס עד המאה ה-19	א'	חובה ארכיטקטורה	2
תולדות האמנות. סמסטר א' או ב'	א'	חובה כלל בצלאל	2
אמנות מודרנית. סמסטר א' או ב'	א'	חובה כלל בצלאל	2
מבוא לתרבות חזותית מרובה מתכונות	א'	חובה כלל בצלאל	1
מושגי יסוד בתרבות. סמסטר א'	א'	חובה כלל בצלאל	1
אדריכלות מודרנית ותכנון במאה ה-20. שנתי	ב'	חובה	4
קורס בחירה משנים ג'-ה'		בחירה	2
			16

מקבץ הקורסים הבין-תחומי

מקבץ הקורסים הבין-תחומי משמש כמעבדה לפיתוח תחומי מחקר והוראה חדשניים, מאתגרים ומרכזיים באקדמיה. מקבץ הקורסים כולל קורסים רלוונטיים לנושאים מרכזיים בסדר היום האקדמי, כאשר אלו מעניקים מענה מאוזן ככל הניתן לכלל המחלקות והתחומים בבצלאל. הקורסים הבין-תחומיים יתקיימו בסמסטרים א' וב' בימי ד' אחר הצהריים, בין השעות 14:00–17:00 ובסמסטר קיץ בקורס מרוכז בן שבועיים (המועדים המדויק יתפרסם בהמשך). כל קורס סמסטריאלי מקנה 2 נ"ז. הרישום לקורסים אלה יתבצע בעת הרישום הממוחשב בתיעדוף (ראו הסבר על רישום לקורסי בחירה מטה, תחת "מידע כללי ונהלים"). הרישום לקורסים במקבץ הבין-תחומי אינו חובה. ניתן יהיה להירשם לקורס אחד בלבד ממסגרת זו שיחליף קורס בחירה במחלקה בשנה ג' (למעט במחלקות שבהן אין קורסי בחירה בשנה זו).

סטודנטים.ות המעוניינים להירשם לקורס נוסף ממסגרת זו מעבר לתוכנית הלימודים, יוכלו לעשות זאת בתקופת השינויים על בסיס מקום פנוי.

לימודי אנגלית בבצלאל

"המועצה להשכלה גבוהה רואה חשיבות רבה בלימודי האנגלית למטרות אקדמיות ובינלאומיות, כחלק ממערך הקניית כלים וידע לסטודנטים במהלך לימודיהם לתואר אקדמי. רכישת מיומנויות בשפה האנגלית היא תנאי בסיסי והכרחי לאפשר לסטודנטים להתמודד עם חומרי הרקע בקורסים השונים במהלך לימודיהם האקדמיים, ולאפשר לבוגרים להשתלב באופן מיטבי בשוק התעסוקה המקומי והבינלאומי. ידע בשפה האנגלית נדרש לצורך הבטחת רמה אקדמית נאותה ועולה בקנה אחד עם תהליכי הגלובליזציה בארץ ובעולם."¹

החל משנת תשפ"ב, בהתאם לרפורמה בלימודי האנגלית במוסדות להשכלה גבוהה, פועלת באקדמיה לאמנות ועיצוב בצלאל תוכנית ייחודית שתאפשר לסטודנטים.ות בתואר הראשון לבסס את המיומנויות הנדרשות ולהטמיע את השפה בתהליכי הלימוד והיצירה. תוכנית הלימודים החדשה תתמקד בארבע מיומנויות שפה: קריאה, כתיבה, הבנה ודיבור. על פי החלטת המועצה להשכלה גבוהה, כל הסטודנטים.ות שיחלו את לימודיהם במערכת ההשכלה הגבוהה בישראל משנת הלימודים תשפ"ב, ילמדו לפחות שני קורסים בשפה האנגלית במהלך לימודי

¹ מתוך החלטת מל"ג מיום 17.12.19

התואר הראשון, גם אם בעת כניסתם ללימודים הציגו רמת "פטור". באופן זה, הסטודנטים.ות כולם ישפרו את רמת האנגלית במהלך לימודיהם האקדמיים.

קורסי האנגלית יסווגו כ"קורסי הכשרה" ו"קורסי העשרה" כמפורט להלן:

קורסי הכשרה: לימודים לקראת רמת "פטור" באנגלית

במסגרת הלימודים נדרשים הסטודנטים.ות להגיע לרמת "פטור" באנגלית וזאת כתנאי לזכאות לתואר הראשון. על הסטודנטים.ות להציג רמת אנגלית "בסיסית" לפחות כתנאי להתחלת לימודיהם באקדמיה, ורמת "פטור" באנגלית מהווה תנאי מעבר לשנה ג'². בנוסף, תנאי להגשת מועמדות ליציאה לחילופי סטודנטים.ות הנו רמת "פטור" באנגלית כבר בסוף שנה א' ללימודים.

- את רמת ה"פטור" באנגלית ניתן להשיג באחת מן הדרכים הבאות:
- עמידה במבחן האנגלית הכלול בבחינה הפסיכומטרית הכלל-ארצית.
 - עמידה במבחן הפטור של המרכז הארצי לבחינות והערכה (מבחן אמי"ר/אמירם/אמירנט – החל משנה"ל תשפ"ה).
 - לימודים במסגרת קורסי האנגלית בבצלאל, עמידה בדרישותיהם השוטפות, ובמבחן פטור פנימי בסוף הקורס בציון 65 לפחות.
 - בעלי.ות תואר אקדמי ממוסד להשכלה גבוהה בארץ או בחו"ל, שלמדו אנגלית כשפה זרה.

סטודנטים.ות שנגשו לבחינת אמי"ר/אמירם/אמירנט/פסיכומטרי באנגלית מתבקשים להגיש עותק מקורי של תוצאת המבחן לרכזת המחלקה לתרבות חזותית וחומרית על מנת לקבוע את רמת האנגלית בהתאם.

סטודנטים.ות שלא יציגו רמת "פטור" באנגלית עם התחלת לימודיהם באקדמיה, יידרשו להירשם לקורסי הכשרה באנגלית בהתאם לרמת האנגלית שציגו עם כניסתם.ן ללימודים (מספר הקורסים הנדרשים כמספר הרמות הנדרשות עד להגעה לרמת "פטור").

להלן טבלת רמות האנגלית:

רמה	פסיכומטרי/אמירם/אמירנט	אמי"ר*
פטור	+134	+234
מתקדמים ב'	120-133	220-233
מתקדמים א'	100-119	200-219
בסיסי	85-99	185-199
טרום בסיסי ב'	70-84	170-184
טרום בסיסי א'	50-69	150-169

*החל מתאריך 15/3/2020 ציוני בחינת אמי"ר מדווחים בסולם של 50-150 (במקום 150-250)

קורסי ההכשרה באנגלית אינם נכללים בתוכנית הלימודים, אינם מזכים בנקודות זכות וכרוכים בתשלום נוסף לשכר הלימוד כמפורט בפרק שכר הלימוד בשנתון ובאתר בצלאל (פרט לקורס מתקדמים ב' שאינו כרוך בתשלום). הנוכחות בקורסים חובה. כל קורסי ההכשרה באנגלית הם סמסטריאליים.

קורסי העשרה (EMI): קורסי תוכן בשפה האנגלית, כחלק מתוכנית הלימודים

² סטודנטים.ות הלומדים.ות בתואר הראשון באדריכלות נוף נדרשים.ות להגיע לרמת הפטור עד לסוף שנה א'

קורסי העשרה (EMI) הם קורסי תוכן המתקיימים בשפה האנגלית, שמטרתם לשפר את רמת האנגלית של הסטודנטים.ות במיומנויות הנדרשות ללימוד שפה:

- **האזנה:** היכולת להבין כל סוג של שפה מדוברת, גם כאשר קצב הדיבור מהיר.
- **קריאה:** היכולת לקרוא בקלות כל סוג של כתיבה באנגלית, כולל טקסטים מופשטים או כאלה המאופיינים במבנה לשוני מורכב.
- **תקשורת מילולית:** היכולת להשתתף, ללא מאמץ, בשיחה או בדיון ולהוכיח שליטה טובה בביטויים אידיומטיים, במטבעות לשון ובשפה דיבורית.
- **יכולת התבטאות מילולית:** היכולת להציג נושא אקדמי בבהירות, בצורה קולחת ובמבנה לוגי יעיל.
- **כתיבה:** היכולת לכתוב באופן ברור טקסט קולח בסגנון הולם: כתיבת מכתבים מורכבים, דוחות ומאמרים, סיכומים וביקורות של עבודות מקצועיות.

מיומנויות אלו מוטמעות החל משנת הלימודים תשפ"ב במספר קורסים במחלקה לתרבות חזותית וחומרית ובמחלקות השונות במסגרת קורסים קיימים או חדשים אשר יתקיימו בשפה האנגלית.

קורסי העשרה באנגלית הינם קורסים אקדמיים הנכללים בתוכנית הלימודים, ולפיכך מזכים בנ"ז לתואר ונכללים בשכר הלימוד.

סטודנטים.ות שיתחילו את לימודיהם ברמת "מתקדמים ב'" יידרשו בקורס אחד ממסגרת זו לאחר שיגיעו לרמת ה"פטור". סטודנטים.ות שיתחילו את לימודיהם ברמת ה"פטור" יידרשו בשני קורסים ממסגרת זו.

בשנת הלימודים תשפ"ז יתקיימו הקורסים הבאים:

1. "אמנות מודרנית" סמס' א', בהנחיית ד"ר עדינה קמיון קשדן – קורס חובה.
2. "תולדות האמנות", סמס' ב', בהנחיית ד"ר שרה בנינגה – קורס חובה.
3. בנוסף מוצעים בתוכנית הלימודים קורסי בחירה נוספים בסמסטרים א' וב' שיפתחו בתעודף להרשמה לסטודנטים.ות הנדרשים.ות ללמוד קורסי תוכן באנגלית.

בקצרה

סטודנטים.ות שיתחילו את לימודיהם ברמת "בסיסי" יידרשו בשלושה קורסי הכשרה.
סטודנטים.ות שיתחילו את לימודיהם ברמת "מתקדמים א'" יידרשו בשני קורסי הכשרה.
סטודנטים.ות שיתחילו את לימודיהם ברמת "מתקדמים ב'" יידרשו בקורס הכשרה אחד ובקורס העשרה אחד.
סטודנטים.ות שיתחילו את לימודיהם ברמת "פטור" יידרשו בשני קורסי העשרה.

לפרטים נוספים ניתן לפנות לג'ואנה דרשוביץ, רכזת לימודי אנגלית, במייל: dershowitz@bezeqint.net

מידע כללי ונהלים

שעות הקבלה של המחלקה

ימים א'-ג' בין השעות 10:00 ל-13:00

יום ד' בין השעות 10:00 ל-12:00

ביום ה' לא תתקיים שעת קבלה

הרשמה למסגרות בחירה

ההרשמה למסגרות הבחירה במחלקה לתרבות חזותית וחומרית נעשית באמצעות מחשב בתכנת תיעדוף, המאפשרת לסטודנטים. ות לקבוע את קורסי הבחירה לפי סדר העדיפויות שלהם ולדרג את הקורסים על-פי העניין. הרישום הממוחשב מפשט את תהליך ההרשמה, אינו מאפשר הרשמה לקורסים שאין לסטודנט. ית אפשרות להתקבל אליהם, ומונע הרשמה לקורסים שהמכסה שלהם מוצתה.

הרישום הממוחשב מבטיח כי כל אחד מן הסטודנטים. ות יקבל קורס בהתאם להעדפותיו. עם זאת, קורסים ייסגרו כאשר מכסת הסטודנטים. ות שהוקצתה להם התמלאה. לאחר סגירתו של קורס לא ניתן יהיה להירשם אליו.

שיבוץ הסטודנטים. ות לקורסים ייעשה בתום תקופת הרישום. סטודנטים. ות חסומים (בשל גרירת חוב שכר לימוד משנים קודמות, חסימת מחסן, חסימת ספרייה וכדומה), יורשו להגיש בקשותיהם לרישום רק לאחר הסדרת חובותיהם, ובכל מקרה לא לאחר תום תקופת ההרשמה.

שינויים בהרשמה לקורסים

שינויים בהרשמה ייערכו במשך השבועיים הראשונים בכל סמסטר לכל המאוחר. מידע מפורט באשר לתקופת השינויים יימסר לסטודנטים. ות באמצעות המזכירות האקדמית עם פתיחת שנת הלימודים. אנא עקבו אחר המועדים על מנת להימנע מאי-נעימויות. הנחיות לביצוע שינויים בתוכנית הלימודים יופיעו על-גבי לוח המודעות של המחלקה. לתשומת לבכם: לא ניתן יהיה לבטל או להוסיף קורסים לתוכנית הלימודים לאחר המועד הנ"ל.

הכרה בקורסים ממוסדות להשכלה גבוהה

סטודנטים. ות שלמדו במוסד אקדמי מוכר לקראת תואר, רשאים לפנות בבקשה להכרה בקורסים שבהם השתתפו, ובלבד שקיים קשר ישיר בין הסוגיות שנלמדו לבין תוכנית הלימודים של המחלקה. ציונים המהווים בסיס לפטור מקורסים בבצלאל אינם נכללים בשקלול ממוצע הציונים לתואר בבצלאל. על מנת לקבל את ההכרה יש להגיש למחלקה לתרבות חזותית וחומרית, במהלך הקיץ ולפני פתיחת שנת הלימודים הראשונה, גיליון ציונים מקורי (או צילום נאמן למקור) ותקציר הקורסים בשפה עברית או אנגלית. היקף הזיכוי יקבע על-ידי היועץ ויימסר בכתב לסטודנט. ית. רק לאחר קבלת הזיכוי מיועץ המחלקה, ניתן יהיה למחוק את הקורס מהמערכת. המחיקה תתבצע במחלקה לתרבות חזותית וחומרית.

מילוי חובות הסטודנט במסגרת קורסי המחלקה לתרבות חזותית וחומרית

- חובות הקורס מובאות לידיעת הסטודנט באמצעות הסילבוס הנמסר בראשית הסמסטר ובאמצעות המרצה במהלך הקורס. הציון הסופי יורכב על-פי שיקול דעתו. ה של המרצה. יחד עם זאת יש להדגיש כי:
1. הנכחות בקורסי המחלקה לתרבות חזותית וחומרית היא חובה. בדיקת נוכחות בקורסים תיעשה החל מן השבוע הראשון של הסמסטר על-פי שיקול דעתו. ה של המרצה.
 - ניתן להחסיר עד שלושה מפגשים בכל סמסטר. היעדרות מעבר להיקף זה עלולה להוביל למחיקת הסטודנט מן הקורס. במזכירות המחלקה יוצגו אישורים רק במקרים של אשפוז ושרות במילואים.
 2. למרצה ניתנת האפשרות להטיל על הסטודנטים. ות עבודת ביניים, בחינת ביניים או תרגיל במהלך הקורס.
 3. מטלת סיום הקורס תקבע על-ידי המרצה.
 4. כתיבת עבודה בזוגות או בקבוצות תעשה באישור מרצה בלבד.
 5. במקרה של העתקה צפוי הסטודנט. ית לעונש משמעותי.

בחינות בסוף הקורס

לוח בחינות מפורט לפי קורסים ייקבע במהלך שנת הלימודים ויובא לידיעת הסטודנטים.ות.
הבחינות מרוכזות בתקופה קצרה ועל כן הסמיכות ביניהן רבה. על הסטודנט.ית לתכנן את לימודיו בהתאם לכך ולהפעיל שיקול דעת.

סטודנטים.ות זכאים לשני מועדי בחינה [מועד א' ומועד ב'], אולם הציון האחרון שהתקבל הוא הקובע. במקרים המפורטים להלן בלבד תינתן אפשרות למועד מיוחד (מועד ג'):

- א. במקרה של שירות מילואים ביום הבחינה (מועד א' או ב').
- ב. אשפוז בגין מחלה ביום הבחינה.

את האישורים יש להציג במזכירות המחלקה, לא יאוחר משבועיים לאחר שהתקיימה בחינה במועד ב' בקורס המבוקש, וזאת בצירוף מכתב הכולל את נימוקי הבקשה.

הגשת עבודות בקורסים תעשה במועד שנקבע על-ידי המרצה. ככלל, אין מועד נוסף במקרה של הגשת עבודות.

התאמות ללקויי למידה

התאמות בבחינות ניתנות בהסתמך על המלצות האבחון והדרישות הספציפיות ללימודים בבצלאל. סטודנט.ית שיגיש את האבחון יקבל אוטומטית הארכת זמן במבחנים והתעלמות משגיאות כתיב בלימודי המחלקה לתרבות חזותית וחומרית. סטודנטים.ות הזקוקים להתאמות שונות נוספות יגישו בקשתם לדקנאט הסטודנטים 30 ימים לפני מועדי הבחינות וההגשות. הבקשות יועברו מדקנאט הסטודנטים לועדת ההוראה של המחלקה לתרבות חזותית וחומרית שתדון בהן, כל מקרה לגופו.

נוהל ערעור

סטודנט.ית רשאי לערער על ציון שניתן לו בקורס בתוך שבועיים מיום פרסום הציון בפועל. עליו/ה למלא טופס ערעור במזכירות המחלקה לתרבות חזותית וחומרית ולנמק בו את הנסיבות שבעטיין מוגשת הבקשה. תשובת המרצה תימסר לסטודנט.ית באמצעות מזכירות המחלקה לתרבות חזותית וחומרית.

שפת הכתיבה של עבודות ומבחנים

בהיעדר הסכמה מפורשת של המרצה לבדוק את מטלות סיום הקורס בשפה אחרת, ייכתבו הללו בשפה העברית.

פירוט מערכת הלימודים בתוכנית התואר הראשון בתרבות חזותית וחומרית

שנה א'

קורסי חובה שנתיים:

1230001 היסטוריות של האמנות, קורס + תרגיל

שנתי, 2 ש"ש, 6 נ"ז

שיעור - סמסטר א', יום ד' 11:30-10:00, סמסטר ב', יום ד' 13:00-11:30

תרגיל - סמסטר א'+ב', יום ג', 10:00-08:30

ד"ר נעמי מאירי-דן

קורס זה יוקדש לעיון בתולדות האמנות המערבית החל במאה השביעית לפנה"ס וכלה בימינו. כל אחד מהפרקים יילמד תוך בחינת זיקתה של האמנות הן לאירועים, לתרבות ולהלכי הרוח התקופתיים הן לאמנות שקדמה לה. כמו כן, לאורך כל הקורס נדון בהשפעתה של האמנות המערבית בפרק הזמן הנדון על האמנות והתרבות החזותית בעת החדשה ובזמן הזה. בקורס נבחן את תולדות האמנות המערבית כאסופה של נרטיבים שונים, לעתים מנוגדים, המייצגים תפיסות היסטוריות והיסטוריוגרפיות מגוונות.

1230003 מושגי יסוד בביקורת התרבות החזותית, קורס + תרגיל

שנתי, 2 ש"ש, 6 נ"ז

שיעור - סמסטר א' ו-ב', יום ג', 11:30-10:00

תרגיל - סמסטר א ו-ב', יום ג', 13:00-11:30

ד"ר גל הרץ, ד"ר שרה בנינגה

מהי תרבות חזותית? מה בין יצירה למחשבה ולביקורת? בקורס נסקור תיאוריות מרכזיות המשמשות לניתוח ביקורתי של התרבות החזותית ונחלץ מהן כלים אנליטיים שיאפשרו לנו להציב תופעות חזותיות שונות בהקשרים תיאורטיים רלוונטיים ולהעריך את דרכי השפעתן. נעסוק במושגי יסוד בתרבות חזותית, ביחסים שבין אמנות ועיצוב למחשבה ולביקורת, ונעמוד על צורות וגישות שונות לחקר של דימויים.

1230008 מבוא לאסתטיקה

שנתי, 2 ש"ש, 4 נ"ז

סמסטר א', יום ד' 15:30-14:00, סמסטר ב' יום ד' 11:30-10:00

פרופ' דרור פימנטל

הקורס יעקוב אחרי התהוות המונחים העיקריים המשמשים להבנה ולהערכה של יצירות אמנות. בחלק הראשון של הקורס, נעסוק במונחים שמקורם במחשבת האמנות של אפלטון ואריסטו. בהמשך, נדון באופן שבו הובנה האמנות בימי הביניים, ברנסנס, וכן במאה ה-18, בראש ובראשונה בידי עמנואל קאנט. בחלק השני של הקורס נתוודע למחשבה האסתטית משלהי המאה ה-19 ועד המחצית השנייה של המאה ה-20, בעיקר ביחס להגותם של ניטשה, בנימין והייזגר. בהמשך תידון מחשבת האמנות מנקודת המבט של זרמים פילוסופיים ותיאורטיים, כמו הפנומנולוגיה, הפורמליזם, הסטרוקטורליזם, הפוסט-סטרוקטורליזם, הדקונסטרוקציה והפסיכואנליזה.

קורסי חובה סמסטריאליים: סמסטר א'

1230005 היסטוריות ותיאוריות של העיצוב

סמסטריאלי, 2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 11:30-10:00

פרופ' אורי ברטל

מטרת הקורס היא לפתח את הידע של הסטודנטים. וזאת על ההיסטוריות של שדה העיצוב ועל גישות תיאורטיות שונות שהתפתחו בו. בקורס יסקרו תקופות שונות בהיסטוריה של העיצוב מאז המהפכה התעשייתית: התקופה הפרה־מודרנית, המודרנית, הפוסט־מודרנית והעכשווית. בכל תקופה כזו יוצגו מקרי מבחן בהיסטוריה של העיצוב התעשייתי, העיצוב הגרפי, עיצוב האופנה והארכיטקטורה כדי לעמוד על הקשרים וההשפעות בין שדות העיצוב השונים. כמו כן, נלמד על הקשר בין עיצוב לשדות תיאורטיים, כמו כלכלה ותרבות הצריכה, גלובליזציה, הקשר ההדוק בין עיצוב ואמנות לאורך השנים, עיצוב דיגיטלי, ביודיזיין ועיצוב חברתי.

1230052 בין קונפליקט לקנבס: אמנות ישראלית ואמנות פלסטינית

סמסטריאלי, 2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 18:00-16:30

ד"ר אליה ברטל

הקורס עוסק בהתפתחותה של האמנות הפלסטינית במהלך חמישים השנים האחרונות ובוחן את זיקתה המורכבת למרחב ההיסטורי, התרבותי והאמנותי של האמנות הישראלית. חלק ניכר מהאמנים הפלסטינים רוכשים את השכלתם באקדמיות ישראליות, עובדה היוצרת מערכת יחסים אמביוולנטית: מחד, הם מושפעים מן השפה האסתטית ומן הפרקטיקות של האמנות הישראלית, ומאידך חווים הדרה מן ההקשרים האידיאולוגיים והלאומיים המעצבים אותה.

הקורס ידון בדילמות המלוות אמנים פלסטינים לאורך דרכם המקצועית, ובהן שאלות של ייצוג, בחירת חללי תצוגה, קהל היעד, זהות החוקרים והאוצרים העוסקים ביצירתם ומשמעות ההכרה במרחבי האמנות הישראלים. מתוך בחינת מציאות זו, המאופיינת בחיים על קו התפר בין זהויות, תרבויות ומערכות של עולם האמנות, ינותחו האופנים שבהם מתגבשת שפה אמנותית ייחודית ורב-שכבתית. במסגרת הקורס ייבחנו מקורות ההשפעה הערביים והישראליים המזינים את יצירתם של אמנים פלסטינים, לצד השוואה בין נקודות המבט של חוקרים ואוצרים פלסטינים מחד וישראלים מאידך, ביחס ליצירות אלה ולהקשרים התרבותיים והפוליטיים שבתוכם הן פועלות.

1230002 מבוא לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה של התרבות החזותית והחומרית

סמסטריאלי, 2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום ד', 13:00-11:30

ד"ר דליה מרקוביץ'

הקורס יעסוק בגישות סוציולוגיות ואנתרופולוגיות לתרבות חזותית וחומרית. נמפה את הגישות השונות לדימוי ולאובייקט באמצעות צלילה לפונקציות ולתפקידים השונים של התרבות החזותית והחומרית בזירות חברתיות מגוונות (מזון, ביגוד, ריהוט), בתנאים חברתיים שונים (פרקטיקות, יחסים, ריטואלים) ובהקשרים חברתיים שונים (אתני, לאומי, גזעי). באמצעות הניסיון להגדיר את האופנים בהם הדימוי והאובייקט ממלאים צרכים חברתיים, ננתח את ערכם הסימבולי ואת האופנים בהם הם משתתפים בהבניית הסדר החברתי, המבנה החברתי, והגדרת הזהות. בנוסף, נבחן את ההשפעה של הדימוי והאובייקט על ערכים, מוסר וסוגיות של אי שוויון. פרטי הקריאה יכללו חיבורים מתחום הסוציולוגיה והאנתרופולוגיה וכן אתנוגרפיות עכשוויות העוסקות בתרבות הקפיטליסטית במערב ומופיעה בישראל.

קורסי חובה מעשיים
סמסטר א'

1230007 לגעת בחומר: סדנה בקרמיקה וזכוכית

סמסטריאלי, 3 ש"ס, 2 נ"ז

קבוצה א': סמסטר א' יום ב' 13:00-10:00; קבוצה ב' סמסטר ב' יום ב' 13:00-10:00

עמרי ניסים

הקורס נועד לבסס טכניקות עבודה קרמיות ולהקנות לסטודנטים.ות כלים למתן ביקורת הנוגעת בצד הטכני של היצירה. במהלך הקורס נכיר את תכונותיו של החומר הקרמי ואת האפשרויות הגלומות בו, נרכוש מיומנויות וטכניקות בסיסיות בעבודת גלגל כמו לישה, מרכז, הרמת צלינדר, צד שני והנחת צבע וגלזורה. מתוך מיומנויות אלה נתוודע לטכניקות פיסול ועיצוב קרמי כמו פינצ'ינג, עבודה במשטחים ופיסול בחוליות. במהלך הקורס, נשפר את המיומנות בעבודת אובניים, ונשלב את טכניקות הגלגל שנלמד עם שלוש טכניקות הפיסול שנרכוש, שבאמצעותן ניצור שלושה אובייקטים בעלי מכנה משותף. כל עיצוב ייעשה בטכניקה אחרת שנלמד.

1230047 יסודות התקשורת החזותית

סמסטריאלי, 3 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום ב', 17:00-14:00

ארז גביש

קורס היכרות מעשית עם שדה התקשורת החזותית במנעד הרחבה של הדיסציפלינה. בקורס יונחו יסודות היכולת להעברת מסרים, רעיונות, תחושות ומידע באופן חזותי. הסטודנטים יעסקו בפיתוח קונספט, עיבוד והמחשתו באמצעות שימוש במרכיבים היסודיים של תקשורת חזותית: טקסט, דימוי, צבע, צורה וקומפוזיציה. נלמד מיומנויות המחשה אנלוגיות ודיגיטליות בסיסיות השגורות בתחום, נפתח רגישות לאיכויות צורניות ורעיוניות של עיצוב, נכיר את הז'רגון המקצועי ונדון בתפקיד והשפעת התקשורת החזותית על התרבות.

1230011 סטודיו בצילום וידאו וקולנוע

סמסטריאלי, 3 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום ה', קבוצה א': 13:00-10:00; קבוצה ב': 17:00-14:00

גוסטבו סגורסקי

הקורס יתנהל כסדנה פעילה, המבוססת על עבודה מעשית, דיון וביקורת עבודות. הסטודנטים ילמדו לעומק היבטים שונים בפרקטיקות צילומיות. כל פרק יתחיל בסקירה היסטורית המתייחסת לתקופות ולתרבויות שונות על ציר זמן מגוון המתאר את הפרקטיקה הצילומית של התחום הנלמד. הסטודנטים יתנסו בצילום נוף, דיוקן, טבע דומם, צילום רחוב ועוד. ניתוח העבודות יתמקד בקומפוזיציה, בתאורה ובהיבטים טכניים, כמו גם בצד הרעיוני, הפיוטי והאסתטי של הביצוע. במהלך הקורס יהיו יציאות לשטח, תרגילי סטודיו בביתה, ופרויקט אישי מסכם. הסטודנטים ילמדו כיצד לבנות גוף עבודות צילומי המייצג את השקפת העולם שלהם.

שני קורסי חובה מחלקתיים לבחירה ממחלקת האם:

סמסטר א', יום ראשון, 13:30-12:00; 16:00-14:30

1230028 פסיפס מקומי: תרבויות חזותיות וחומריות בישראל

סמסטריאלי, 2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 18:00-16:30

ד"ר דליה מרקוביץ'

הקורס יוקדש לבחינת המופעים התרבותיים המגוונים המאפיינים קבוצות אתניות וגזעיות, לא הגמוניות, בחברה הישראלית. באמצעות בחינת תרבות חומרית ממגוון מדיומים (חפצי יומיום, ארכיטקטורה, משחקים, תכשיטים, אופנה), נתבונן על האופנים בהם השפה החומרית ה"מובנת מאליה" והשפה החומרית ה"אחרת" מתווכחות, מתנגחות, מערערות ומתפייסות עם הייצוגים התרבותיים המוסכמים המאפיינים את התרבות החומרית הקנונית בישראל. הצגת ה"מבע האחר" תיערך על רקע הבהרת המושגים אתניות, גזע, לאום ודת וסקירת האופנים בהם הם נוכחים בתרבות החזותית והחומרית במערב, וזאת לאור התפיסות האוריינטליסטיות עמם הם מתווכחים ועליהם הם מבקשים לקרוא תיגר. בחינה זו מבקשת להציף שאלות שעוסקות בשיטות ייצוג, נרטיבים, סגנון ואסתטיקה, ובתוך כך בוחנת את מיקומה של החברה הישראלית על ציר המתח הנע בין ריבוי תרבויות לרב תרבותיות. אל המופעים החזותיים-חומריים השונים נתוודע באמצעות עיון בספרות מחקר ביקורתית הנכתבת בשנים האחרונות על אודות סוגיות אלו ובאמצעות מפגש עם יזמי תרבות שונים.

קורסי חובה מעשיים:

1230054 זהות. חומר ומרחב באמנות עכשווית במזרח התיכון

סמסטריאלי, 2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום ג', 16:00-14:00

ראידה סעאדה

כיצד אמנות נוצרת מתוך מציאות של שינוי, קונפליקט, זיכרון והשתייכות? כיצד חומר, גוף ומרחב הופכים לכלים של חשיבה, ביקורת וסיפור? הקורס הוא סטודיו מעשי המזמין את הסטודנטים לחקור את שדה האמנות העכשווית במזרח התיכון ובעולם הערבי דרך עבודותיהם של אמנים ואמניות מרכזיים, אשר פיתחו שפות חזותיות ייחודיות מתוך ההקשרים החברתיים, התרבותיים והפוליטיים שבהם הם פועלים. בכל מפגש נצא מיצירת אמנות אחת או מדמות מפתח אחת, שתשמש נקודת מוצא לדיון קצר, לחשיבה משותפת ולתרגיל מעשי בסטודיו. דרך העבודות נעסוק בשאלות של זהות, זיכרון, מקום, גבולות, גוף, חומר, ייצוג והתנגדות, ונבחן כיצד אמנות מסוגלת לנסח רעיונות מורכבים באמצעות דימוי, פעולה וחומר. הקורס מדגיש תהליך של מחקר, ניסוי ופיתוח קול אמנותי אישי. באמצעות עבודה במגוון חומרים, אובייקטים ומדיומים עכשוויים, יתנסו הסטודנטים בגיבוש דרכי ביטוי חדשות, תוך יצירת דיאלוג בין הסיפור האישי לבין המציאות המקומית והשיח האמנותי הגלובלי.

1700734 אופנה: גוף, מחקר, שפה

קורס קיץ, 3 ש"ס, 2 נ"ז

הקורס מתקיים במסגרת תערוכת הבוגרים, שתי קבוצות

מועד יפורסם בהמשך

ד"ר עומרי גורן

הקורס מבקש לדמות מצב מקצועי שבו מעצבת נכנסת לתוך מערכת יצירתית קיימת: סטודיו, בית אופנה, פרויקט גמר או גוף מחקר ונדרשת לפתח מתוכה מהלך חדש. דרך התבוננות בפרויקטים מתוך תערוכת הבוגרים, הסטודנטים יפתחו פרשנות עיצובית עצמאית המבוססת על מחקר, גוף, חומר, שפה ועמדה אישית.

כל סטודנט ית יבחרו פרויקט מתוך תערוכת הבוגרים בכלל מחלקות בצלאל, שיש לו זיקה ישירה לגוף האנושי, וישתמש בו בבסיס למחקר, השראה ופיתוח פרויקט אופנה חדש. לאורך הקורס נעסוק בבניית רעיון, מתודולוגיות מחקר ופיתוח, ונביר גישות מגוונות ליצירת סדרה או קולקציה בהתאם לעולמות הפעולה של מעצבים. ות ואמנים. שונים. ות.

הקורס יבחן אסטרטגיות עבודה המבוססות על קונספטים מופשטים לצד השראות קונקרטיות מעולמות צורניים, חומריים ותרבותיים. נעמיק ביצירותיהם של מעצבים.ות ואמנים.ות פורצי דרך, ונזהה את השיטות, ההחלטות וההקשרים התיאורטיים שהנחו את תהליכי היצירה שלהם. מתוך כך נבנה תהליך מקביל: מגיבוש רעיון ובניית שפת מחקר, דרך פיתוח קולקציה חדשה, ועד שלב התוצר המוגמר בין אם הוא מוצג על מסלול אופנה, בגלריה, בחנות, במוזיאון או בכל הקשר תרבותי אחר.

שני קורסי בחירה ממחלקת האם:

סמסטר ב', יום ראשון, 10:00 – 11:30, 12:00-13:30; 14:30-16:00

שנה ב'

קורסי חובה שנתיים

1230045 מחקר חזותי וכלים חזותיים למחקר

שנתי, 2 ש"ש, 4 נ"ז

ד"ר רותי גינזבורג

סמסטר א', יום ה' 10:00-11:30; סמסטר ב', יום ב' 14:00-15:30

הקורס עוסק בתפקיד המרכזי של הדימוי החזותי במדעי הרוח והחברה, ובאפשרויות המחקריות שהוא פותח. במהלך הסמסטר הראשון יתנסו הסטודנטיות והסטודנטים במחקר עצמאי שמבוסס על דימוי חזותי לבחירתם, אשר יונחת בעזרת כלים תיאורטיים ומתודולוגיים מתוך תחום התרבות החזותית. נבחן את הדימוי כמושא לחקירה, אך גם כמוקד ידע פעיל וכאמצעי לארגון ויצירה של ידע. הסמסטר השני יוקדש למתודולוגיות חזותיות שהתפתחו בתחומים שונים במדעי הרוח והחברה – כגון קרטוגרפיה חזותית ווידאו-אסיי – תוך שימת דגש על אופני חשיבה שבהם הדימוי אינו רק מתאר את המציאות, אלא גם משתתף בעיצובה. הקורס כולל קריאה עיונית לדיון בדוגמאות מתוך מחקרים ופרויקטים אמנותיים שבהם נעשה שימוש בדימויים חזותיים ככלי מחקר פעיל, רפלקסיבי ובעל פוטנציאל פוליטי.

1230024 לספר סיפור: כתיבה ביקורתית-מסאית בתחום התרבות החזותית והחומרית

שנתי, 2 ש"ש, 4 נ"ז

סמסטר א', יום ב' 10:00-11:30; סמסטר ב', יום ב' 9:30-11:00

ד"ר טל פרנקל אלרואי

מהי מסה? מה הם מאפייניה? מה ייחודה בתחום התרבות החזותית והחומרית? מטרת הקורס להעניק לסטודנטים מיומנות של כתיבה ביקורתית מסאית בתחום התרבות החזותית והחומרית. הקורס יתנהל כסדנת קרוא וכתוב. במהלכו נתוודע להיסטוריה של המסה הביקורתית, נקרא וננתח טקסטים מסאיים מתחום ביקורת התרבות, נכיר שיטות כתיבה ואמצעים רטוריים מגוונים, ונכתוב מסות מקוריות בנושאים נבחרים.

קורסי חובה סמסטריאליים:

סמסטר א'

1230042 האוצר כמחבר: בין רעיון לתצוגה

4 ש"ס, 4 נ"ז

פרופ' דור גז

סמסטר א', יום ד' 13:00-10:00

הקורס בוחן את התפתחות האוצרות ממודל של שימור, סיווג והצגה אל עבר פרקטיקה ביקורתית הרואה באוצר דמות מחברת. ת. וסובייקט הפועל. ת. באמצעות דימויים, חלל והקשר. במסגרת זו, התערוכה מובנת כטקסט אוצרותי: מערכת המארגנת ידע, מייצרת נרטיבים ומעצבת יחסי כוח בין עבודות, מוסדות והיסטוריות.

במהלך הקורס נבחן אירוע ה"תערוכה" לא כהצגת עבודות בלבד, אלא כפעולה המולידה ידע חזותי ותיאורטי, כותבת היסטוריה ומייצרת משמעות דרך חלל. נקודת המוצא היא בפרקטיקה האמנותית והאוצרותית ובאופן שבו דימויים פועלים בתוך מערכות של ייצוג, הקשר ופרשנות. הקורס מתייחס בעיקרו לזירה המקומית והאזורית כמקרה בוחן מרכזי, דרכו נבחנו אופני ייצור של דימויים, מנגנוני ייצוג ונרטיבים היסטוריים בהקשרים מוסדיים ותרבותיים.

מבנה הקורס משלב הרצאות פרונטליות, דיונים כיתתיים ומצגות סטודנטים. יות. הקורס נפתח בהצגת תהליך עבודה אמנותי מהתזה האוצרותית אל חלל התצוגה ומהתערוכה אל המרחב הגרפי, כמקרה מבחן למעבר ממחשבה רעיונית לפרקטיקה אוצרותית. בהמשך מתפתחת קריאה ביקורתית ביחס למנגנוני ידע, תצוגה וכוח, תוך בחינה של מודלים אוצרותיים עכשוויים.

קורסי חובה מעשיים:

סמסטר א'

1230046 אסכולת ירושלים – קורס מטייל

3 ש"ס, 2 נ"ז

ד"ר אלעד ירון

סמסטר א', יום ג', 17:00-14:00

הקורס המטייל אסכולת ירושלים מתחקה אחר שדה האמנות הירושלמי, על מאפייניו הייחודיים - אמנות קבוצתית, מחאתית (חברתית או פוליטית), הנוטה למיצג, פעולה במרחב הציבורי וגיוון חברתי. בקורס נלמד על תולדות האמנות הירושלמית מראשית היישוב היהודי בפלשתינה-א"י ועד לימינו. כמו כן, בכל שבוע נצא מכותלי האקדמיה ונלך לבקר במוסדות ירושלמים, מוכרים יותר או נחבאים, ונפגוש את פעילי התרבות של העיר.

1230015 יסודות המחשב וכלים דיגיטליים לעיצוב א'

סמסטריאלי, 3 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום ג' 13:00-10:00

אורן עילם

בקורס זה נכיר את עולם התכנון הדיגיטלי העומד לרשות המעצבים. דרך היכרות זו נפתח את התפיסה התלת־ממדית על גבי מסך ונלמד להכיר תוכנות שונות לשימושים שונים סביב תהליך עבודה אחד הכולל שלבים שונים: מתכנון חפצים תלת־ממדיים ועד להמחשת רעיון על גבי קומפוזיצה דו־ממדית. הקורס יכול להיכרות בסיסית עם מגוון תוכנות מידול, על־מנת לאפשר המשך העמקה באפיק הרלוונטי לכל סטודנט. ית.

סמסטר ב'

קורסי חובה סמסטריאליים

1230019 תרבות חזותית בעידן הווירטואלי

סמסטריאלי, 2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום ד', 11:30-10:00

ד"ר ליאת לביא

האם אנחנו ניצבים בטבורו של שבר אפיסטמי? מה מקומו של האנושי במרחב הטכנולוגי? ומהו מקומה של הטכנולוגיה במרחב האנושי? אילו מיתוסים קמאיים, חרדות ותשוקות מזינים את 'המדומיין האלגוריתמי' של ימינו? כיצד נוכל לאחוז במושכות של התמורות הטכנו-כלכליות ולתבוע מחדש את הסוכנות (Agency) שלנו? האם "האנושי" ימשיך להיות קטגוריה מארגנת של החברה והמחשבה? כיצד מתמקמות טכנולוגיות בציר שבין האפולוני והדיוניסי? מהו היחס העכשווי בין ביקורת ופעולה בהתמקמות אל מול מהלכים טכנו-פוליטיים? כיצד ניתן לחרוג מהשיח הדיכטומי של אוטופיה ודיסטופיה? אילו חלומות עוד לא חלמנו? בקורס ננסה לענות יחד על השאלות הללו.

1230018 פרקטיקות של אוצרות

סמסטריאלי, 2 ש"ס, 2 נ"ז

אילנית קונופני

סמסטר ב', יום ד' 15:30-14:00

המפגשים בקורס יתמקדו באוצרות עכשווית בזירה המקומית, במיוחד הירושלמית, ובהם נדון בטקטיקות פעולה וחשיבה של אוצרות עכשוויות. נלמד מהם תפקידי האוצרת והאוצר באמצעות ביקור בתערוכות בגלריות ובמוזיאונים; נפגוש מנהלי ומנהלות מוסדות תרבות, אוצרות ואוצרים, אמניות ואמנים ונתבונן באופן ביקורתי במקרי בוחן אוצרותיים. נברר איזה סוגי תערוכות קיימים, נבחן כיצד מנסחים תמה לתערוכות ומה הם סוגי הטקסטים שמלווים תערוכה. נדון בכלים תיאורטיים ועיצוביים המשרתים את מופעי האוצרות השונים, נראה כיצד ביקורת חברתית ופוליטית מרחיבה את גבולות השיח ופורצת את גבולות החלל.

קורסי חובה מעשיים

1230043 מדברים עם חפצים: הבנת העולם דרך עיצוב

סמסטריאלי, 3 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום ג' 13:00-10:00

פרופ' דב גנשורא

הקורס מבקש לחשוף בפני המשתתפים\ות את העומד מאחורי המוצרים המקיפים אותנו במבט מתוך הפרקטיקה של תחום העיצוב התעשייתי, לשקף את התעצבות המוצרים לצורתם הסופית כביטוי לשיקולים וצמתי החלטות בזמן פיתוחם. באמצעות התבוננות בקיים, ננתח לאחור את המאפיינים והדרישות המגולמים במוצר. נושאים שידונו כוללים: חומרים, הנדסת אנוש, שיטות ייצור, affordance, השפעת גורמים תרבותיים וכלכליים.

נעקוב אחרי האופן שבו תכנון מושכל ומפגש מתווך של מוצרים עם אנשים – ועם העולם, מתבטא בתקשורתיות ותפקודיות טובה יותר, וכן מכין את הקרקע לפעולות של עיצוב דסקורסיבי, ביקורתי, וספקולטיבי.

1230037 אמנות למלשינים
סמסטריאלי, 2 ש"ס, 2 נ"ז
סמסטר ב', יום ג' 15:30-14:00
אורן עילם

אמנות למלשינים הוא קורס שבו יוצרים hack (פצחנות) במרחבים חיצוניים בעזרת התערבויות טקסטואליות, טכנולוגיות ופרפורמטיביות, תוך שימוש בהסוואה, בהתחזות ובשיבוש. ננסה להגיד משהו לזולת כדי לשנות את דרך פעולתו וחשיבתו או כתגובה אליו, ונבחן מה "האחר הגדול" חושב עלינו וכיצד הוא נתפס בעיני רוחנו.

סמינר אחד ממחלקת האם, סמסטריאלי או שנתי, 4 נ"ז
שבעה קורסי בחירה ממחלקת האם: על פני סמסטר א', ב' + סמסטר קיץ: 14 נ"ז

שנה ג'

קורסי חובה שנתיים

1230023 סמינר פרויקט גמר
שנתי, 3 ש"ש, 8 נ"ז
סמסטר א' + ב', יום ב' 17:00-14:00
ד"ר טל פרנקל אלרואי, ד"ר אריאל הנדל

קורס פרויקט הגמר הוא במידה רבה שיאו של התואר הראשון בתרבות חזותית וחומרית. בסופו יציגו הסטודנטים פרויקט גמר מקורי ובשל בחקר התרבות החזותית והחומרית. הקורס מונחה על-ידי שני מרצים ומתקיים בימי שני. בסמסטר א' יזהו הסטודנטים נושא בתרבות החזותית והחומרית שאותו הם מבקשים לחקור, יגבשו את המתודולוגיה הראויה לחקירת הנושא שנבחר, ויתחילו לחקור אותו באמצעים התיאורטיים והמעשיים הרלוונטיים. בסוף הסמסטר הם יציגו הצעת פרויקט (ששקולה להצעת מחקר). בסמסטר ב' יממשו הסטודנטים את הצעת הפרויקט בעבודה עיונית ומעשית בהנחיה צמודה, ויחליטו על הדרך הטובה ביותר להצגת ממצאי החקירה. בסופו הם יגישו את פרויקט הגמר האישי שלהם. מטרת הקורס היא להכשיר את הסטודנטים לזהות בעיות ספציפיות בתרבות חזותית וחומרית, לחקור אותן לעומק, ולגבש דרכים יצירתיות ומנומקות להצגת תובנות המחקר. כפועל יוצא של המחקר בקורס הסטודנטים משכללים את כלי המחקר שלהם, משתמשים בפרקטיקות תיאורטיות ומעשיות שרכשו במהלך התואר, ומתנסים בניהול מחקר עצמאי ומקורי.

סמינר נושאי מתוך הסמינרים המוצעים במחלקת האם, 4 נ"ז (פירוט בתוכנית הלימודים של המחלקת האם)

קורסי חובה סמסטריאליים

סמסטר א'

1230025 לקרוא את העיר: חומר, ארכיטקטורה ומורשת אורבנית בירושלים

2 נ"ז, 2 ש"ס

סמסטר א', יום ג', 10:00-13:00.

אדר' עדי סלע וינר

(בקורס ישנם 3 מפגשים כפולים, שיעור רגיל – שעה וחצי, שיעור כפול – שלוש שעות, יש לשמור את הסלוט 10:00 – 13:00. יתכנו שינויים בהתאם ללוח השנה האקדמי וצורכי הקורס, יש לשים לב לפריסת המפגשים בסילבוס)

דמותה של ירושלים ויופיה היו לשם דבר מקדמת דנא. קדושתה וחשיבותה הניעו מאז ומתמיד פעולות של תכנון ועיצוב במרחב האורבני. המורשת הבנויה של העיר הוגדרה לראשונה בתקופת המנדט, אז נקבעו חומות העיר העתיקה לשימור וסביבתן כאזור חיץ שנועד להגן עליהן ולהאדיר אותן. באותה עת נקבעו התקנות שהגדירו את ה"אבן הירושלמית" כחומר הבנייה העיקרי, ותכניות מתאר התוו את אופן התפתחות השטח הבנוי. פעולות התכנון והעיצוב קיבלו תפנית משמעותית בשנת 1967 עם חיבור מזרח העיר ומערבה והרחבת גבולותיה. כיום, העיר מתמודדת עם מגמות ארציות מואצות של ציפוף ותהליכי התחדשות עירונית בעצימות גבוהה שאינם פוסחים עליה. עם זאת, ירושלים אינה ככל הערים; היא בו-זמנית עיר קדושה שהתפתחה משך מאות שנים בין חומות, 'טבור העולם' לשלוש הדתות המונותאיסטיות, ובה בעת עיר בירה מודרנית, חיה ותוססת.

הקורס מציע קריאה מרחבית של ירושלים הנשענת על גישת הנוף האורבני ההיסטורי (Historic Urban Landscape), תפיסה הרואה בעיר מארג רב-שכבתי שבו ערכי טבע ותרבות שזורים זה בזה. במהלך הקורס נבחן את ההקשרים הרחבים המעצבים את המרחב האורבני בעיר: מהבסיס הגיאוגרפי, הטופוגרפי והחומרי, דרך הסביבה הבנויה, זו העתיקה, ההיסטורית והעכשווית, את התשתיות והשטחים הפתוחים, ועד לדפוסי השימוש, היחסים החזותיים והממדים הלא-מוחשיים של זהות ומורשת תרבות. מתוך שאלות של אחריותנו כלפי העיר, הלמידה בקורס תשאף לחבר בין הדיון התיאורטי ללמידה מעשית בשטח. בקורס שלוש חטיבות המייצגות קני מידה שונים: חומר, ארכיטקטורה ומורשת אורבנית, הכוללות מפגשים עיוניים וסיורים שיקנו כלים להבנת הרכיבים הבונים את המרחב האורבני ומעצבים את ערכיו.

1230053 כתיבה מסאית-ביקורתית

סמסטריאלי, 2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום ה' סמסטר א' 11:30-13:00

דר' עילי ראונר

בקורס זה נעסוק בכתיבה מסאית ביקורתית על אמנות. הכתיבה המסאית נגזרת מהמילה "ניסיון", והיא מתאפיינת בניסוי כתיבה מחשבתי ויצירתי שאינו מוגדר מראש במסגרת ז'אנרית ברורה. מתוך הנחת העבודה הזו, נבקש לעמוד על יסודות הכתיבה המסאית, ובחן את מאפייניה השונים: העיון האינטלקטואלי, היבטים פרשניים ותיאורטיים, הסיפוריות הפנימית, והדיאלוג עם טקסטים, אובייקטים ויצירות אחרות. באיזה אופן המסה חוקרת ויוצרת בעת ובעונה אחת, כיצד היא מעצבת מחשבה ביקורתית חדשה? בכל שיעור נבחן מסה ייחודית העוסקת בנושא ובמדיום אמנותי מסוים: כתיבה על ציור, מחול, צילום, זמן מוזיקלי, עבודת אוצרות. כתיבה על אדריכלות, על טכנולוגיה עכשווית או כתיבה אישית הנוגעת במצב האנושי עצמו.

נציע תרגילי כתיבה קצרים, נמצא זמן לקריאה משותפת ולמעגלי חשיבה המאפשרים לפתח את הרעיונות ואת דרכי הכתיבה המגוונים, במטרה ליצור טקסט מקורי, מעוצב, ובעל ערך בסוף הסמסטר.

1230030 פרוסמינר: מרחב אוטונומי

סמסטריאלי, 2 ש"ס, 4 נ"ז

סמסטר א', יום ב' 13:00-10:00

ד"ר גל הרץ

דרישות קדם: קורס: מחקר חזותי וכלים חזותיים למחקר. שנה ב'

הפרו"ס בנוי על רצף של סוגיות והיבטים של עבודה יצירתית ביחס לידע. הוא מציע מרחב רפלקטיבי על הפעולות הכרוכות במחקר ועבודה על פרויקט גמר, כמו גם רפלקסיה ואינטגרציה של תובנות וחוויות שנאספו בתהליך הלמידה בתוכנית. הוא מבוסס על התנסויות חקר. בכל אחד מהמפגשים יהיה דיון בטקסט נבחר מנקודת המבט של הלימודים בתוכנית, ומתוך התייחסות לתרבות חזותית וחומרית. בנוסף לתכנים ולסוגיות שיעלו בדיונים, נעסוק גם בקשר בין ידע למרחב ביקורתי, וכיצד עבודה בהתמקמויות שונות ביחס לידע מחוללת מרחב יצירתי אוטונומי.

סמסטר ב'

1230048 מעשה טכני: על טכנולוגיה, יצירה ושליטה

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום ב' 13:00-11:30

ד"ר יובל קרמניצר

מה הקשר בין מכונה ליצירה? האם טכנולוגיה היא היפוכה של אמנות, או שמא יסודה? בקורס זה נבקש להרחיב את המבט על טכנולוגיה מעבר לדימויים הרווחים של שליטה, אוטומציה וקדמה – ולעקוב אחר הקשרים ההיסטוריים, הפילוסופיים והחומריים שבין טכנולוגיה לבין תרבות, חברה, ודמיון יצירתי. נצא מהשורש היווני "טכנה" – שפירושו גם מלאכה, גם תחבולה, וגם ידע – ונבחן כיצד המונח עובר גלגולים ממלאכת יד קדם-מודרנית ועד למערכות בינה מלאכותית עכשוויות. בקורס נקרא טקסטים קלאסיים ועכשוויים של פילוסופים (מרקס, היידגר, סימונדון, אלול, סטיגלר), תיאורטיקני מדיה (בנימין, פולסר, מקלוהן), וסוציולוגים של הטכנולוגיה (וובר, וובלן). נחקור את הופעתה של הקיברנטיקה באמצע המאה ה-20 דרך ועידות מייסדי, את כתביהם של נורברט וינר וגרגורי בייטסון, כמו גם מחקר ביקורתי של הקיברנטיקה (הראווי, דלז, דופוי) ואת הפוליטיקה של מערכות מידע ובינה מלאכותית כיום. נתוודע גם לגישות לא-מערביות, כולל הגות סינית עכשווית (ליו, יוק הוי) ואתנוגרפיות של טכנולוגיה (גל, לטור). לצד שאלות יסוד אלה נפנה גם לייצוגים תרבותיים של הטכנולוגיה, מן הציור, הקולנוע הטלוויזיה, ועוד, ונשאל שאלות "צדיות" לכאורה, כגון היחס בין מין, מגדר, וטכנולוגיה. הקורס ישלב קריאה תיאורטית עם דיון במופעים חזותיים, חפצים טכנולוגיים, מערכות עיצוב ותיווך – ויזמין את הסטודנטים לחשוב מחדש על יצירה כמעשה טכני, ועל טכניקה כאתר של דמיון, כוח והתנגדות.

על פני השנה:

ארבעה קורסי בחירה ממחלקת האם, 8 נ"ז

קורס בחירה מקבץ ממחלקת האם, 2 נ"ז (ניתן ללמוד בשנים ב'-ג')

שני קורסי בחירה מעשיים מהמחלקות המקצועיות, 4 נ"ז

פירוט מערכת הלימודים בתוכנית העיונית הכלל בצלאלית בתרבות חזותית וחומרית

שנה א'
קורסי חובה שנתיים לכלל הסטודנטים בבצלאל

סמסטר א'

1700747-2 תולדות האמנות

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 11:30-10:00

ד"ר נעמי מאיר-דן

קורס זה הוא הראשון מבין שני קורסים שיוקדשו לעיון בתולדות האמנות המערבית. הוא יתמקד בפרק הזמן שבין המאה השביעית לפנה"ס למאה ה-17: האמנות היוונית והרומית, אמנות שלהי העת העתיקה ותקופת הנצרות המוקדמת, אמנות ימי הביניים, הקדם־רנסנס והרנסנס, המנייריזם והבארוק. כל אחד מהפרקים ייבחן בהקשרים השונים שאליהם הוא שייך, מול מקורותיו הרלוונטיים וביחס להשפעתו על האמנות ועל התרבות החזותית בעת החדשה (כולל זו העכשווית). דגש מיוחד יושם על יצירות מופת, מתוך כוונה לערוך דיון בהתנהלותה של האמנות בין העבר (שממנו היא שואבת השראה או שאליו היא מתנגדת), ההווה (שעמו היא מקיימת דיאלוג) והעתיד (שעליו אפשר שהיא משפיעה).

1700747-0 תולדות האמנות

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 11:30-10:00

ד"ר רוני עמיר

הקורס עוסק בלימוד תולדות האמנות במבט חדש ועדכני ומאיר את רצף הדימויים החזותיים במרחבים ובזמנים שונים החל ממצרים העתיקה ועד ימינו. מטרתו של הקורס לפתח מיומנות קריאה והתבוננות בדימויים חזותיים בזמנים ובמקומות שונים. השיעורים בקורס יעסקו בלימוד הדימויים ברצף היסטורי ובנושאים שונים המטרידים את האדם משחר קיומו.

9900050-1 מושגי יסוד בתרבות, פרופ' דרור פימנטל

9900050-2 מושגי יסוד בתרבות, פרופ' אשר סלה

9900050-3 מושגי יסוד בתרבות, ד"ר ליאת פרידמן

2 ש"ס, 1 נ"ז

סמסטר א', יום א' 16:00-14:30

קורס זה מציג מבוא היסטורי ביקורתי למושגי היסוד העיקריים שפותחו במסורת האינטלקטואלית המערבית. בקורס נבחן את חשיבותם של מושגים אלה בהקשרים תרבותיים שונים המהווים ארגז כלים מחשבתי בסיסי שילווה את הסטודנטיות. ים בהמשך הלימודים העיוניים והמעשיים באקדמיה. הקורס עוקב אחר שלוש תקופות עיקריות של המחשבה המערבית: הראשונה היא העת הקלאסית, כלומר התרבות ההלניסטית והרומית, השנייה היא העת המודרנית בין הרנסנס לבין הנאורות והאחרונה היא זו של ביקורת המודרנה כפי שהתפתחה בין המאה ה-19 למאה ה-20. לגבי כל אחת מהתקופות נבחן באופן סינכרוני את המשמעות של מושגי היסוד ביחס לארבעה תחומי שיח: האונטולוגי, העוסק בשאלות אודות מהות והיש; האפיסטמולוגי, העוסק בתנאי האמת ובגבולות ההכרה האנושית; האסתטי, העוסק במחשבה על אודות האמנות והגדרת היופי; האתי-פוליטי, העוסק בוויכוח הציבורי מסביב לצדק, חופש, אחריות ומשפט.

110-7 אמנות מודרנית (באנגלית)

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 18:00-16:30

ד"ר עדינה קמיאן

בקורס נעמיק בהתפתחויות באמנות החל מהמהפכה הצרפתית ב־1789 ועד היום, ונבחן את מטוטלת התנועות האמנותיות מנקודת מבט כרונולוגית ותמטית. המאה ה־19 הייתה תקופה שבה חוסר יציבות פוליטית, תיעוש, אימפריאליזם וצמיחת התרבות הפופולרית השפיעו עמוקות על ביטויי החוויה ה"מודרנית". המאה ה־20 הניבה תנועות אוונגרד מרכזיות ששיקפו גם השפעות בין־תרבותיות, העלו את חשיבותם של מקצועות האוצרות ועיצוב התערוכות והפיצו מניפסטים רבי־הודעה וכתבי אמנים. נדגיש את ריבוי המדיה המאפיין את המודרניזם, עם הצצה למדיה החדשה ולנושאים הנוגעים של המאה ה־21, ונדגים דרכים שונות לביתוח יצירת אמנות, על היבטיה הצורניים ועל משמעויותיה ההיסטוריות, החברתיות והתרבותיות עבור האמנים והקהלים בני התקופה.

סמסטר ב'

1700747-1 תולדות האמנות (באנגלית)

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 11:30-10:00

ד"ר שרה בנינגה

בקורס זה נלמד את תולדות האמנות מהעת העתיקה ועד המאה ה־17. נדון בציור, בפיסול ובארכיטקטורה לאורך התקופות ונלמד מאפיינים סגנוניים מרכזיים של האמנות המצרית, היוונית והרומית, אמנות ימי הביניים ואמנות הרנסנס והבארוק. נכיר חלק מהאמנים ומהאמנויות הבולטים בכל תקופה, כמו גם את יצירות המופת, ונדון בהשפעתן. נשאל לאיזה קהל היו מיועדות היצירות, ומה השתנה לאורך התקופות ביחס שבין האמנות לצופה. בנוסף ללימוד הכרונולוגיה והמאפיינים הסגנוניים, נעסוק בהשפעות השונות על האמנות לאורך ההיסטוריה, כגון דת, פוליטיקה, מגדר, מעמד ומדע.

110-3 אמנות מודרנית

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 11:30-10:00

ד"ר רון רייכמן

קורס זה יבחן את התפתחות המודרניזם כתופעה היסטורית, אמנותית ותרבותית רבת סתירות ומסעירה. במקום לספר את תולדות האמנות המודרנית במאות ה־19 וה־20 כרצף כרונולוגי של זרמים מתחלפים, נבחן אותה דרך סדרה של נושאי חתך המקופלים לשאלת היחס בין האמנות והחיים. נדון למשל במתחים בין מסורת ומהפכה; אמנות גבוהה ותרבות המונים; אוטונומיה אמנותית ומחויבות חברתית; נורמטיביות ואחרות; ייצוג אשלייתי והפשטה. עוד נלמד כיצד הצילום, הקולנוע, תהליכי העיור והתיעוש, וכן מוסדות כמו המוזיאון, הסלון והגלריה, שינו את מעמדו של האובייקט האמנותי ואת אופני ההתבוננות בו. נתעמק בטכנולוגיות ראייה שהתפתחו במאה ה־19 (למשל, צעצועים אופטיים, הצילום והראינוע), ונעמוד על יחסן הן לצורות אמנותיות חדשות והן להופעת ההמון כתופעה מודרנית הכרוכה בהיווצרותו של מרחב ציבורי חדש. העולם המודרני, כך נראה, כולל ערב־רב של טיפוסים ופיגורות אנושיות – הדנדי, המשוטט, הזונה והקליינט, הפועל, הבורגני, השתיין, המהפכן, השפחה והקוויר – ואלה נפוצו במרחבים שאמנים מודרניים לא רק תיארו ביצירותיהם אלא גם בילו בהם. גם כאשר נדון באופן ממוקד ביצירות מופת אמנותיות המוצגות אשר אנו פוגשים כיום לרוב כאובייקטים מוזיאליים "מתים", נחשוב עליהן כאירועים חברתיים שעוררו תגובות ממשיות, ולעתים נזעמות, בקרב קהלים שונים (כמו הסנסציה שעוררה הצגת "אולימפיה" של מאנה בסלון או הבז לציורו של פיקאסו "העלמות מאביניון"). לאורך הקורס נקפיד לשים לב לכך שהתרבות החזותית המודרנית שזורה ביחסי כוח, ונראה כי לא ניתן להבין את תולדותיה מבלי לקחת בחשבון את

השפעתם של כוחות חברתיים ופוליטיים כמו קולוניאליזם, קפיטליזם ופטריארכיה. לפיכך, הקורס יבחן כיצד הקאנון של האמנות המודרנית מעורב בדפוסי שליטה המבוססים על היררכיות גזעיות, מעמדיות, מגדריות ומיניות. יחד, נברר כיצד ניתן לגבש היסטוריות אלטרנטיביות שיפתחו מבט ביקורתי על המוסדות המעצבים את הזיכרון התרבותי, מן המוזיאון ועד האקדמיה.

2-110 אמנות מודרנית

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 11:30-10:00

ד"ר רונית שטיינברג

בקורס נעמיק בהתפתחויות באמנות מהמהפכה הצרפתית ב-1789 ועד היום, ובבחן את המטוטלת של תנועות אמנותיות מנקודת מבט כרונולוגית ותמטית כאחד. המאה ה-19 הייתה תקופה שבה חוסר יציבות פוליטית, תיעוש, אימפריאליזם וצמיחת התרבות הפופולרית השפיעו עמוקות על ביטוי החוויה ה"מודרנית". המאה ה-20 הניבה תנועות אוונגרד מרכזיות ששיקפו גם השפעות בין-תרבותיות, חשיבות אוצרות ועיצוב תערובות ומניפסטים מרכזיים וכתבי אמנים. נדגיש את ריבוי המדיה המאפיינת את המודרניזם, עם הצצה למדיה החדשה ונושאים בוערים של המאה ה-21, נדגים דרכים שונות לניתוח יצירת אמנות, היבטיה הצורניים כמו גם משמעותה ההיסטורית, החברתית והתרבותית עבור האמנים והקהלים.

2-9900055 מבוא לתרבות חזותית - קורס מרובה מתכונות מקוון

סמסטר ב', 2 ש"ס, 1 נ"ז

ד"ר אהד זהבי

התרבות החזותית נהפכה לתחום עיון תיאורטי משעה שהדימוי החזותי על מגוון מופעיו – לא רק ביצירות אמנות אלא גם בתוכניות טלוויזיה ובסרטי קולנוע, בפרסומות ובקליפים, בעיתונות וברשתות החברתיות, בכל החפצים והתמונות שמקיפים אותנו – נעשה רכיב מרכזי בחיי היומיום. בקורס נסקור את התיאוריות העיקריות המשמשות לניתוח ביקורתי של התרבות החזותית ונחלץ מהן מושגים ושיטות שיאפשרו לנו להציב תופעות חזותיות שונות בהקשרים תיאורטיים רלוונטיים ולהעריך את כוחן ואת השפעתן על היחיד ועל החברה. נדבר על אידיאולוגיה קפיטליסטית ועל המבט הגברי, על סובייקט ועל החפצה, על פטישיזם ואוריינטליזם, על סימולציות ומיתולוגיות – ועל תפקידה וכוחה של הביקורת. הקורס מתנהל בלמידה עצמאית בעזרת מגוון סרטונים, מצגות אינטראקטיביות, לוח דיגיטלי של מושגי הקורס, מפגשי הנחיה קבוצתיים קצרים בזום והגשה של מטלות שנועדו לאפשר עיבוד אישי ויצירתי של חומרי הקורס (ללא בחינה מסכמת).

שנה א'
קורסי חובה עיוניים למחלקות – הפירוט להלן על-פי מחלקות

סמסטר א'

ארכיטקטורה

1023771 תולדות הארכיטקטורה א': העת העתיקה וימי הביניים

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 13:30-12:00

ד"ר רוני עמיר

בקורס נדון באדריכלות על ציר היסטורי: ממצרים העתיקה והפירמידות של גיזה ועד לפירמידה השקופה בכניסה ללובר, מהסדרים במקדשים היווניים ועד לבית הלבן ומהערים הרומיות העתיקות ועד לעיר ניו יורק. הקורס יקנה כלים לניתוח מבנים אדריכליים ולזיהוי סגנונות אדריכליים במרחבים גיאוגרפיים ותרבותיים שונים. הבנת האדריכלות בעבר תקנה בסיס להעמקה בידע ותפתח אפשרויות לניתוח של מבנים עכשוויים. נעסוק גם בחומרים בטכנולוגיות, בשיטות בנייה ובתפיסות חלל וזמן באדריכלות.

צילום

2800141 מבוא להיסטוריה של הצילום א'

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 13:30-12:00

ד"ר רועי בושי

הקורס "מבוא להיסטוריה של הצילום" בוחן את פרקטיקת הצילום בהקשריה הרחבים-מערכתיים-תקשורתיים, כתופעה חברתית-תרבותית מרכזית בעידן המודרני, ולא רק ככלי אומנותי. הקורס מציג דרכים שונות להביט על העבר המורכב של המדיום. הוא נבנה בשני צירים עיקריים: ציר תמטי (לפי נושאים) וציר כרונולוגי (ציר הזמן). בחלק זה נתמקד בהיסטוריה של תצלומי נוף וביחסי המצלמה אל המרחב, הסביבה והקרע. החל משימושים מוקדמים בקמרה-אובסקורה להכרת העולם החיצוני, דרך תצלומים קולוניאליסטיים של אתרים "אקזוטיים", תמונות של זירות קרב, מיפוי וכיבוש "המערב הפרוע", אתרים "שחורים" סודיים וסמויים, תצלומי אוויר צבאיים ולבסוף, סביבות גלובליות עכשוויות. בקורס נבחן כיצד שינויים היסטוריים, טכנולוגיים, חברתיים ותיאורטיים משפיעים על הדרך בה מייצרים וצורכים תצלומים. ננסה להבין מה הרלוונטיות של ההיסטוריה של הצילום לעבודה של צלמות. יום ואמניות. יום. בהרצאות נדון בשלל חומרים ויזואליים מרתקים.

אמנות

2800125-1 אמנות ישראלית

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 13:30-12:00

ד"ר אליה ברטל

הקורס יעסוק באמנות החזותית שנוצרה והוצגה בארץ מאז קום המדינה ועד ימינו. במהלכו תוצג האמנות הישראלית לפי רצף כרונולוגי ובהתייחס לתמות מרכזיות. המבט הכרונולוגי יחולק לעשורים תוך עמידה על האירועים בארץ והשפעתם על עולם היצירה. הפירוט התמטי יציג נושאי חתך מרכזיים, המעסיקים את שיח התרבות בישראל, כמו שואה, מלחמות ומתחים חברתיים. בנוסף, בקורס יוצגו גם הגישות ההיסטוריוגרפיות ביחס לאמנות הישראלית, המוזיאונים המרכזיים והלכי הרוח הרוחשים בשדה זה, שמייצגים כולם את מורכבותה של הזהות הישראלית מאז ועד היום.

אמנויות המסך

2800128 מבוא להיסטוריה של הקולנוע א'

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 13:30-12:00

אסף אשרי

קורס שנתי הסוקר נקודות ציון מכריעות בהתפתחות ההיסטורית של אמנות הקולנוע, החל מהצעצועים הפרוטוקולנועיים במאה ה-19 ועד לעלייתם של הרגלי צפייה חדשים בקולנוע הדיגיטלי של המאה ה-21. תשומת לב מיוחדת תינתן לקונטקסט הלאומי, הכלכלי, הפוליטי, החברתי והאסתטי שבו צמחו תנועות קולנועיות דומיננטיות (כמו האקספרסיוניזם הגרמני, הנאו-ריאליזם האיטלקי, הפילם נואר או הגל החדש הצרפתי), וליוצרים ויוצרות קולנועיים שהציעו סגנון ייחודי והשפיעו על התפתחות הקולנוע כסוגת אמנות וכתעשיית תרבות מרכזית במאה ה-20 וה-21. הקורס יתמקד בנושאים מרכזיים שהעסיקו את קולנוע הבדיה ובנקודות ציון נבחרות וחשובות של תולדות הקולנוע התיעודי והניסיוני ברחבי העולם.

עיצוב תעשייתי

1800131 אנתרופולוגיה ועיצוב תעשייתי

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 13:30-12:00

ד"ר יונה וייץ

עבור שדה העיצוב התעשייתי, פעולת העיצוב היא רכיב אינטגרלי וכלי משמעותי בניהול ובפיתוח סביבות מגוונות לשלל פעולות אנושיות. כדי להבין את ההתכתבות בין סביבת העיצוב לבין דינמיקות סוציו-תרבותיות, כלכליות, פוליטיות וטכנולוגיות, נעסוק ב"שפת רחוב" תוך התמקדות מיוחדת במרחבים ציבוריים, כגון שווקים וקניונים. במסגרת הקורס יילמדו חומרים תיאורטיים ומחקריים הבוחנים סוגיות יסוד, כמו השפעת העיצוב על חוויית משתמשים, האינטראקציה בין יחידים לחפצים ולארכיטקטורה של פסיכולוגיה מרחבית, בחינת המעורבות של חושים ותחושות (כגון אור, ריח, טמפרטורה, רעש ומוסיקה) בתפישת הסביבה כחוויה הוליסטית. במהלך הקורס נקיים תרגיל שטח וכן מטלה מסכמת המיישמת את הידע בעבודת צוות.

עיצוב קרמי וזכוכית

2800139 תולדות הקרמיקה

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 13:30-12:00

מרים מלאכי

הקורס יסקור את תולדות הקרמיקה העולמית מן העת העתיקה ועד ימינו, דרך החומרים, הטכנולוגיות והרעיונות שעיצבו את אחד התחומים המרכזיים בתרבות החומרית האנושית. נבחן כיצד חידושים טכנולוגיים, קשרים בין תרבותיים, אמונה, גלובליזציה ואסתטיקה השפיעו על התפתחות הקרמיקה באסיה, העולם המוסלמי, אירופה ואמריקה. באמצעות ניתוח של חפצים נבחרים נלמד גם לזהות תהליכי ייצור, גופי חרס, זיגוגים, שיטות שריפה ודרכי עבודה שפותחו בתקופות שונות.

צורפות ואופנה

1800127 תרבות בזעיר אנפין נושאים נבחרים בתחום הצורפות עד סוף המאה ה-19

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 13:30-12:00

פרופ' עינת לידר

במסגרת הקורס ילמדו נושאים נבחרים הקשורים לתחום הצורפות החל משחר האנושות ועד לסוף המאה ה-19. בקורס יועלו שאלות וסוגיות לגבי תפקידי התחום ומקומו במהלך ההיסטוריה. בכל שיעור יינתנו דוגמאות בהתאם לנושא ההיסטורי הנבחר, גישות של יוצרות. ים ויצירות ביחס לחומרים, רעיונות, התפתחות המקצוע, השיח סביבו ותפיסות חברתיות וכלכליות הקשורות בו ואליו.

תקשורת חזותית

1800130 מבוא לתקשורת חזותית

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 13:30-12:00

ד"ר ליאת לביא

תקשורת חזותית היא שדה המאגד בתוכו פרקטיקות שונות, מאיור וטיפוגרפיה ועד לעיצוב משחקים וממשקים, המשתמשות באמצעים חזותיים בכדי ליצור סימנים, שפה ותקשורת ולהעביר מסרים שונים. סימנים אלה הם בעלי תפקידים חברתיים וכלכליים ולכן הם לא רק משקפים את החברה ורוח התקופה בה נוצרו, אלא גם יוצרים אידיאולוגיה חדשה המשפיעה על הדרך בה אנו תופסים את עצמנו ואת העולם סביבנו.

מבחינה היסטורית הקורס סוקר את התנועות והזרמים הקאנוניים בתקשורת החזותית, על ההיבטים החברתיים והתרבותיים שלהם, מנתח באופן ביקורתי את תהליך עיצוב הקאנון ודן במחלוקות מכוננות שעיצבו את השדה.

מבחינה תיאורטית הקורס מציג מושגי מפתח בתחום התקשורת והתקשורת החזותית, ומקנה מיומנויות לניתוח סמיוטי של מבעים חזותיים שונים.

מבחינה תרבותית חברתית הקורס מציג את הביטויים החזותיים כנטועים בקונטקסט היסטורי, חברתי, כלכלי ופוליטי, וכסוכנים פעילים בעיצוב תהליכי שינוי רעיוניים, זהותיים, פוליטיים, כלכליים וטכנולוגיים.

סמסטר ב'

ארכיטקטורה

120 תולדות הארכיטקטורה ב': מהרנסנס עד המאה ה-19

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 13:30-12:00

ד"ר שרה בנינגה

בקורס זה נלמד את תולדות האדריכלות המערבית מהרנסנס ועד סוף המאה ה-19. נתמקד בזרמים האדריכליים העיקריים, ברעיונות התיאורטיים המנחים, באדריכלים הבולטים ובמבנים המייצגים בכל תקופה. בין התקופות שאת מבניהן נלמד: רנסנס, מנייריזם, בארוק, נאו-קלאסיקה ורומנטיקה. נדון בתחילת השימוש בברזל, בזכויות ובפלדה ובהתפתחות אדריכלות חדשה בעקבות החידושים הטכנולוגיים. כמו כן, נעסוק באדריכלות אסכולת שיקגו, בתנועת ה"ארטס אנד קראפטס", ובאדריכלות ארט נובו. בנוסף ללימוד המאפיינים הסגנוניים, נעסוק בהשפעות הטכנולוגיות השונות על האדריכלות לאורך ההיסטוריה, כמו גם בקונטקסט הדתי, הפוליטי, המגדרי והמדעי שבו נטועים סגנונות וחידושים באדריכלות.

צורפות ואופנה

2800138 מבוא לאופנה במאה ה-20

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 13:30-12:00

איתי יעקב

במהלך הקורס נבחן את התמורות באופנה לאורך המאה ה-20 ונראה כיצד שינויים חברתיים, גיאוגרפיים ופוליטיים הקרינו על האבולוציה של המלתחה הנשית והגברית, וכיצד דיכטומיה זו התפוגגה לאורך השנים. לאורך הקורס, נבחן כיצד השפיעו מעצבות ומעצבים כמו גבריאל (קוקו) שאנל ואיב סן לורן על התרבות הפופולארית ועל הלבוש המודרני, נדון בקשר בין תרבויות כמו מודס ופאנק לאופנה, נעקוב אחר תהליכי התנגדות לאופנת המיינסטרים על-ידי מעצבים עצמאיים, ונדגים כיצד תאגידי אופנה גדולים שולטים מסוף המאה ה-20 באופן שבו אנו צורכים אופנה, נענים לטרנדים ועוקבים אחריה בתקשורת.

צילום

2800144 מבוא להיסטוריה של הצילום ב'

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 13:30-12:00

ד"ר רועי בוישי

כיצד הותאמה המצלמה לפנינים? באיזה אופן הדיוקן המצולם קשור למהפכות פוליטיות, מעמדיות וכלכליות? מה רצו אנשים מהפורטרט שלהם? כיצד קשור אלבום תמונות המשפחה לכתיבת היסטוריה? האם צילום פורנוגרפי הוא פורטרט? מתי הוא הופך לצילום זהות משטרתי? מדוע בני משפחה נהגו לצלם את ילדיהם המתים ומדוע הפסיקו? מתי הומצא ה"פוטו-רצח"? כיצד אפשר הצילום לצפות, למדוד ולנהל בצורות חדשות את הגוף והחברה? מדוע ניסו רופאים לצלם את הנפש דרך הפנים? מה הקשר בין המצאת התריס (shutter) לניהול המדעי של הגוף? הקורס "מבוא להיסטוריה של הצילום" בוחן את פרקטיקת הצילום בהקשריה הרחבים-מערכתיים-תקשורתיים, כתופעה חברתית-תרבותית מרכזית בעידן המודרני, ולא רק ככלי אומנותי. הקורס מציג דרכים שונות להביט על העבר המורכב של המדיום. הוא נבנה בשני צירים עיקריים: ציר תמטי (לפי נושאים) וציר כרונולוגי (ציר הזמן). בחלק זה נתמקד בהיסטוריה של הפורטרט והגוף המצולם: בקורס נבחן בו כיצד שינויים היסטוריים, טכנולוגיים, חברתיים ותיאורטיים משפיעים על המפגש של מצלמות וגופים, ועל הדימויים שנוצרים מהמפגש. ננסה להבין מה הרלוונטיות של ההיסטוריה של הצילום לעבודה של צלמים ואמנים היום. בהרצאות נדון בשלל חומרים ויזואליים מרתקים; תצלומי רפואה, פסיכיאטריה, פורנוגרפיה, אנתרופולוגיה ומשטרה.

עיצוב קרמי וזכוכית + עיצוב תעשייתי

2800127 עיצוב ותרבות חומרית

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 13:30-12:00

ד"ר ראובן זהבי

בקורס נסקור סוגיות שבין עיצוב, טכנולוגיה ותרבות חומרית. נעקוב אחר התהוות תרבות הצריכה דרך סוגיות נבחרות המלוות את העיצוב. נתחיל את הקורס בהצגת מספר מושגים תיאורטיים ותהליכים אופייניים שיהוו בסיס להמשך הקורס: הטכנוספרה, תיאוריות של התפתחות טכנולוגית, מאפיינים של תרבות חומרית, תהליכי פרולטריזציה ואחרים. בהמשך הקורס נדון בשני מקרי בוחן: הראשון הוא סוגיית ההתפתחויות הטכנולוגיות והעיצוביות ביחס לזמן; נדון בהשלכות של תהליך זה על התרבות החומרית ועל תפיסת הזמן החברתית. מקרה בוחן שני יהיה תזונה, ונתמקד בו בהקשר של העידן התעשייתי והעידן הפוסט-תעשייתי. נבחן, לבסוף, את סוגיית תפקיד המעצב על רקע המכניזציה והתיעוש בחברת הצריכה ההמונית.

אמנויות המסך

2800130 מבוא להיסטוריה של הקולנוע, ב'

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 12:00-13:30

אסף אשרי

קורס שנתי הסוקר נקודות ציון מכריעות בהתפתחות ההיסטורית של אמנות הקולנוע, החל מהצעצועים הפרוטוקולנועיים במאה ה-19 ועד לעלייתם של הרגלי צפייה חדשים בקולנוע הדיגיטלי של המאה ה-21. תשומת לב מיוחדת תינתן לקונטקסט הלאומי, הכלכלי, הפוליטי, החברתי והאסתטי שבו צמחו תנועות קולנועיות דומיננטיות (כמו האקספרסיוניזם הגרמני, הנאו־ריאליזם האיטלקי, הפילם נואר או הגל החדש הצרפתי), וליוצרים ויוצרות קולנועיים שהציעו סגנון ייחודי והשפיעו על התפתחות הקולנוע כאמנות וכתעשיית תרבות מרכזית במאה ה-20 וה-21. הקורס יתמקד בנושאים מרכזיים שהעסיקו את קולנוע הבדיה ובנקודות ציון נבחרות וחשובות של תולדות הקולנוע התיעודי והניסיוני ברחבי העולם.

אמנות

2800132 לחשוב אמנות

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 12:00-13:30

ד"ר עפרי כנעני

לאמנות היכולת לברוא עולם, ליצור יש מאין. אולם, באותה העת היא מחוייבת לפעול בתוך העולם: לקרוא, לבקר, לפענח ו"לכתוב" אותו בכל פעם מחדש. המתח הדיאלקטי בין קריאה, כתיבה ויצירה יעמוד במרכז הקורס "לחשוב אמנות" בו תוצב שאלת היחסים בין תיאוריה לפרקסיס. במהלך הסמסטר נתרגל אופנים שונים של כתיבה וקריאה, נעיין ביצירות ובטקסטים מגוונים ונשתמש גם במתודות של תנועה, קול, כתיבה נסיונית ועבודה קולקטיבית כמתודות קריאה וחשיבה של טקסט. כל אחד מהשיעורים יעסוק במושג אחד דרכו ננסה לחלץ רעיונות תיאורטיים מתוך פרקטיקות אמנותיות, ובמקביל נשאל כיצד שאלות עיוניות יכולות להניע תהליכי עבודה חומריים וחזותיים.

תקשורת חזותית

2800143 היסטוריה של העיצוב הגרפי בישראל

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 12:00-13:30

סתו אקסנפלד

הקורס יסקור את התפתחותו של התחום מהולדת התרבות העברית בארץ ישראל, דרך הקמת המדינה ועד לתהליכי ההפרטה והגלובליזציה שהתרחשו לקראת סוף המאה ה-20. דרך טקסטים שכתבו מעצבים בני התקופה, כרזות, קטלוגים, גופנים, עטיפות וסרטים, נלמד כיצד משקפות העבודות הגרפיות תפיסות תקופתיות ושינויים חברתיים, כלכליים, פוליטיים ותרבותיים.

ארכיטקטורה**שנתי****2800129 אדריכלות מודרנית ותכנון במאה ה-20****2 ש"ש, 4 נ"ז קורס****שנתי, יום א', 16:00-14:30****ד"ר אדר' מרטין הרשנזון**

הקורס סוקר כתיבה ועשייה אדריכלית ותכנונית מסוף המאה ה-19 ועד ראשית המילניום השלישי ומנתח אותן כגורם פעיל בתוך מכלול הקשרים תרבותיים, חברתיים, פוליטיים ומוסדיים. ננתח את התגבשות התנועה המודרנית והפיכתה לתופעה בין-לאומית מרובת פנים ביחס למספר מפנים שליוו את התקופה: מפנה לעבר רציונליזציה, ייעול וסטנדרטיזציה של המבנה, שיטות ייצור ועיצובו כמו גם של העבודה ושל משק הבית; מפנה לעבר העיר, הטריטוריה, הסביבה ופילוחים גלובליים של העולם, בפרט לאור אירועים כגון המהפכה הסובייטית, מלחמות העולם, קולוניאליזם ודה-קולוניזציה; ומפנה לעבר ניהול של רווחה, גזע ומיעוטים.

חובה כללית לשנה ב' - יש לבחור קורס אחד (לבד מהמחלקה לארכיטקטורה)

הסבר: בלימודים במחלקה לתרבות חזותית וחומרית עליכם לבחור באיזה תחומים תרצו להעמיק ולהרחיב. ברשימת קורסי הבחירה הכלליים תמצאו מגוון של קורסים בתחומי העיסוק השונים בבצלאל, ותוכלו לבחור מביניהם מה תרצו ללמוד השנה – בלי קשר למחלקת האם שלכם. זאת במטרה להגביר את הבחירה וכן לקדם מחשבה רבת-תחומית ומפגשים יצירתיים. אנא קראו בעיון את תיאורי הקורסים ובחרו את האחד שלדעתכם הוא הרלוונטי ביותר להתפתחות המקצועית והאישית שלכם.

סמסטר א'**2600811 מחשבות על הגוף הלבוש: קריאה מודרכת בטקסטים****2 ש"ס, 2 נ"ז****סמסטר א', יום א' 13:30-12:00****יעל טרגן**

הקורס יתקיים במתכונת של קריאה מודרכת, במהלכו נקרא כשישה-שמונה טקסטים קצרים **בביתה במהלך השיעורים**, אשר יחד יתנו הצצה לתחומי ההגות והמחשבה הנוגעים לגוף הלבוש כיום. נתבונן במבט חוקר במה שלרוב נזנח במסגרת השיח האקדמי, יהיו אלה כפכפי קרוקס, גופית סבא ויריעת בד שהוסרה מנול האריגה. גם סרט המידה, גזרת ה'יסוד' והטכנולוגיה של הסריגה התעשייתית - כלים ומתודולוגיות עבודה של עולם האופנה - ייבחנו מחדש במסגרת שיח היסטורי, תרבותי וחברתי.

1700764 אמנות וזהות בין מזרח ומערב

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 16:00-14:30

ד"ר חוסני אלחטיב שחאדה

המעבר של בצלאל, כאקדמיה לאמנות, אל המבנה החדש במרכז העיר בירושלים מהווה נקודת פתיחה לדיון על מהותה של האמנות במרחב הישראלי כחלק מהתרבות הים תיכונית. הדגש בקורס יינתן על אופני הביטוי האמנותי והגדרת הזהות העצמית של אמנים ואמניות ערבים ופלסטינים הפועלים במרחב הישראלי וכחלק מהים תיכונית. מצע זה יהווה בסיס לדיון בשאלת הזהות בין מזרח ומערב, בהגדרות של זהות ובמקומן של קבוצות מיעוט בשיח הקיים בשדה האמנות הישראלי והעולמי. דיון ביצירות יאפשר בחינה מחודשת של הגדרת מזרח ומערב, בין "התנגשות הציביליזציות" ל"אוריינטליזם". נבחן את דרכי המבע השונות של אמנים ואמניות, ואת מתיחת הגבולות שהם מציעים. נדון במאויים ורצונות ביצירה, באי-ההבנות ובצורות השונות שבהן נוצר דיאלוג תרבותי בין אמנות מוסלמית, ערבית, פלסטינית ומזרח-תיכונית לבין תרבויות או מציאויות אחרות. מדובר בקורס חווייתי, שיהווה שער כניסה תיאורטי וחושני אל המרחב האוריינטלי.

1800133 מבוא לעיצוב ביקורתי

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 16:00-14:30

עמית הדר

הקורס עוסק בהיכרות עם שדה העיצוב הביקורתי כמרחב מושגי, תרבותי ופרקטי ומציע לסטודנטים כלים תיאורטיים ומתודולוגיים לחשיבה ויצירה ביקורתית. הקורס מתמקד בזיקות שבין עיצוב, אידיאולוגיה ודמיון ובוחן כיצד עיצוב עשוי לשקף ואף לערער את הקיים. בחלקו הראשון של הקורס נדון בהבחנות שבין אמנות לעיצוב ובתפקידיו של המעשה העיצובי דרך קריאה וניתוח של עבודות עיצוב וטקסטים עיוניים. נעסוק במושגים כגון סמליות, אלימות ומבני כוח חברתיים, מתוך שאיפה לפתח הבנה ביקורתית של תהליכי עיצוב בהקשר תרבותי. בחלקו השני של הקורס נצלול אל תחום העיצוב הספקולטיבי וננסה לתאר ולאתגר את גבולות הדיסציפלינה.

נביט בדמיונות עיצוביים (design fictions) ונבחן מתודולוגיות חשיבה השאובות מתחומים אחרים כגון המדעים והארכאולוגיה.

בין ההוגים והיוצרים שילוו את הקורס:

Stanley Kubrick

Karl Marx

Erich Fromm

Enzo Mari

Michel Foucault

Donna Haraway

Anthony Dunne

Fiona Raby

1800124 נקודות היתוך: נושאים נבחרים בצורפות במאות ה-20-21

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א', 16:00-14:30

פרופ' עינת לידר

במסגרת הקורס ילמדו נושאים נבחרים הקשורים להתפתחות תחום הצורפות במאות ה-20-21, תוך בחינת תפקידיו במהלך המודרניזם, השתלבותו בעידן הפוסט-טכנולוגי וכיוונים אפשריים בעתיד. בהתאם לנושא חתך בכל שיעור, יינתנו דוגמאות של יוצרות. ים ויצירות ביחס להתפתחות תחומי העיצוב והאמנות, לחומרים, רעיונות, התפתחות המקצוע, השיח סביבו ותפיסות חברתיות וכלכליות הקשורות בו ואליו.

2700640 להבין אנימציה

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 16:00-14:30

אורי גולד

אנימציה היא צורת אמנות מופלאה הנוגעת אינהרנטית לסוגיות בלב ההווה- חיים, זמן, תנועה. בה בעת היא סבוכה ויקרה להפקה, מושפעת מאוד מתמורות טכנולוגיות וכלכליות, ומעמדה מעורער יותר מאי פעם. בקורס נלמד איך מראשיתה ועד ימינו, נוצרה והתעצבה האנימציה כל פעם מתוך אילוצי העולם, נאתגר הגדרות וז'אנרים, נחבר תאוריה חברתית ופילוסופית לפרקטיקה יצירתית, נצפה באנימציות מופת- מהמאסטרס הגדולים ועד הפינות האפלות של האינטרנט, וניווכח כי האנימציה כבר מזמן מבינה אותנו- ולכן, הגיע הזמן שנבין גם אותה.

1700778 לצלם את היום היום ולצלם יום-יום

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 16:00-14:30

ד"ר אורלי שבי

בשנת 1863 פנה המשורר שארל בודלר אל אמנים בני תקופתו בדרישה לזנוח את העיסוק ביופי הקלאסי, ההרואי או הדתי ולהתמקד ביצירותיהם באסתטיקה של היום היום: "יש בחיים הטריטוריאליים, בשינויי היום היום של החיים החיצוניים, תנועה מהירה שכופה על האמן מהירות ביצוע בהתאם". כך בחיבורו "הצייר של החיים המודרניים" מעצב בודלר את דמותו של האמן החדש שעניינו היום היום. אולם, דווקא מדיום הצילום, שאותו תיעב בודלר, סייע להפנות את המבט של עולם האמנות אל מרחבי היום היום. בשיעור זה נשזור את ההיסטוריה של הצילום עם ההיסטוריה של הווית היום היום המודרני והעכשווי. נתמקד בצלמים/ות ובתצלומים העוסקים באסתטיקה של היום היום, תוך דגש על הפרקטיקות היום-יומיות כדירות של ארגון ומשמע המשולבות בטקטיקות, תחבולות והתנגדות. בדיונים נערוך היכרות גם עם השיח הפילוסופי, שחושף, למרות הכל, את כוחו של היום היום בלשמר את חופש המחשבה והתנועה של האינדבידואל בעידן המודרני והעכשווי.

1700798 תיקון, חצר סיפור: התרבות החזותית של החסידות

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 16:00-14:30

ד"ר ליאור אלפרוביץ'

מאז החלה לפעול במזרח אירופה של ראשית המאה ה-18, עיקר תכליתה של החסידות הייתה להעמיד חלופה דתית לגישה שראתה בעיון השכלי כדרך הבלעדית להשיג את קרבת ה'. כך אפשר להסביר כיצד עם הזמן נקשרו לחסידות, לצד מושגים מוסדיים כמו צדיק, חצר או תנועה, גם מונחים מופשטים כגון: דבקות, שמחה או כיסופים. בקורס זה נבקש, אם כן, לבחון את משמעותם של מספר מונחים מופשטים המזוהים עם מימושם של עקרונות חסידיים באמצעות בחינה של ייצוגם החזותי והאומנותי. כאשר תכלית המהלך היא לשרטט את מאפייניה של "תרבות חזותית חסידית".

1700745 בינה מלאכותית – היבטים פילוסופיים, חברתיים ותרבותיים

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 16:00-14:30

ד"ר ליאת לביא

בינה מלאכותית (AI) הפכה להיות מושג רווח. חברות רבות מצהירות כי האלגוריתמים שהן מפתחות הן של בינה מלאכותית, והמונחים הקשורים בכך, כגון למידת מכונה (Machine learning) ורשתות נוירונים (Neural Networks) נעשו מוכרים ורווחים. אלגוריתמים של בינה מלאכותית מניעים פיתוחים טכנולוגיים מרחיקי לכת וטומנים בחובם הבטחות אדירות, אך גם מעוררים חשש מפני עלייתו של כח הרסני אל-אנושי של תבונת-על (superintelligence). אך מהי בינה מלאכותית? מהם מקורותיו של הרעיון שניתן לייצר, או לברוא בינה באופן מלאכותי, ומהן ההשלכות של רעיון זה על החברה האנושית?

בקורס ננוע בציר ההיסטורי מהמבחן לתבונת מכונה שניסח אלן טיורינג בשנות החמישים ועד לאירועים עכשוויים, נשוחח עם צ'טבוטים, ננתח את התופעה של אנתרופומורפיזם (האנשה) ואמפתיה כלפי רובוטים, נקשור את התשוקה הקמאית לברוא ולהתעלות על הטבע לטענות בזכות הכרה בזכויותיהן של ישויות דיגיטליות, נשאל על ההשלכות הכלכליות והתרבותיות של האוטומציה ועל שעתוק הטיות מהמרחב האנושי לדיגיטלי. ובסיכומו של יום, נשאל מהם שינויי העומק בתפיסת האנושי והאנושיות אשר מניעים תהליך זה ונובעים ממנו.

סמסטר ב'

1700779 המסה הקולנועית – בין מבע אישי לדיון ציבורי

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 16:00-14:30

ד"ר אורלי שבי

המסה הקולנועית התפתחה כפרקטיקה אמנותית המשלבת את הקולנוע התיעודי עם הקולנוע האוונגרדי, וככזו היא גם משלבת בין הריאליזם לבין הפורמליזם הניסיוני, בין אמת לבדיון ובין האישי לציבורי. יחד עם זאת, המסה הקולנועית אינה יוצרת תבנית קולנועית חדשה, אלא בוחנת מחדש את המודלים הקיימים כדי לנהל איתם דיאלוג רעיוני. בשיעור זה נדון במאפייניה הייחודיים של המסה הקולנועית על ידי סקירה וניתוח לסרטים וליוצרים/ות מרכזיים שעשו שימוש בפרקטיקה זו במחצית השנייה של המאה העשרים ועד ימינו. זאת כדי לעמוד על חשיבותה וכוחה של פרקטיקה בהדגשת הקול האישי של היוצר/ת תוך קידומו של דימוי ושיח ציבורי.

1700782 ממאסטר למייקר: צמתים נבחרים בהתפתחות הקראפט המערבי

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 16:00-14:30

ד"ר ראובן זהבי

הקראפט – יצירה מבוססת מיומנות אישית – מצוי כיום בצמתים חדשים ומרתקים: בין טכניקות מסורתיות לטכנולוגיות מתקדמות, בין אורנמנט למחאה, בין עבודת יד בסטודיו לייצור קסטומיזציה. הוא משקף ערכים של קיימות, תשומת לב לפרט ולזהות היוצר והצרכן. בקורס נבחן את מושג הקראפט ואת התפתחותו לאורך ההיסטוריה של המערב, מימי הביניים ועד ההווה. נחקור את מקומו בתרבות החומרית, ננתח אותו מזוויות חברתיות, כלכליות ומעמדיות, ונדגיש את ההתפתחויות העכשוויות – דוגמת slow design, bio-design, open design – הקורס ילווה בקריאת מאמרים וספרות עכשווית על תאוריית הקראפט, טכנולוגיה ועיצוב. נצפה בעבודותיהם של יוצרים ומעצבים בני זמננו מהארץ ומהעולם, ונדון בתפיסות עקרוניות ופרקטיות המעצבות את התחום כיום.

שנה ב' פרוסמינר חובה – יש לבחור קורס אחד מתוך הרשימה המוצעת

הסבר: יצירה היא חיבור מקורי בין רעיון לצורה. היא מחייבת למידה ומחקר, אבל לא פחות מכך – יצירה של ידע חדש.

הפרוסמינר (פרו"ס) הוא קורס שנתי שנועד להעניק לכן. כלים בחיבור שבין תיאוריה ופרקטיקה – מחשבה ומעשה. תרכשו בו שיטות מושגים, ותתנסו בלמידה ומחקר מבוססי אמנות ועיצוב.

הפרו"ס מוצע במספר מסלולים – מחקר פרשני-חזותי, המתמקד בכלי הניתוח והפרשנות של דימויים, מחקר מבוסס-אובייקט הדן ביחסים שבין אסתטיקה, טכנולוגיה לחברה; מחקר מבוסס-מרחב השואל על פעולה בהקשרים סביבתיים וקהילתיים ומחקר המתמקד בגוף, שעניינו חשיפה והסתרה, הלבשה והפשטה. כל קורסי הפרו"ס מצעים מפגש רב-תחומי עם שאלות אלה, אבל גם מתמקדים במדיום או בסוג שאלות מסוים.

הבחירה שלכן. באיזה מסלול ללמוד: לא משנה מאיזו מחלקה אתן. אתן. מוזמנות ומוזמנים לבחור בצורת המחקר שמדברת אליכן. שיש לכן. עניין ותשוקה אליה. בחרו באופציה שהכי תתרום להערכתכן. לצורות ההתבוננות שתמצאו להעמיק ולשכלל.

9400271-2 שיטות במחקר חזותי-פרשני: מבוסס קולנוע

מקום וזיכרון בקולנוע ובדימוי הנע

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 11:30-10:00

ד"ר אדר' ליאת סאבין בן שושן

במסגרת הקורס, נדון בשאלות של מקום וזיכרון בקולנוע ובדימוי הנע. נלמד על העיר המודרנית שהתפתחה בשלהי המאה ה-19 יחד עם הצילום והקולנוע, ועל האופן שבו הקולנוע אפשר לתעד ולזכור את המרחב העירוני שנמצא בהשתנות מתמדת. נקרא על תרומת הקולנוע להתעצבות הזיכרון הסובייקטיבי והחברתי, נבחן חקירה של מרחבים, בניינים וערים לאורך זמן באמצעות מצלמה נעה ובאמצעות צילום נודד (travelling shot), וניצור מרחבי-זמן חדשים באמצעות עריכה. במקביל ללימוד, חקירה ודיון בנושאי הקורס, יופנו הסטודנטים. ות לחיפוש אחר נושא לעבודת הפרוסמינר, שתוכל להיות עבודה מחקרית כתובה עם בסיס אקדמי או מחקר-יצירה בסרטון או בעבודת וידאו.

9400274 שיטות במחקר חזותי-פרשני: מבוסס סביבת גוף

מעשה יצירה

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 11:30-10:00

יעל טרגן

בעבר נתפס הגוף האנושי כישות ביולוגית מולדת, אשר מאפייניה ותפקודיה נקבעים בעיקר על ידי תהליכים פיזיולוגיים. כיום, לעומת זאת, מקובלת במדעי האדם התפיסה שלפיה הגוף אינו רק נתון טבעי, אלא גם תוצר של תהליכים חברתיים, תרבותיים והיסטוריים, המעצבים אותו באופן מתמשך. בתחילת הקורס תיבחר כל סטודנט. ית יצירה/עבודה/פרויקט כנקודת מוצא לתהליך המחקר והכתיבה. יצירה זו יכולה להיות מעולמות האמנות, הארכיטקטורה, הצורפות או העיצוב ובפרט שהיא מגלמת קשר משמעותי עם הגוף או המעלה סוגיות הקשורות לגוף ולגופניות.

דוגמא לסוגיות כאלה שנידונו בקורס הן 'ייצוגים של הגוף הנכה' בנושא שהתפתח מתוך עיסוק בקולקציה של הלבשה תחתונה לבעלי מוגבלויות; 'מערכת היחסים שבין הגוף, הרהיט ועיצוב חלל הבית' בנושא שהתפתח מתוך ניתוח של מערכת ישיבה שעוצבה ותוכננה בשנות השישים וקראה תיגר על הישיבה הפורמלית על הכיסא המוכרת לנו; 'נוכחות הגוף במרחב הציבורי' בנושא שיצא מתוך ניתוח אדריכלי של פרויקט מגורים אשר חזיתו פתוחה ומזכירה "בית בובות" בקנה מידה עירוני; 'דימוי גוף ממוגדר בדמויות הקטנות של לגו', בנושא שיצא מתוך ערכה להרכבה של Lego Star wars ועוד ועוד.

הלמידה בקורס תתקיים דרך התנסות מעשית לכל אורכו, כאשר העמדת העבודה תתהווה משיעור לשיעור באמצעות מטלות מצטברות של כתיבה, שיהפכו לגוף העבודה. התנהלות זו מאפשרת ליווי צמוד לכל אורך שלבי העבודה וסיום כתיבתה לקראת סיום הקורס. בצד היתרונות שבכך, דרושה כתנאי להשתתפות בקורס עבודה שוטפת והתקדמות במטלות משבוע לשבוע. עוד חשוב לציין כי תהליכי המחקר והכתיבה מתקיימים לכל אורך השנה בצוותי עבודה (צמדים או שלשות) בלבד. היבט זה מסייע בחשיבה דיאלוגית והפחתת העומסים, אולם על הסטודנטים לגלות יכולת ורצון לשותפות, הקשבה, פתיחות ועוד.

9400251 זמן ומרחב: שיטות מחקר בצילום ורטיקלי

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 11:30-10:00

ד"ר רועי בושי

מטרת הפרוסמינר היא להכיר תיאוריות עכשוויות בתרבות הוויזואלית ולהפיק בעזרתן מחקר עצמאי. בקורס נבחן שתי פרקטיקות צילום שזוכות כיום לדומיננטיות גוברת: צילום אווירי מחד, וצילום מרחבי מאידך. בקורס נבחן אלו תמונות עולם מאפשרים המבט הוורטיקלי והצילום המרחבי כיום? אלו סוגים של מעקב, שליטה, תיעוד, או התנגדות הם מציעים. לקורס שני מישורים: האחד עוסק בהדרכה בכתיבת עבודת מחקר מסוג פרוסמינר; השני עוסק בתכנים הספציפיים הרלוונטיים לנושא "זמן, מרחב וורטיקליות בצילום".

9400281 דרכי התבוננות בתרבות חזותית

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 11:30-10:00

ד"ר רונה כהן

ראיה דיסטופית/"מראה שחורה", ראייה על חושית, מושג המבט בפסיכואנליזה, המבט הגברי בתיאוריות פמיניסטיות, מבטים אינטר-סובייקטיביים בפנומנולוגיה, והמבט כפרקטיקה אתית – כל אלה הן דרכי התבוננות בתרבות החזותית ובתוצריה השונים. הפרו"ס יתנהל כסדנת מחקר וכתיבה, בה נבחן את היחסים שבין היוצר.ת, תוך שימת דגש לאופנים בהם ה"המכשירים האופטיים" מבנים אופני התבוננות שונים וכיצד צפיה נתפסת כפעולה בתוך שיחים אידאולוגיים שמובנים באופנים אופטיים. המשותף לפרספקטיבות השונות ולאופני התבוננות בהם נעסוק היא ההתנגדות לעמדת ה"עין התמימה", הריאליזם הנאיבי, כלומר הטענה לאי מעורבות של הצופה בנראה. אל מול עמדה זו, נבחן את הפוזיציה של המתבונן.ת ככזו שתמיד כבר מעורבת בעולם הנצפה. בנוסף נעסוק בשאלות של נראות, אופטיקה, מראה והשתקפויות. לבסוף נשאל עם דרידה, האם הצייר תמיד עיוור.

9401209 המבט אל הבלתי נמנע: המוות בתרבות המערב

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 11:30-10:00

פרופ' אשר סלה

המוות הינו האירוע הטבעי ביותר אך גם תופעה תרבותית רבת משמעות בחייהם של בני האדם. הקורס יציג את התפתחות הגישות השונות כלפי המוות בהיסטוריה האירופאית משקיעתה של התרבות היוונית והרומית עד המאה ה-20, בעזרת פרשנות של העדויות האיקונוגרפיות של האומנות המערבית, מהציור ועד אדריכלות בתי קברות. כמו כן, ננתח קטעי פרוזה ושירה ומסמכים כגון צוואות, מצבות וכו'. על סמך המחקרים החלוציים של פיליפ אריאס, אדגר מורן ומישל פוקו נתחקה אחר תולדות המוות מהנוכחות של נושא האבל בהגות המערבית ועד הסתרת המוות בציוויליזציה הפוסט מודרנית. בנוסף, נעקוב אחר ההתפתחות של כמה topoi וסימבולים בתרבות המערבית בשני המילניומים האחרונים, כגון: מחול המתים, נישואי העלמה והמוות הגולגולת ושעון החול ואחרים.

9400274 שיטות במחקר פנומנולוגי: מבוסס אובייקט

כלי עבודה

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 12:00-13:30

ד"ר טל פרנקל אלרואי

פנומנולוגיה היא גישה פילוסופית המבקשת להתבונן בעולם באמצעות ההתנסות של האדם בעולם. במהלך הקורס יילמדו יסודות של הפילוסופיה הפנומנולוגית ושל המחקר הפואטי במטרה להעניק כלי מחקר רגישים לעבודה עם חפצים. בין הכלים שיילמדו: התבוננות, שאילת שאלות, איסוף מידע בדרכים מגוונות (שיטוט, תצפית, ראיונות, התנסות מעשית), מיון ופרשנות פואטית של המידע שנאסף. כלים אלו יופעלו באופן רפלקטיבי, הן כלפי החפץ הנחקר והן כלפי עבודת הסטודנט עצמה. באופן זה, הם יאפשרו לסטודנטים להתנסות בעבודה רבת שכבות מול האובייקטים, ולזהות – מעבר לצורה ולפונקציה – את הרבדים הפואטיים, התרבותיים, הלשוניים והאישיים של היחסים בין היוצר לחפץ. הסטודנטים יממשו את שיטות המחקר באופן מעשי, באמצעות מחקר אישי.

9400271 שיטות במחקר חזותי-פרשני: מבוסס קולנוע

הסרט הערבי: מקרה מבחן

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 12:00-13:30

אייל שגיא ביזאווי

מטרתו של הפרוסמינר היא ליצור עבודה מחקרית הנובעת מהיצירה ומהחיים האישיים של הסטודנט. הקורס מבקש לעודד את הסטודנטים. יות לקשור בין חייהם ובין היצירה שלהם, ובינם לבין המחקר. בהתבסס על המקרה של "הסרט הערבי של יום שישי", נלמד על הקשר שבין עמדת החוקר. ת או היוצרת. לבין מושא המחקר, כיצד הפעולה היצירתית היא גם יצירה של ידע, כיצד מנסחים שאלת מחקר, כיצד מגבשים טענה, ומה החשיבות של ביקורת ושל התבוננות עצמית. במהלך הסמסטר הראשון, "הסרט הערבי" ישמש אותנו כמקרה בוחן למחקר חזותי וליצירה דוקומנטרית, ודרכו נלמד על הקשר, כמו גם על ההבדלים, ביניהם. בסמסטר השני, יתבקשו הסטודנטים. ות להציג את מושאי המחקר שלהם (שאלת המחקר, התזה, מבנה משוער של העבודה, אמצעי מחקר ומקורות), שעליהם נעבוד יחד ובמקביל עד לסיום הסמסטר.

9400278-1 שיטות במחקר חזותי-פרשני: מבוסס תרבות חזותית

תרבות חזותית בין מקור למקורות

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 12:00-13:30

ד"ר נעמי מאירי-דן

ההנחה העומדת בבסיס הבחירה בשיטות מחקר פרשניות המיועדות לחקר הדימוי החזותי והחומרי (באשר הוא) היא שהתבוננות מושכלת בתוצר האמנותי, העיצובי או האדריכלי היא הוליסטית במהותה. ההבחנה בין מה שנכון לציור שמן (או יצירת AI), מצד אחד, ולאגרנטל חרסינה, מצד שני, היא בבחינת אופציה. אולם, קורס זה מבקש לחדד את התפיסה שפעולות התיאור, הניתוח והפרשנות הן פעולות חיוניות ומשותפות לכל השדות של התרבות החזותית והחומרית. בקורס נעסוק ב"חומרים" שקשורים בעבודת הסטודיו של הסטודנטים. ות ונשזור אותם ב"חומרים" עיוניים, המבוססים על מתודולוגיות מחקר שונות, על מנת להבין שהמהלכים מזינים אלו את אלו – קריאה והתבוננות מובילות לכתיבה וליצירה, וחוזר חלילה. נושא הקורס השנה יהיה "תרבות חזותית בין מקור למקורות" והוא רלוונטי ומתאים לתרגול וליישום בכל המחלקות.

9400264 מרחבים במחלוקת: שיטות במחקר מרחבי בירושלים המזרחית

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 12:00-13:30

ד"ר אדר' מיכל ברייאר

הקורס יעסוק במרחב של ירושלים המזרחית, כפי שהתעצב מאז סיפוחה ב-1967 ועד היום, בדגש על התמורות שחלו בו מאז בניית חומת ההפרדה בעשור הראשון של שנות ה-2000. נלמד על המדיניות הישראלית כלפי מזרח ירושלים, וכיצד היא משפיעה על חיי היום-יום של התושבים הפלסטינים המתגוררים בה, ועל היחסים בין האוכלוסייה היהודית לפלסטינית בעיר. מטרת הקורס היא לאפשר סטודנטים הכרות מעמיקה עם המורכבויות העירוניות הייחודיות לירושלים המזרחית, באמצעות חשיפה למגוון סוגיות הקשורות לתכנון ועיצוב המרחב, וכן לנושאים משיקים המעצבים את חיי היום-יום בעיר כגון תחבורה, חינוך, בריאות ועוד. נושאים אלו יוצגו באמצעות הרצאות אורח שינתנו על ידי מומחים בתחומם, מרביתם תושבי מזרח ירושלים.

הנחת המוצא של הקורס היא שהמרחב של מזרח ירושלים הוא תוצר של דינמיקות החברתיות, הכלכליות והפוליטיות המאפיינות את היחסים בין השלטון הישראלי לבין תושביה הפלסטינים, כמו גם את היחסים בין הקבוצות האתנו-לאומיות השונות החולקות את המרחב העירוני. יחסים אלו אינם סטטיים אלא דינמיים ומשתנים לאורך השנים כתוצאה מתהליכים מקומיים, לאומיים ואזוריים. אולם המרחב אינו רק רקע ניטרלי שעליו מתרחשת הדרמה החברתית והפוליטית, אלא שהוא מעוצב ומעצב בו זמנית יחסים אלו. על מנת לחקור את היחסים המשתנים שבין שלטון, מרחב וחברה, הסטודנטים יתעדו וימפו מרחבים ספציפיים בעיר, באמצעות מגוון של מדיומים אמנותיים. מטרת המיפוי היא לייצר ידע מקומי אודות מרחבים אלו, באמצעות חשיפת יחסי הכוחות הפועלים במקום, ניתוח הקונפליקטים העירוניים המתרחשים בהם, ושרטוט תרחישי עתיד אפשריים.

9400272 שיטות במחקר חזותי-פרשני: מבוסס אמנות

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א', 12:00-13:30

ד"ר איגור ארנוב

קורס זה בוחן תיאוריות המשמשות כאמצעי לחקר ולפרוש היצירות והפרקטיקות הטבועות בתחומי האמנויות החזותיות. מתודולוגיות אלו מכוונות למציאת המשמעויות של דימויים או אובייקטים חזותיים החיים בתרבות החברה. נתחיל מדיון בארבעה היבטים של השיטות לחקר דימויים, כלומר הפקת הדימוי, הדימוי עצמו, הפצתו וקהל היד שלו, ולאחר מכן נמשיך לשלב הראשון של המחקר – הניתוח הקומפוזיציוני החוקר את אופן הייצוג והבצוע של הדימוי. נרחיב את הדיון לניתוחי תוכן ושיח במטרה לבחון את יחסי הגומלין בין הדימוי לבין סביבתו החברתית-תרבותית, ונתמקד בתיאוריות המפרשות יצירות מנקודות מבט מקיפות. תיאוריות אלו עוסקות בתחומי האיקונוגרפיה, סמיוטיקה חזותית וחברתית, פסיכואנליזה, לימודי מגדר, מחקרים פוסט-קולוניאליים, סוציולוגיה ואנתרופולוגיה של האמנות. כמו כן, נדון במגבלות המתודולוגיה המערבית, במיוחד כאשר היא מיושמת על תופעות תרבותיות לא-מערביות. נלמד כיצד מושגים תיאורטיים משמשים ככלים פעילים בפרקטיקה המקצועית, וכיצד ליישם תיאוריה בכתובה מחקרית.

9400264 האמנות האסלאמית בראי המחקר (בערבית)

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 12:00-13:30

ד"ר חוסני אלחטיב שחאדה

חקר האמנות החזותית בעולם המוסלמי התבצע ברובו בתקופה המודרנית על-ידי חוקרים מערביים שראו באמנות זו אמנות דקורטיבית, שתכניה ומסריה נעלמו לרוב מעיניהם. אנו נדון בתפיסות שונות שהביאו לראייה מצומצמת של אמנות ענפה שהתפתחה לאורך ימי הביניים ועד ימינו: תפיסה אוריינטליסטית מובהקת שנבעה מכיבוש המזרח והכפפתו להגמוניה מערבית, לצד סקרנות אינטלקטואלית של חוקרים מערביים שניסו להבין את רזי התרבות הזו.

בקורס, נלמד על גישות מחקר נוספות שפותחו בשנים האחרונות על-ידי חוקרים מוסלמים שמספקים ראיה ביקורתית מעניינת על הנעשה בתחום. שימוש במחקר היסטורי, המבוסס על ניתוח אנליטי של מקורות ראשוניים, מאפשר הבנה מעמיקה של תוצרים אמנותיים של התקופה ושל התרבות שבמסגרתה הם נוצרו. הקורס יאפשר לסטודנטים מפגש אינטימי עם יצירות אמנות מובהקות מתחומי האמנות החזותית והחומרית המוסלמית, ויעמיד כלים לניתוח ביקורתי של סוגיות נבחרות, למשל: השתקפות העולם התיאולוגי והפוליטי של התרבות המוסלמית באמנות החומרית והחזותית, הגבולות התרבותיים שמשרטטת האמנות בין מזרח למערב, האופנים שבהם אמנים בעולם המוסלמי מגיבים לגבולות אלה ותפקודה של האמנות כסוכנת של ידע תרבותי ואידיאולוגי.

*קורס זה מיועד לסטודנטים וסטודנטיות **דוברי ערבית**, מכל תחומי ההתמחות בבצלאל.

*הקורס ילווה בסיוור לימוד וביקור באתרים ובמוזיאונים שונים.

9400272-1 שיטות במחקר חזותי פרשני: מבוסס אמנות

זהות וזיכרון באמנות ישראלית

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 18:00-16:30

ד"ר רונית שטיינברג

נקודת המוצא לקורס זה דוגלת בגישה האומרת שפרשנות היצירה האמנותית היא אישית, משתנה וגמישה. עם זאת ברור כי מרכיבים שונים ביצירה האמנותית הם המובילים לכל אחת מהפרשנויות האפשריות. בקורס זה נבקש לשחזר את המהלך הפרשני, להציע אותו כהליך מחקר ולקשור בינו לבין מושגים של זות. בכדי לעשות זאת נתייחס ליצירות משדה האמנות הישראלית, מתוך כוונה לקשר בין זהות מקומית ליצירה האמנותית. בתחילת הקורס נבחר ביחד את היצירות בהן נעסוק וזאת בכדי להנכיח את גיוון הזהויות הקיים בחברה הישראלית העכשווית. כל אחת מהיצירות הנבחרות, תעבור ניתוח של האמצעים האמנותיים המרכיבים אותה, תוך הדגשת נקודת המבט האישית של המתבוננים והמתבוננות, ומתוך כוונה לגבש מספר כיווני פרשנות. בשלב הבא נביר מושגים מתחום חקר הזהות האישית והקולקטיבית ונעמיד אותם מול אותן היצירות לשם הרחבת המהלך הפרשני. לסיום נבחר דיסציפלינה מחקרית אחרת, דרכה ניתן לבסס את הפרשנות שהצענו, ונבדוק כיצד היא מעשירה את המסקנות שעלו מתוך ניתוח היצירה. העבודות שיוגשו בסיום הקורס יתבססו על מהלך פרשני זה.

9400277-2 שיטות במחקר חזותי-פרשני: המפה – מעקב, פיקוח והתנגדות יצירתית

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 18:00-16:30

ד"ר אדר' ליאת סאבין בן שושן

מפות אינן רק ייצוג ניטרלי של המציאות; הן מנגנונים פוליטיים, חזותיים ומרחביים המעצבים את האופן שבו אנו מבינים את העולם, נעים בו ומפוקחים בתוכו. קורס זה עוסק בקרטוגרפיה ביקורתית ובחקר המפה כזירה של יחסי כוח, משטר ופעולה אזרחית. בחלקו הראשון של הקורס נבחן כיצד מנגנוני מדינה, תאגידים וטכנולוגיות מיפוי מודרניות (מ-GIS ועד מעקב דיגיטלי בזמן אמת) משמשים להחלת שליטה, למשטור מרחבים ולשרטוט גבולות. בחלקו השני, נתעמק בהתנגדות יצירתית ובפרקטיקות של "מיפוי-שכנגד" (Counter-Mapping) – מתודולוגיות אמנותיות, קהילתיות ומחקריות המשתמשות במיפוי ככלי לערעור על יחסי השליטה, לחשיפת נרטיבים מושקעים ולשיושגים של צדק מרחבי.

9400276 שיטות מחקר: צורה ותוכן – מחקר חזותי, חומרי ומחקר אנוש בטריטוריות של עיצוב

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 18:00-16:30

ד"ר יונה וייץ

מטרת הקורס היא לפתח את הידע האישי-המקצועי באמצעות ארגזי כלים של חקירה הנוספים לידע המחלקתי בדיסציפלינות השונות כשכבה נוספת המאפשרת למעצבים ומעצבות לחשוב על עיצוב כמהלך מייצר פעולה, אובייקטים וסביבה. מהלך הלמידה מתמקד בפיתוח וחקירה של פרויקט אישי שנבחר באופן עצמאי. החקירה כוללת כלים לעיבוד חומרים פופולאריים, מקצועיים, כלי מדיה חזותיים (דימויים, סטילס, סרטים, בלוגים, אינסטגרם פייסבוק וכיוב), חומרי אודיו, וחומרים אקדמיים וכיו"ב). המטלה המסכמת של סמסטר א היא "תערוכה לרגע" הפורשת ויזואלית וטקסטואלית את החקירה העצמאית בהנחיה שהתגבשה במהלך הסמסטר. סמסטר ב עוסק בפיתוח הפרויקטים האישיים באמצעות ארגזי כלים המדויקים לנושא האישי. המטלה המסכמת של הפרוסמינר היא כפולה: 1. מצגת ויזואלית האורזת את שלבי העבודה השונים. 2. עבודה כתובה המנסחת טקסטואלית את הנושא האישי. המחשבה המנחה היא שההבנה של הפעולה העיצובית מפענחת את הדיאלוג והתנודה בין הידע הסביבתי, החברתי והפוליטי לבין עולמות העיצוב ואמנות.

9400276-1 שיטות מחקר: צורה ותוכן – מחקר חזותי, חומרי ומחקר אנוש בטריטוריות של עיצוב

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 18:00-16:30

דורי אורין

מטרת הקורס היא לפתח את הידע האישי-המקצועי באמצעות ארגזי כלים של חקירה הנוספים לידע המחלקתי בדיסציפלינות השונות כשכבה נוספת המאפשרת למעצבים ומעצבות לחשוב על עיצוב כמהלך מייצר פעולה, אובייקטים וסביבה. מהלך הלמידה מתמקד בפיתוח וחקירה של פרויקט אישי שנבחר באופן עצמאי. החקירה כוללת כלים לעיבוד חומרים פופולאריים, מקצועיים, כלי מדיה חזותיים (דימויים, סטילס, סרטים, בלוגים, אינסטגרם פייסבוק וכיוב), חומרי אודיו, וחומרים אקדמיים וכיו"ב). המטלה המסכמת של סמסטר א היא "תערוכה לרגע" הפורשת ויזואלית וטקסטואלית את החקירה העצמאית בהנחיה שהתגבשה במהלך הסמסטר. סמסטר ב עוסק בפיתוח הפרויקטים האישיים באמצעות ארגזי כלים המדויקים לנושא האישי. המטלה המסכמת של הפרוסמינר היא כפולה: 1. מצגת ויזואלית האורזת את שלבי העבודה השונים. 2. עבודה כתובה המנסחת טקסטואלית את הנושא האישי. המחשבה המנחה היא שההבנה של הפעולה העיצובית מפענחת את הדיאלוג והתנודה בין הידע הסביבתי, החברתי והפוליטי לבין עולמות העיצוב ואמנות.

9400280 שיטות במחקר חזותי: מבוסס פרשנות

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 18:00-16:30

פרופ' דרור פימנטל

בקורס נתוודע למתודות פרשניות מובילות בלימודי תרבות חזותית, כגון פנומנולוגיה, הרמנויטיקה ופסיכואנליזה. נבחן את המקור ההיסטורי שלהן ואת ההוגים הבולטים בהן. בהמשך נעקוב אחרי כוחן ההסברי בהקשר לפרשנות של יצירות קונניות מהאמנות הבינלאומית (ואן גוך, דושאן) ומהאמנות הישראלית (סיגלית לנדאו, דגנית ברסט). בסיום יידרשו הסטודנטים/יות לבחור במתודה פרשנית אחת ולהפעילה על יצירת אמנות נבחרת.

9400282 מבעד העדשה: שיטות מחקר דרך המדיום הקולנועי

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 18:00-16:30

ד"ר מריה פרח

פרו סמינריון שנתי זה מציע היכרות מעמיקה עם יסודות המחקר האקדמי, תוך התמקדות בשיטות מחקר איכותניות ובפיתוח חשיבה מחקרית באמצעות המדיום הקולנועי והתרבות החזותית. במהלך הקורס ירכשו הסטודנטים כלים להבנת מהותו של המחקר האקדמי, גיבוש רעיון מחקרי, ניסוח שאלת מחקר והשערות, בניית מערך מחקר והיכרות עם שלביו השונים – משלב התכנון ועד לניתוח הממצאים. ייחודו של הקורס הוא בשילוב בין לימוד המתודולוגיה המחקרית לבין ניתוח קולנועי ואסתטי. הסרט והיצירה החזותית יישמשו הן כמושא למחקר והן ככלי לחשיבה, לפרשנות ולהפקת ידע. באמצעות צפייה ביקורתית וקריאה פרשנית של מרכיבי השפה הקולנועית – כגון קומפוזיציה, צילום, עריכה, סאונד, צבע, תנועה ונרטיב – ילמדו הסטודנטים כיצד ניתן לחשוף רעיונות, תפיסות עולם, משמעויות תרבותיות ותופעות חברתיות. הקורס יעסוק במגוון שיטות מחקר איכותניות, ובהן ניתוח תוכן, ניתוח נרטיבי, פרשנות חזותית, אתנוגרפיה חזותית וגישות פרשניות נוספות, תוך הדגשת תרומתן למחקר בתחומי מדעי החברה, מדעי הרוח, החינוך והאמנויות. לאורך השנה יתנסו הסטודנטים בקריאה, צפייה וניתוח של יצירות קולנועיות וחזותיות, ויפתחו את היכולת להשתמש במבט הקולנועי הן כאובייקט מחקר והן כמרחב ליצירת ידע אקדמי חדש. הקורס מיועד להקנות לסטודנטים הבנה תיאורטית ומתודולוגית של המחקר האיכותני, לצד פיתוח מיומנויות של חשיבה ביקורתית, ניתוח פרשני וכתיבה מחקרית, מתוך תפיסה הרואה בקולנוע ובמדיומים חזותיים כלי משמעותי לחקר האדם, החברה והתרבות.

9400283 שיטות מחקר בחשיבה מרחבית: להרכיב מחדש את האנושי: אוטונומיה, זיקה ומשחק בשיח

האדריכלי העכשווי

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 18:00-16:30

ד"ר אדר' אהד שורק

תיאוריה היא הדרך לתאר פרקטיקה באמצעות פרופורציה - הנוסחה של האדריכל הרומאי ויטרוביוס במאה הראשונה לספירה, המגולמת בתמצות בביטוי "נעשה ונשמע" (תרתי משמע, אינטלקטואלית ואקוסטית), מתארת במדויק כל מה שאנחנו זקוקים לו כדי לפתח תהליכי חשיבה יצירתית, ואנושית בכלל. הפעולה האנושית כפולת הפנים היא הגשר שבבנה על פני תהום הפרושה בין החומר (הומו-פאבר) לרוח (הומו-סאפיינס), או בין הקונקרטי והמופשט. החשיבה הביקורתית עומדת בקוטב אחד וחושפת את האוסף הבלתי-נגמר של נסיבות והקשרים שפועלים על האנושי, מפעילים אותו וכובלים אותו. בקוטב השני ניצבת החשיבה המופשטת, שמתקיימת כאוטונומיה חופשית במעגל סגור. בתווך, מתקיימת החשיבה היצירתית כדרך שלישית, של הווה מתמשך ומשחקי, נוכח ונפקד. הקורס הזה הוא הזמנה ללמוד מחדש ולתרגל איך להיכנס לזירה האינטלקטואלית ולשחק כאילו החיים שלנו תלויים בזה. בצד השני מחכים לנו, ספק מתאבקים ספק מורי דרך, כמה דמויות עכשוויות שעומדות בנעליו של ויטרוביוס. כמותו, המעשה האדריכלי הביא אותן וביא אותנו לעסוק בדרכים שונות בסטרוקטורות יציבות, חולפות ומתהוות. באמצעות המדיום האדריכלי ננסה לעמוד בעצמנו על הגשר ולהכריע האם ועד כמה הפעולה האנושית היא תוצאה של מערכת דטרמיניסטית ידועה מראש, כמו פלט הסתברותי של צ'טבוט, או שבתוך המארג הסבוך מסתתרת, אחרי הכול, חירות.

במהלך הקורס נתמקד בדיבייט שהתקיים בין שניים מחשובי ההוגים של האדריכלות העכשווית, פיטר אייזנמן ורם קולהאס, ובין עמיתיהם ותלמידיהם. כשאנחנו משתמשים בהם כנקודת מוצא או אחיזה, נמשיך במסע להרכבה מחדש של הפעולה האנושית, שיגיב למציאות העכשווית, שיעסוק בטקסטים קאנוניים עבריים ומערביים, בתבניות ארכיטקטוריות, ועוד. נשאל שאלות יסוד על גבולות הפעולה האנושית בטווח שבין הטבעי, המלאכותי והמקודש, ונבחן, כל אחד ואחת בתחומם, איפה נמצאים מרחבי המשחק הדיסציפלינריים שלנו, מהם המתכונים למשחק טוב, אלימי, שמתוכו מתגלה המופלא. בסמסטר א' יוקדש חצי מכל שיעור להרצאות תמטיות וחציו השני לתרגול מעשי של קריאה ביקורתית. בסמסטר ב' יפתחו הסטודנטים מחקר עצמאי סביב דמות, תופעה או תמה הקרובה ללבם, תוך בניית שדה

פרשני המנהל דו-שיח נדיב ומעמיק עם העמדות השונות. התוצר הסופי יהיה טקסט אקדמי, אך תהליך בנייתו יעבור דרך חשיבה במדיות מגוונות, ביניהן מפות, דיאגרמות, קולאז'ים, אנלוגיות חזותיות ועוד ועוד

9400271 שיטות במחקר חזותי: וידיאוגרפי- בשפה האנגלית
בשיתוף פעולה עם אוניברסיטת היינריך היינה, דיסלדורף, גרמניה
Heine University Düsseldorf Heinrich

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום ה' 18:00-19:30, הקורס יתקיים בזום ויום מרכז פרונטלי בכל סמסטר

אוליבר קרנר

במהלך הקורס נברר כיצד ניתן לבצע ולהמחיש מחקר באמצעות חומרי גלם אודיו־ויזואליים. נצפה ביצירות וידיאוגרפיות בנושאים וסגנונות מגוונים, ונבחן יחד את האופן שבו כלי העריכה מאפשרים לנו לנסח ולהמחיש טענה אקדמית מגובשת ומעמיקה. נתרגל לאורך השנה יצירה וידיאוגרפית מחקרית באמצעות תרגילים קצרים, תוך כדי איתור, קריאה ושילוב של מחקרים אקדמיים כתובים בעברית ואנגלית. נעבוד בקורס על פרויקטים אישיים שישתכמו במטלת סיום וידיאוגרפית המשקפת תהליך מחקרי מתמשך בהיקף של עבודת פרוסמינר. היכרות בסיסית עם כלי עריכת וידאו (לא משנה איזו תוכנה) היא דרישת חובה עבור כל משתתפי ומשתתפות הקורס.

שנים ג'-ה'

ארכיטקטורה

קורס חובה, סמסטר א'

1700710 תולדות העיר והעיור בעולם המערבי

סמסטר א', 2 ש"ס, 2 נ"ז

16:00-14:30

ד"ר נועה הייזלר רובין

העיר של ימינו שונה באופן מהותי מערים בהיסטוריה, אך ליישוב העירוני שהחל להתקיים לפני 5000 שנה ולערים היום יש מאפיינים משותפים רבים. ערים בכל תקופה היו פרי יכולותיהן הכלכליות והפוליטיות של החברות שהקימו אותן והתגוררו בהן, והן שיקפו את מבניהן החברתי ואת מורשתן התרבותית. מבני העיר בכל תקופה שימשו את מוסדות החברה ובכך שיקפו את סולם ערכיה ואת תפקודה היום-יומי והמתמשך. לקורס שתי מטרות עיקריות: 1. לערוך הכרות כללית עם ההיסטוריה של העיר המערבית 2. להכשיר את התלמידות והתלמידים לקראת הבנה וניתוח של הנוף העירוני, מרכיביו ומסריו הגלויים והסמויים. נכיר ערים לאורך ההיסטוריה, משחר הופעתה של תופעת העיר, דרך המהפכה התעשייתית (אז השתנתה 'העיר' לעד) ועד אתגרי העיר היום, ונבחן את מרכיביהן כדי להבין מדוע הוקמו וכיצד תפקדו. נסקור תקופות ותרבויות שונות ונעמוד על המשותף לערים כולן ועל הייחודי לעריה של כל תרבות ותקופה. נחקור יחד תכניות עירוניות, טקסטים מכוננים ומאמרים חשובים ונתבסס, ככל הניתן, על עריה של ארץ ישראל, המשקפות את המחשבה והמעשה העירוניים בעולם מהעת העתיקה ועד היום.

קורס חובה, סמסטר ב'

1700673 ארכיטקטורה וביקורת

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב' יום ג', 13:00-11:30

אדר' הילה שמר

הקורס סוקר את המגמות העכשוויות באדריכלות ובביקורת על הסביבה הבנויה החל משלהי המודרניזם ותחילת הפוסט מודרניזם ועד היום. נדון בנקודות מפנה היסטוריות, פוליטיות, טכנולוגיות ותרבותיות, ובבחן כיצד אלו השפיעו על שדה האדריכלות והתכנון. נסקור יצירות מפתח שנחשבות לפורצות דרך, ושמייצגות את השינויים שהובילו להופעתם. יושם דגש על איכויות אדריכלית ופיתוח היכולות הביקורתיות כלפי הנעשה בארץ ובעולם. הקורס יתמקד במעשה האדריכלי- הבניין והעיר, אך גם יחשוף כיצד המגמות הביקורתיות באדריכלות עכשווית הבאות לידי ביטוי בתערוכות, בסרטים, במאמרים ובשיח התרבותי ככלל.

צילום

קורס חובה שנה ד', שנתי

9306667-1 קורס מלווה פרויקט גמר בצילום

2 ש"ש, 2 נ"ז

שנתי, יום א', 18:00-16:30

ד"ר אורלי שבי, ד"ר רותי גינזבורג

פרויקט הגמר, המתקיים בתום השנה הרביעית ללימודים, הוא השיא של הלימודים באקדמיה לאמנות ועיצוב. לכן, עליו לשקף את היכולת ליצור באופן מעשי יצירה מקורית וחדשנית, כמו גם מיומנויות מחקר אקדמיות. מטרת הקורס היא להעשיר את החלק התיאורטי והמחקרי של פרויקט הגמר, תוך עיגונו בשיח אקדמי וביקורתי רלוונטי. מאחר שכל סטודנט יעסוק בנושא שונה, קורס זה ייערך (למעט שיעורים מקדימים אחדים) במתכונת של הנחיה אישית שמטרתה להקנות לכל סטודנט ידע בתחום התמחותו ולהרחיב את ידיעותיו בנושאים הקשורים למחקרו האישי. הקורס מעניק לסטודנט 2 נ"ז במחלקה לתרבות חזותית וחומרית.

סמינרים, שנה ג'

סמינרים סמסטריאליים

סמסטר א'

9306738 אסונות בכף ידינו

4 ש"ס, 4 נ"ז

סמסטר א', יום א' 13:30-10:00

ד"ר עפרי כנעני

אנו חיות וחיים בעידן של ריבוי משברים מצטברים: שבר פוליטי, אסון סביבתי, שיתוק מוסדי ושחיקת אידיאלים דמוקרטיים, המצטלבים ומגבירים אלו את אלו. אלו הן "אקולוגיות משבר גלובליות": מרחבים חדשים שאינם גיאוגרפיים בלבד, בהם משברים פוליטיים, סביבתיים ואישיים מתנהלים דרך אותה תשתית טכנולוגית, המונחת דרך קבע בכף ידינו. איך נראים אסונות מכף היד? אילו דימויים מופיעים מול עינינו ממש לפני שנרדמנו? מי הפיק אותם, עבור מי, ובאילו אופנים הם משפיעים על החושים, מפעילים רגשות ומשנים את האופן שבו אנו תופסות ותופסים מושגים כמו משבר, יחסים או הסכמה? דרך קריאה ודיון בפרויקטים עכשוויים מעולמות האמנות, העיצוב והמדיה, נבחן את תרבות הדימוי בעידן של ריבוי משברים – עידן שבו אוטומציה ומכונות לומדות מגדירות סדר יום עולמי, ובו גוף ודימוי מחוברים יחד במערך פוליטי-טכנולוגי חדש. נעסוק במושגים כמו "דימוי רפאים" (הארון פארוקי), "דימוי פורנזי" (אייל וייצמן), "הדימוי האופרטיבי" (יוסי פאריקה), "הדימוי האכזר" (אוריב טוקאן) ו"הדימוי הנבזי" (היטו שטיירל). נקרא גם טקסטים של ג'ורג'יו אגמבן, סוזן סונטאג, אנדרה לאפקי, טרלטון גילספי, לואיס אמור, בנג'מין בראטון, אנדי מרטין, אשיל מבמבה ואחרות. לצד זאת, נצפה וננתח יצירות חזותיות ופרפורמטיביות של יוצרים כמו טרוור פרגלן, ארקדי זיידס, היטו שטיירל, ג'יזל ביגולמן, תומס הירשהורן, קייט קרופורד וולאדן יולר ואחרות/ים. באמצעות בחינת אסטרטגיות אמנותיות ועיצוביות המציעות מבטים ביקורתיים על משטרי תיעוד, תרגום וייצוג, נתמקד באפשרויות להתנגדות חזותית בתוך סביבה שבה כמעט כל דבר ניתן לקידוד – וכל משבר מתורגם לגלילה אינסופית אל תוך הלילה.

9306716 מקרי מבחן באוצרות ביקורתית בישראל

4 ש"ס, 4 נ"ז

סמסטר א', יום א' 13:30-10:00

ד"ר טל בן צבי

הסמינר יתמקד במקרי מבחן של תערוכות אמנות שביטאו עמדות ביקורתיות ואף רדיקליות ביחס לשדה האמנות, במהלך למעלה מ-100 השנים שעברו מאז הקמת בצלאל. נעסוק באופן שבו עוצב התפקיד ההיסטורי של "אוצרות ביקורתית" לשם תיקוף והענקת ערך לאובייקט האמנותי ובדרכים שבהן התפתחו הטקסטים שליוו תערוכות אלה. נבדוק מהן הנחות היסוד שעיצבו את הפורמט המוכר של "המבט הביקורתי" בשדה האמנות לעומת שדות תרבותיים אחרים, כמו הקולנוע, התיאטרון, האדריכלות והעיצוב. ביחס לכך, נעמוד על הקשר שבין "אוצרות ביקורתית" לבין מושגי מחאה, כמו "הפגנות", "התנגדות", "אקטיביזם", "אידיאולוגיה של שינוי" ו"פוליטיות".

9306743 תרבות מהי?

4 ש"ס, 4 נ"ז

סמסטר א', יום א' 13:30-10:00

ד"ר ליאת פרידמן

האם תרבות מעצבת את זהותנו? ואם כן, מהי תרבות? כיצד היא מעצבת את אופיינו, את משפחתנו, או את צורת חשיבתנו? מה מבדיל תרבות גבוהה מזו הנמוכה? והאם ניתן ללמוד ולהכיר תרבות זרה, אחרת ושונה? האם ניתן לשנות את התרבות ולהקים תרבות מטיבה? בסמינר זה נבחן גישות שונות לתרבות. נעיין בכתבים אנתרופולוגים המבקשים לחקור תרבויות זרות ונחקר את האופן שבו ניתן ללמוד תרבות זרה ואת חוסר האפשרות להבין את השונה מאתנו. נעיין בכתבים ובספרות של מי שהגרו מתרבות אחת לאחרת והתמודדו עם המעבר והקשיים הבין תרבותיים. נקרא בכתבי רוסו, שביקש להבין כיצד התרחש המעבר מהטבע אל התרבות ומה לטענתו השתבש במעבר. נעקוב אחרי טענות פרויד שרואה בתרבות סוג מנגנון דיכוי נפשי (פרויד, קריסטבה) מצד אחד, ומצד שני לא מצליח לחשוב על האפשרות לכונן מנגנוני תרבות אחרים. נעיין בכתבי ניטשה, המבקש לשרטט את עוותי התרבות המודרנית ואת המלכודת התפיסתית שנוצרה סביבנו. נשאל, ביחד עם פוקו, האם התרבות המערבית מבוססת על ההנחה שיש "להגן" עליה מפני האויב (ומהו אותו אויב). נבחן את טענת מרקס ואנגלס הרואים בתרבות תוצר לואי של עבודה. ונסיים עם כתבים פמיניסטיים וקוויירים הרואים במשפחה את מנגנון הדיכוי החברתי האלים ביותר.

9401225 הפיתוי החזותי: פרסום יפני

4 ש"ס, 4 נ"ז

סמסטר א', יום א' 16:00-12:00

פרופ' אורי ברטל

הפרסום היפני העכשווי הינו תוצר מובהק של חברה בעידן הגלובליזציה המערב בתוכו אסתטיקה יפנית ומערבית כמו גם אסתטיקה גבוהה ונמוכה. אסתטיקה פוסט-מודרנית זו משמשת ביפן כיסוד לתקשורת חזותית. הקורס יבחן את הקשר בין פרסום, תקשורת ותרבות, כיצד נבנית משמעות בתוך כרזת פרסומת ומקומה ותרומתה של התקשורת החזותית כאמצעי שיווקי. חלקו השני של הקורס יתמקד ביוצרים שונים ביפן (סייטו מאקוטו והצ'ירו סוזוקי), כיצד מפרסמים מוצרים/תחומים שונים ביפן (אופנה, רכבת, אלוהול) במערכות ההתייחסות הבונות משמעות למוצרים שונים בפרסום היפני (מנגה, אמנות עכשווית ומגדר) ובטיפוגרפיה יפנית (מבנה השפה, קליגרפיה וטיפוגרפיה עכשווית).

9306724 הוויזואלי, הארוטי והפוליטי: התיאטרון של חנוך לוין

4 ש"ס, 4 נ"ז

סמסטר א', יום א' 18:00-14:30

ד"ר גל הרץ

מקובל לחשוב על השפלה כהיפוכו של כוח ועל תשוקה כמה שמניע לפעולה ויצירה. גיבורי מחזותיו של חנוך לוין מציגים את ההיפך: הם מתענגים על השפלתם, בעוד שלתשוקה שלהם השפעה מכניעה ומסרסת. במקום השאלות הגדולות של הקיום האנושי, עוסק לוין בגחמות קטנוניות, אלימות לא מוסברת וארוטיקה אובססיבית. למרות זאת, התיאטרון שלו מעורר הזדהות וריגוש, זאת אולי בשל הקסם שטמון באבסורדיות הזו. בסמינר נציע קריאה משותפת במחזות נבחרים של לוין המביאים לידי ביטוי את החיבור בין הוויזואלי, הארוטי והפוליטי: מלאכת החיים, חפץ, אשכבה, הנשים האבודות מטרותיה, סוחר גומי, הילד חולם, רצח וייסורי איוב. בקריאה נעמוד על הממד הביקורתי והפוליטי של התיאטרון הלוויני, על היחס שבין הכתיבה לבימוי ובין טקסטואליות לפרפורמנס.

9306731 סכיזואנליזה

4 ש"ס, 4 נ"ז

סמסטר א', יום א' 18:00-14:30

ד"ר אהד זהבי

הסכיזואנליזה של ז'יל דלז ופליקס גואטרי קוראת תיגר על הפסיכואנליזה של זיגמונד פרויד ומנסחת השקפה שונה בתכלית על יחסו של אדם אל עצמו, אל החברה ואל הסביבה. בד בבד היא מציעה דרך יוצאת דופן ליצירה של יצירות אמנות ותרבות ולהתרשמות מהן - דרך שעיקרה התנסות פרפורמטיבית. במסגרת הסמינר נברר מהן טענותיהם העקרוניות של דלז וגואטרי כלפי הפסיכואנליזה ומהם יסודותיה של החלופה שהם מציעים ונעמוד על טיבם של מושגים מרכזיים במשנתם דוגמת "ריזום", "מכונות משתוקקות", "גוף ללא איברים" ו"היעשות". בד בבד נחלץ מהסכיזואנליזה כלים מעשיים ליצירה או למפגש עם מעשה של יצירה וניעזר בהם כדי להתנסות ביצירות מתחומי האמנות, הספרות, התיאטרון, הקולנוע ועוד. מפגשי הסמינר יישלבו למידה עיונית ותרגילים מעשיים. המחקרים הסכיזואנליטיים ייערכו בסמינר זה בדרכים רבות ובשיטות שונות, ותוצרי הסמינר יוגשו בפורמטים מגוונים.

9306736 פנים אחרות: המאומים החזותי ביצירתו של עגנון

4 ש"ס, 4 נ"ז

סמסטר א', יום ד' 17:00-14:00

ד"ר גל הרץ

יצירתו של עגנון היא זירת מאבק בין הכוחות הבונים והיצרים האפלים ששחררה המודרנה לבין שאריות ההתגלות והאמונה. עגנון המציא לשון חדשה המערערת את ההפרדה בין חול לקודש, שיש בה מתח בין הזרה ותשוקה לעולם הסמלים היהודי, תוך חציית גבולות בין המרחב והלשון, הדימוי והמשמעות, ועמידה על הסתירות העמוקות של הפרויקט הציוני. בסמינר נבקש לעמוד על המאומים החזותי (חרדת הכתב, כפילות מאיימת וקללתן של אותיות) החוזר בסיפוריו ועל הלא-מודע לצורותיו השונות הרודף את הדמויות. נעמוד על השימוש המיוחד בלשון הקודש והמדרש, החסידות והקבלה כמו גם זיקתו לפרנץ קפקא ולסופרים מודרניסטיים אחרים. נבחין בעבודת הזיכרון המתרחשת בתוך הנרטיב ונעמוד על האופן בו מתגלגלת הקדושה אל חפצים ואובייקטים של היומיום. נקרא מבחר מיצירותיו ונעמוד על דרכי הפרשנות כמו גם על מקורות ההשראה השונים מהם בנה את סיפורי המעשה.

סמסטר ב'

9306734 אקולוגיות של משבר: ארכיטקטורה ועיצוב לקראת פוסט-אנתרופוקן

4 ש"ס, 4 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 13:30-10:00

אדר' עידו גינת

בעולם הנתון במשבר אקלים ובאי-שוויון חברתי מעמיק, פרקטיקות הארכיטקטורה והעיצוב אינן עומדות מן הצד: הן מעצבות את התנאים הפיזיים של המשבר, אך גם של היציאה ממנו. הסמינר המשותף של בית הספר לארכיטקטורה והמחלקה לתרבות חזותית וחומרית מזמין אתכם לבחון את השורשים ההיסטוריים והתיאורטיים של משברים אלה - אותם משברים שהביאו להגדרת תקופתנו כ-"עידן האדם", האנתרופוקן, ולחשוב מחדש על תפקידן של ארכיטקטורות ומעצבות. יום בבינון עתיד של צדק סביבתי, חברתי ומגדרי. באמצעות מקרי בוחן וקריאה צמודה של טקסטים, נתחקה אחר התגובות הארכיטקטוניות והעיצוביות למשברים אקולוגיים, מן המהפכה התעשייתית ועד למצב החירום האקלימי של ימינו. נבחן כיצד תיעוש, קולוניאליזם ומשטור המרחב כוננו את הסביבה הבנויה והזינו את המשבר - ונעמוד על האופן שבו נטל זה הוטל באורח בלתי שוויוני על הדרום הגלובלי. מתוך כך, הסמינר מציע מסגרת לחשיבה ביקורתית ולפיתוח כלים חזותיים שיחשפו את הקשרים הסמויים שבין אקולוגיות, כלכלה, מרחב (אנושי ואחר) ועיצוב - ולתפיסה מחודשת של מקצועות העיצוב כשדה של פעולה פוליטית ואיתית.

9306725 התגלמות הרוח בבשר – על הולדת האמנות המערבית בנצרות

4 ש"ס, 4 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 13:30-10:00

ד"ר יצחק בנימיני

העמדה הנוצרית של הברית החדשה מגיבה לחזותי שבברית הישנה באופן מורכב ופרדוקסלי. ביחס לאיסור או לאי־האפשרות לייצג את האל באופן גשמי בפסלים ובתמונות, הנצרות מציגה את חזון האינקרנציה, ההתגלמות בבשר. הדיבור האלוהי שברא את העולם כממד אנרגטי ורוחני מופשט התגלם בבשר ובגוף של ישוע האנושי־אלוהי. בסמינר נבקש לעמוד על מתח זה בין הרוחני לבין הגשמי שבנצרות ולבחון כיצד הוא מתבטא באופנים שונים בתרבות המערבית ובאמנות מאז ועד היום, מהאיקונות המזרחיות והמערביות ועד האמנות המודרניסטית והעכשווית.

9306742 אמנות בקצה התרבות: ארטו, וורהול, גליסאן

4 ש"ס, 4 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 18:00-14:30

ד"ר שאול סתר

בסמינר זה נעסוק ביצירתם של שלושה יוצרים ששינו את האמנות והמחשבה במאה ה-20: המחזאי והסופר הצרפתי אנטואן ארטו, האמן החזותי והקולנוען האמריקאי אנדי וורהול והמחשבה ממרטיניק אדואר גליסאן. היו אלה שלושה אמנים רב-תחומיים שטלטלו את תחומי יצירתם ופתחו בהם אפשרויות מבע חדשות: ארטו, שהחל כשחקן קולנוע, היה מקורב לסוריאליסטים ועסק כל ימיו בתיאטרון, חילץ את המחזה מן הכתב והטקסט והפך אותו לאירוע פרפורמטיבי לשוני וקולי שנקשר מחדש לגוף, לפולחן ולשיגעון. הוא היה דמות מרכזית בפריז של שנות ה-30 וה-40 והוגים מאוחרים יותר - פוקו, דלז וגואטרי - הושפעו ממנה וכתבו עליה. וורהול, האמן-הידוען, שהחל כגרפיקאי ופרסומאי, ויצר הדפסים, ציורים, תצלומים וסרטים, הקים את "המפעל" וסלל בו את הדרך ליוצרים רבים, שינה את מעמד המקור, פני השטח והאירוע ביצירה החזותית, את היחס בין אמנות, מדיה ועסקים. ואילו גליסאן, שיצירתו נעה בין שירה הגותית לתיאוריה פואטית, ביקע את הזהות האחדותית הנטועה בקרקע לעבר מערך של מעברים, יחסים והתלכדויות, ביצירה שחקרה את תנאי השעבוד והשחרור והשפיעה עמוקות על המחשבה הפוסטקולוניאלית. במהלך הסמינר נביר את כל אחד משלושת היוצרים: נקרא מכתביהם, נתבונן ביצירותיהם, נלמד את הסביבה שבה פעלו ונדון בפעולה המערערת שלהם על סיפה של התרבות המהוגנת (האירו-אמריקאית, הבורגנית, ההטרסקסואלית, הקולוניאלית): בחריגה מאירופה, במיניות הקווירית, בביקורת הקפיטליזם, בהליכה אל מעבר למודרניזם. בסיומו של הסמינר יוזמנו הסטודנטים לבחור ולחקור יוצרים אחרים שפעלו על קצה התרבות ושינו את האמנות - לא רק גברים, לא רק מן המאה ה-20.

9306730 הסדנה הבינתחומית לקיימות

4 ש"ס, 4 נ"ז

סמסטר ב', יום ד' 19:30-16:30

ד"ר אלעד פרסוב - בצלאל, פרופ' יפעת בן דוד – האוניברסיטה העברית (הסמינר בשיתוף ביה"ס לחינוך באוני' העברית)

הסמינר יתמקד בעיצוב פתרונות לאתגרי חינוך לקיימות במערכת החינוך בירושלים. זהו קורס דו-מוסדי, רב-תחומי ורב-קולי. הקורס יקדם מפגש פורה בין עולמות החינוך והיצירה והפעולה למען חינוך קיימות ושינוי אקלימי. 15 סטודנטים מהחוג לחינוך ומהתוכנית לקיימות אקלים וחברה באוניברסיטה העברית יחד עם 15 סטודנטים ממחלקות שונות בצלאל, יעבדו על עיצוב פתרונות פדגוגיים לאתגרים של שינוי תרבות מקומית בירושלים לעתיד מקיים. במהלך הסמינר, הסטודנטים ילמדו על קיימות, חדשות פדגוגיות והקשר הבלתי נפרד ביניהם. במקביל, הם יפגשו אנשים וארגונים המעורבים בחינוך לקיימות וילמדו מהם על גישותיהם, פעילויותיהם והאתגרים מנקודת מבטם. אתגרים הללו יתורגמו להזדמנויות במהלך סדנאות, שבהן ייצרו הסטודנטים תגובות רב-תחומיות לאתגרים, בהתאמה לספרות הרב תחומית ולשדה.

סמינרים שנתיים

9306696 אמנות פלסטינית: חיפוש אחר זהות

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 10:00-11:30

ד"ר חוסני אלח'טיב שחאדה

הקורס יעסוק בהתפתחות האמנות הפלסטינית מאמצע המאה ה-19 ועד ימינו, עם דגש על אמנות פלסטינית עכשווית. הוא יתבסס על הצגת יצירות אמנות חזותית על כל גווניה: ציור, רישום, פיסול, מיצג, מיצב וצילום. במהלך הקורס נתעמק בשאלות מרכזיות שאמנים פלסטינים מנסים לברר בעבודותיהם, ונשאל כיצד הדבר נעשה בהקשר הפוליטי המורכב שבו הם חיים, על פי חלוקה גיאופוליטית: כאזרחים בתוך ישראל, בשטחי הרשות הפלסטינית, ברחבי העולם הערבי ומחוצה לו. נתייחס לשיח המחקרי המתפתח כיום בנוגע להגדרת האמנות הפלסטינית ולשאלות הקשורות, בין היתר, במרחב הרב-תרבותי שבו אמנים פלסטינים פועלים כיום. נייחד דיון לקשר בין מעמד האישה בחברה הערבית והשתקפותו באמנות החזותית. דגש מיוחד יושם על מאווייהן של נשים יוצרות ועל דרכי הבעתן הייחודית, בזיקה לביקורת חברתית פמיניסטית.

9306740 החומר הבלתי נראה של הכוח: על כוחם של דימויים ודימויי הכוח

4 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א', 10:00-11:30

ד"ר יובל קרמיצר

קמפוס בצלאל החדש שוכן בלב ריכוז יוצא דופן של מוקדי כוח. כנסייה, בית משפט, בית מעצר, עירייה- כל אחד מהם מגלם מופע אחר של שליטה, סמכות וסדר חברתי. אך כיצד נראה כוח? כיצד הוא מוקרן, מאילו חומרים הוא בנוי - והאם בכלל ניתן "לראות" אותו? הכוח, כמו הצדק, חייב להיראות כדי לפעול - אך זקוק תמיד גם להסוואה, לעיבוי חזותי שיכסה על היעדרו המהותי, ועל הפוטנציאל הגלום בו. הסמינר יעסוק בדימויים של כוח ובכוחם של דימויים: בכנסיות, בפירמידות ובדיוקנאות של שליטים; בקליגרפיה דתית ובאדריכלות ריבונית; בשטרות כסף, בתמונות פרסום, בסרטוני תעמולה. נבחן מופעים של כוח דתי, פוליטי, כלכלי ומיני, תוך עיון בטקסטים קלאסיים ומודרניים מן הקאנון של תרבות המערב, משוליה ומחוצה לה; מחנה ארנדט, ארנסט קנטרוביץ', לואי מרין ונורמן ברייסון - ועד לחוקרים כמו סאלינס, פיניי, קין וקרטיני. נבקש לשאול נקודות מבט מיפן, הודו והקולנוע האיראני. נברר כיצד דימויים אדריכליים או חזותיים משתתפים וכיצד הם מתנגדים ל"הפשטה" של הכוח ושל הסדר החברתי והפוליטי. הקורס משלב קריאה עיונית עם ניתוח חזותי של חפצים, מרחבים ודימויים, תוך עידוד למחקר אישי המשלב תיאוריה עם תצפית וביקורת.

9306720 הדימוי של היהודים (ם) בקולנוע

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 12:00-13:30

פרופ' אשר סלה

חקר ייצוג היהודים בקולנוע מהווה תחום מבוסס ומתפתח בחקר התרבות החזותית. אף על פי כן, המחקר עדיין מתמקד במבט החיצוני של הרוב על המיעוט ובכך נוטה להתעלם מההבדלים שהתקיימו בתוך החברה היהודית עצמה לאורך ההיסטוריה ועל פני המקומות השונים שבהם חיו יהודים. במהלך הקורס, נשתמש בקולנוע - בעיקר בסרטים עלילתיים באורך מלא - לא רק כראי של הדמיון הקולקטיבי על יהודים, אלא גם כמושא לשאלות ביקורתיות, לדוגמה: אילו סוגות קולנועיות חסרות בהקשר לאומי מסוים? אילו דמויות נסותרות מן העין? אילו מצבים ומקומות אינם מיוצגים במסכים הלאומיים? הסמינר יתמקד בייצוג הקולנועי של הזהויות השונות של החוויה היהודית בארבע מסגרות גאוגרפיות ייחודיות מסביב לים התיכון (ישראל,

איטליה, ספרד ופורטוגל), על מנת להבין את טיבם של ייצוגים קולנועיים של חוויה דתית כמו השבת, מצב קיומי כמו זה של האנוסים או תופעה טרנס-לאומית כמו זו של יהדות התפוצות.

9306663 קריאה וכתיבה של שירה

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 13:30-12:00

פרופ' דרור פימנטל

השירה, כותב המשורר הגרמני ריינר מריה רילקה, היא "אוושה על כלום", שהרי השירה היא המדיום הלשוני המימורי ביותר. אך עם זאת, האפקט שלה אדיר. מתח זה בין התוכן האלמותי לצורה הפשוטה חווה כל מי שאי פעם חטא בכתיבת שירה. זו בדיוק עבודת השירה: להכיל את עודפות המשמעות בכלי השביר של השורה הקצוצה. בסמינר נקרא מהשירה העברית ומשירת העולם, ונתרגל כתיבת שירה. זאת, תוך התוודעות לטכניקות כתיבה כמו משקל וחרזה, אימאז' והרמז, ולצורות שיריות מצומצמות ורחבות, מסורתיות ומודרניות.

9301613 העיר הגדולה: מרחב, זהות, טקסט

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 13:30-12:00

ד"ר עודד מנדה לוי

הקורס יעסוק בסוגיות מרכזיות במחשבת העיר הגדולה כמרחב פיסיו-ארכיטקטוני וכמרחב אנושי. תתברר הסוגיה העקרונית של ייצוג עיר גדולה בטקסט הספרותי: אפשרויות הייצוג ומגבלותיו לצד גישות יסוד במיפוי התמה העירונית. נשלב עיון ביצירות בנושא מן הספרות הכללית, ונתאר מהלך אבולוציוני של השתנות דרכי הופעתה של העיר הגדולה בסיפורת העברית החל מן המחצית השנייה של המאה ה-19 ועד אמצע המאה ה-20: תמורות בדרכי עיצוב המרחב, בעמדות האידיאולוגיות כלפי הנוכחות של העיר ובמעמדו של היחיד, לרבות נקודת התצפית שלו ועמדתו בדיאלוג עם הסביבה האורבנית.

9306739 נשים מאחורי העדשה: קולנוע נשי גלובלי

4 ש"ס, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 16:00-14:30

ד"ר מריה פרח

מאז ימיו הראשונים של הקולנוע, נשים נטלו חלק בעשייה – כבמאיות, תסריטאיות, עורכות, מפיקות ושחקניות – לעיתים בשולי התעשייה ולעיתים ככוחות חדשניים ופורצי דרך. עם זאת, לאורך השנים, נשים נאלצו להתמודד עם חסמים רבים: מוסדות גבריים, מימון מוגבל, הטיות מגדריות, ותפיסות סטריאוטיפיות שצמצמו את המרחב היצירתי והאפשרויות הפתוחות בפניהן.

למרות האתגרים, נשים רבות הצליחו לפתח קולנוע מקורי, אמיץ ואינטימי. קולנוע המאתגר את הנחות היסוד של המבט הגברי הדומיננטי ומציע דרכי סיפור אחרות, זוויות מבט חדשות וחוויות מגדריות מגוונות. בעשורים האחרונים, וביתר שאת במאה ה-21, חל גידול משמעותי בנוכחות נשים בתעשיית הקולנוע, כמו גם בהכרה הביקורתית והציבורית ביצירתן. יוצרות קולנוע מרחבי העולם, כולל מהפריפריה התרבותית והחברתית, תורמות לעיצוב חתרני, אינטימי, חוקר ומעורר מחשבה.

הסמינר יעסוק בעשייה הקולנועית של נשים ובאופנים הייחודיים שבהם הן מבטאות את עולמן דרך המדיום הקולנועי. באמצעות צפייה, ניתוח ודיון ביצירות קולנועיות שבוימו, נכתבו או הופקו על ידי נשים מרחבי העולם, נבחן כיצד קולן של נשים מתגלה ומתעצב בקולנוע. נדון בשאלות של ייצוג מגדרי, חוויות נשיות, גוף וזהות, כמו גם באתגרים החברתיים, התרבותיים והתעשייתיים שעומדים בפני נשים יוצרות.

הסמינר יושלב קריאה תיאורטית לצד צפייה וניתוח של סרטים, מתוך שאיפה להבין כיצד יצירה קולנועית של נשים אינה רק תגובה למבנים קיימים אלא גם דרך ליצירת שפה אסתטית וחברתית חדשה.

9400270 מגדר ומיניות באמנויות ובעיצוב

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 16:00-14:30

ד"ר רותי גינזבורג

הסמינר יעסוק במושגים מרכזיים של מגדר ומיניות לאורך ציר היסטורי, החל מהניצנים שהופיעו בתקופת הנאורות ועד תנועת ה־MeToo. נלמד איך התגבשו תפיסות פרשניות של חוקרות וחוקרים בתחום תוך כדי קישורם למאבקים מרכזיים של יחידים וקבוצות נשים ולהט"בים שסבלו וסובלות מפגיעה בזכויותיהם. נתבונן על 'אחרות' מינית אל מול תפיסות נורמטיביות המבקשות למשטר את הפרט והחברה, ונברר כיצד מיתוסים מבנים תפיסות של זהות ממוגדרות ומיניות של יחידים וקבוצות. הסטודנטים יתאמנו בקריאה ובכתיבה, בחיפוש ובהתמודדות עם עיבוד החומר שיאתרו. בתום סמסטר א', יידרשו הסטודנטים לבחור נושא לסמינר ולהגיש מבוא ראשוני של עבודתם. סמסטר ב' יוקדש ברובו לעבודה עצמאית בהדרכה על עבודת הסמינר.

9306741 אמנות זמננו: מגמות ותמורות במאה ה-21

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 16:00-14:30

ד"ר איגור ארונב

אמנויות בתקופתנו מתאפיינות בטשטוש גבולות חסר תקדים בין מדיומים (המצב ה"פוסט-מדיאלי"), בשימוש נרחב בטכנולוגיות דיגיטליות ובתאוצה של אקטיביזם חברתי-פוליטי. בניגוד לעידן המודרניסטי, שבו שלטו זרמים סגנוניים מובחנים, כמו אקספרסיוניזם או סוריאליזם, האמנות היום היא פלורליסטית במהותה; היא נעה על הציר שבין הקונספטואלי והווירטואלי לבין החווייתי והחומרי ("המטריאליזם החדש"), משלבת בין מלאכת יד מסורתית ליצירה דיגיטלית, ומגיבה למציאות גלובלית ומקומית מורכבת ורוויית סתירות. בעוד הפוסט-מודרניזם פיתח תפיסות פוסט-סטרוקטורליסטיות ודה-קונסטרוקטיביות, התרבות העכשווית הפועלת בעולם הגלובלי מחפשת דרכים לאחות את התודעה המקוטעת. דיוננו יתמקד בשלושה היבטים השזורים זה בזה: מדיום, עולם האמנות ואקטואליות. ההיבט המדיומלי עוסק במדיום כ"מסר", בממשק שבין מדע וטכנולוגיה, כולל AI, לאמנות, ובסוגיות של ה"פוסט-הומיניזם", לצד השיבה למדיומים מסורתיים ושילובים בין-תחומיים. היבט "עולם האמנות" מתמקד בפוליטיקה תרבותית, במצבם העכשווי של המוזיאונים, הגלריות ושוק האמנות ויחסיהם המשתנים עם הקהל. ההיבט האקטואלי המתרכז באקטיביזם, בתיאוריה ביקורתית ובמעורבותן של האמנויות בסוגיות זהות, קיימות, חברה ופוליטיקה.

9306695 מיתולוגיות וארכיטיפים

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 16:00-14:30

ד"ר רוני עמיר

קורס רב-תחומי זה עוסק במיתולוגיה היוונית, בפסיכולוגיה ובתרבות חזותית עכשווית. נלמד סיפורים על אלים, גיבורים ומפלצות, נדבר על משמעותם הפסיכולוגית של הסיפורים ונעמוד על השילוב שבין נושאים מהמיתולוגיה היוונית לתרבות העכשווית. דוגמאות לכך הן: הספר "משחקי הרעב", סדרת ספרי "פרסי ג'קסון", משחקי המחשב והאנימציה כגון God of War ואף עבודות אמנות עכשוויות כמו עבודת הווידאו קרימסטר (The Cremaster Cycle). נברר כיצד חזרו לשיח העכשווי גיבורים ואלים, ומדוע נותרה המיתולוגיה היוונית רלוונטית גם בימינו. בסמסטר ב' ניישם את הלימוד בכתיבת עבודת סמינר הקשורה בתרבות חזותית עכשווית.

9306711 אמנות במרחב הציבורי

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 16:00-14:30

ד"ר רונית שטיינברג

נושא האמנות במרחב הציבורי מכיל בחובו מספר היבטים ופרדוקסים. מצד אחד זהו סוג האמנות שהיה מקובל לאורך תקופות רבות בהיסטוריה ומן הצד השני הוא נתפס בעיקר כקישוט ועיטור של המרחב הציבורי. בשנים האחרונות, ישנה חזרה לעיסוק בנושא זה בין השאר מתוך הקשר חברתי וכחלק מהתפיסה המבקשת לחבר בין עולם האמנות לציבור הרחב. במהלך הקורס נבקש להקיף את הנושא ולעמוד על תופעות שונות. נעלה שאלות בנוגע למאפיינים, תהליכי הבחירה, קטגוריות משנה, נראות והסתרה, השחתה ותיעוד ועוד. נכיר מושגים כגון אמנות אדמה, אמנות לצידי דרכים ראשיות, אמנות זיכרון, ציורי קיר, גרפיטי וכדומה. בנוסף, נבחן את הנעשה בארץ הן בתחום קבלת ההחלטות והן בנושא התיעוד.

9306719 "הבו לנו יחידים מתייאשים": חוויית התלישות בתרבות הישראלית

2 ש"ש, 4 נ"ז

שנתי, יום א' 18:00-16:30

ד"ר עודד מנדה לוי

סופרים עבריים שהחלו את כתיבתם בסוף המאה ה-19 ובראשית המאה ה-20 הציגו גיבור מסוג חדש שכונה "התלוש": טיפוס בלתי מחובר, עקור ממקום גידולו, חסר שורשים שאיבד את הקרקע מתחת לרגליו. התלישות סיפקה את הציוד הכמעט אוניברסלי, הקיומי, לכוח של התחייה, למהפכה הלאומית. א.ד. גורדון אמר "הבו לנו יחידים מתייאשים, כי אין לוחמים גדולים מן המתייאשים הגדולים". התלוש הוא לא (או לא רק) אדם שנתון בשולי החברה והקיום, אולי ההיפך מכך: הוא זה שמבקש חזקה על בית חדש, שרואה עצמו זכאי לבעלות שנגזלה ממנו. בתרבות ובהיסטוריה העברית והישראלית אפשרויות התלישות הן כמעט בלתי נגמרות: עולם ישן מול עולם חדש, דת מול חילוניות, בין מזרחיות לאשכנזיות, בין שפות וכך הלאה. בסמינר דרך טקסטים ספרותיים ועיוניים לצד יצירות אמנות, נבחן את השפה הבינארית הזו ואת משמעותה גם כיום לגיבוש זהויות בסבך התרבות הישראלית.

9306717 סמינר כתב העת 'בצלאל'

שנתי, שני מחזורים, כל מחזור 4 ש"ס, 4 נ"ז

ד"ר אהד זהבי

סמינר לסטודנטיות ולסטודנטים נבחרים משנה ג' (ארכיטקטורה: גם שנה ד'; תרבות חזותית וחומרית: שנה ב' בלבד) שישמשו עוזרות ועוזרי עריכה בהכנת גיליונות 15 ו-16 של 'בצלאל', כתב עת לתרבות חזותית וחומרית' (<https://journal.bezalel.ac.il>). עוזרות ועוזרי העריכה מעורבים בשלבים השונים של עריכת הגיליון בהנחיית עורך כתב העת. תפקידם כולל קריאה מעמיקה וביקורתית של כתבי יד שמוגשים לפרסום בכתב העת, עזרה בבחירת הטקסטים הראויים לפרסום והשתתפות פעילה בעריכת הטקסטים לקראת פרסומם בגיליון. עבודת עוזרות ועוזרי העריכה אינה חופפת בהכרח את הלימודים בשנה האקדמית ומתקיימת על פי תכתיבי המערכת ובהתחשבות באילוצי הסטודנטיות והסטודנטים. בשנה"ל תשפ"ז יתקיימו שני מחזורים של הסמינר: מחזור ראשון ישתתף בעריכת גיליון 15 בחודשים אוקטובר 2026 עד מרץ 2027, ומחזור שני ישתתף בעריכת גיליון 16 בחודשים אפריל עד ספטמבר 2027 (ייתכנו שינויים). בפתח השנה יתפרסם קול קורא להגשת מועמדות להצטרפות לסמינר כתב העת 'בצלאל', ובעקבותיו ייבחרו הסטודנטיות והסטודנטים שיצטרפו לשני מחזורי הסמינר (בין ארבעה לשמונה בכל מחזור).

סמסטר קיץ

9306722 לדמיין את סוף העולם: תרבות וקפיטליזם

2 ש"ש, 4 נ"ז

יפורסם בהמשך

ד"ר יואב רונאל

הסמינר מציע דיון מושגי והיסטורי בקפיטליזם ובאופן שבו יצירות תרבות (טלוויזיה, קולנוע, אמנות וספרות) מייצגות אותו, בעקבות האמירה כי "יותר קל לדמיין את הסוף העולם מאשר את סוף הקפיטליזם". בחלק השני של הסמינר נעסוק באופן מפורש ברגע ההיסטורי הנוכחי וביצירות התרבותיות שלו.

שנים ג'-ה'
קורסי בחירה

סמסטר א'

קורסי בחירה סמסטר א'

1700686 תולדות האיור

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 11:00-09:30 במוזיאון ישראל

אורנה גרנות

איורים הם יצירות האמנות הראשונות שאנו מכירים במהלך חיינו. לפני שנכיר את האמנות במוזיאון, ניחשף מילדות לאיורים שנמצא בספרים, ברחובות ועל גבי המסכים שמלווים אותנו ביום-יום. במהלך הקורס, ננסה להבין מה מייחד את המדיום הראשוני הזה המשלב בין טקסט לתמונות ומה מבדל אותו מצורות הבעה אמנותיות אחרות; מתי איור הוא צורה של המחשה טכנית וכלי אורייני ומתי הוא הופך למבע אמנותי מורכב, רדיקלי, חדשני וחד-פעמי. חלקו הראשון של הקורס יוקדש לבירור מושגי יסוד הקשורים לתחום וללימוד נקודות ציון בהתפתחות האיור. בהמשך הקורס, נתעמק בעבודתם של מספר מצומצם של יוצרים המזוהים כמאירים מובהקים כמו נורמן רוקוול וטומי אונגרר ונכיר יוצרים ייחודיים בעלי גוף עבודות איורי-אמנותי אינדיבידואלי מובהק כמו ויליאם בלייק ושרלוט סלומון.

1700675 תרבות פופולרית בעולם הערבי: מוזיקה, קולנוע ואינטרנט

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 11:30-10:00

איל שגיא ביזאוי

סדרת ההתקוממויות שהחלה בסוף שנת 2010 בארצות האזור וזכתה לכינוי "האביב הערבי" הפתיעה מומחים רבים. הסתבר שנאומיהם של מנהיגי המדינות השונות, דרשותיהם של חכמי הדת, ואפילו מאמרי מערכת אינטלקטואליים, לא די בהם כדי לספר על הלכי הרוח ועל התחושה הכללית בקרב החברות הערביות השונות. בתחומי הקולנוע, המוזיקה וברשתות החברתיות, לעומת זאת, ניתן היה לחוש ברחשי מחאה וביקורת ואף בניצני התקוממות. הם סיפקו תמונה שונה, ואף הפוכה, לזו שהמדינה ביקשה לצייר. בקורס ננתח את תוצרי התרבות הפופולרית והדיגיטלית המשמיעים את מגוון הקולות של ההמונים, כפי שהם באים לידי ביטוי בסרטי קולנוע עצמאיים וממסדיים שנוצרו בשנים האחרונות; נבחן גם מוזיקת פופ ערבית כמו גם את סצנת המוזיקה האלטרנטיבית שהתפתחה בלבנון, במצרים, בירדן, בפלסטין ובתוניס.

1700763 לא תעשה לך: על החזותי המקראי בספרי בראשית

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 11:30-10:00

ד"ר יצחק בנימיני

במסגרת הקורס נקרא בדקדקנות את סיפור הבריאה האלוהי, שבו מצוי יחס מיוחד בין דמות האלוהים הבורא לאדם הנברא דרך התפקיד המתווך של האמן. נבקש לבחון יחס או מתח זה כמה שמתבטא גם דרך איסור הייצוג האלוהי בעשרת הדיברות. נשאל באיזה אופן שאלת הייצוג האמנותי של האל קשורה למהותו כאמן יוצר, ובאיזה אופן מוטיב זה מהדהד עד היום בתרבות ובאמנות המערבית.

9306669 איך מזהים יצירת אמנות

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 13:30-12:00

ד"ר אהד זהבי

מקובל לחשוב על יצירת האמנות בזיקה ליוצרת או ליוצר, שמחוללים אותה ויוצקים בה תוכן, ולקהל, שחוזה אותה ועומד על פשרה. בקורס זה נבחן בעיון את מערכת היחסים המורכבת בין שלושת היסודות הללו – היוצרים, היצירה והקהל – ונערער על עצם ההנחה שמדובר ביסודות יציבים וברורים. האם בכלל יש יוצרות ויוצרים, או שהם עצמם יצירה של מישהו או של משהו אחר? האם יצירת האמנות קיימת כשלעצמה, או שהיא קמה רק בעקבות מעשה הפרשנות? האם משמעותה נגזרת ממניעיהם ומכוונותיהם של האמנית או האמן, או שהיא תלויה כל כולה בתגובותיו של הקהל? ומה יכול בעצם הקהל לעשות לנוכח יצירת אמנות: האם הוא אמור לחוות אותה, להבין אותה, לפרש אותה – או שיש לו חירות לעשות ביצירה כרצונו? את מכלול השאלות הללו נבחן בעזרת מגוון של הוגות והוגים, ובהם ארווין פאנופסקי, סוזן סונטאג, פייר בורדייה, ג'לאל תאופיק, קלייר בישופ, ז'אק רנסייר, שרה חינסקי, אנדרה לפקי ואירית רוגוף, ובעזרתם גם נברר, באופן מעשי, איך אפשר ואיך ראוי להגיב ליצירת אמנות (אם בכלל אפשר לזהות אותה).

1700702 אמנות והעיר הגדולה

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 13:30-12:00

רותם רוף

מהי אמנות עירונית? במרכז הקורס עומדת חשיבה על היחסים ההדדיים שבין אמנות למושג העיר, במבט היסטורי וגלובלי. בקורס נסקור את האופנים שבהם תיאוריה וביקורת, פרקטיקות של אמנים, פעילים חברתיים, קוקלטיבים, מוסדות וקובעי מדיניות השפיעו על יחסי הגומלין בין האמנויות לבין המרחב הציבורי ועיצבו אותם, ונתבונן בדוגמאות מרחבי העולם כדי להבין את ההקשרים החברתיים, הגאוגרפיים והפוליטיים שלהם. נציג את המגמות המובילות ביחס למקומה של אמנות בחלל האורבני – החל מאמנות מונומנטלית ואמנות חוצות ועד לתפיסות עכשוויות של אמנות בקהילה ואמנות השתתפותית, כשהחלל העירוני והצופה הופכים לחלק אינטגרלי מהעבודה.

2700642 קומיקס ישראלי אתמול והיום

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א', 13:30-12:00

צחי פרבר

מטרת הקורס היא להציג את האופן שבו נתפסת ההווה הישראלית, על גווניה הרבים, באמצעות הקומיקס. הקומיקס הישראלי שנוצר טרם קום המדינה וממשיך להתפתח גם בימינו, משקף את ערכי החברה ואת תכניה מכל זווית אפשרית: עם במצור, צבא וביטחון, סטריאוטיפים חברתיים, ועד למקומו של הפרט בהווה הישראלית. במהלך השיעור, יוצגו סדרות קומיקס שפורסמו בעיתוני ילדים, לפני ואחרי קום המדינה, בעיתונים יומיים, ובספרים (הנובלה הגרפית). במקביל לכך, נארח בשיעור שבעה ציירי קומיקס ממגזרים שונים.

1700813 מרעיון לטקסט: סדנה לכתיבה יוצרת בערבית – בשפה הערבית

2 ש"ס, 2 נ"ז

עלא חליחל

סמסטר א', יום א', 12:00-13:30

רעיונות יש אינסוף. הם מתרועעים במוח ובלב, עד שנדמה לפעמים שבלתי אפשרי לנסחם בבהירות ובקלות על הדף. סדנה זו מציעה כלים מעשיים לפיתוח מהלכי כתיבה וניסוח בערבית, במטרה להפוך רעיונות וסיפורים אישיים לטקסטים שיכולים ללוות יצירות ומדיומים אחרים, או שכאלה שעומדים בפני עצמם. הסדנה תתמקד בשני היבטים עיקריים: ההיבט האנושי-אישי דרך חיפוש חומרים וחוויות אישיות שביכולתן לשפוך אור על מושגים בסיסיים שעיצבו ומעצבים את ההווה שלנו כיוצרים. ויוצרים. וז' בדרך, במיוחד בהקשר התרבותי-פוליטי של המשתתפים/ות. ההיבט השני יתמקד בתרגולים ובמושגים בסיסיים בתהליכי כתיבה כמו עלילה, פיתוח דמויות, תמות וסיפורת במהלך מתפתח. הסדנה תשלב עבודה קבוצתית במהלך המפגשים, לצד עבודה אישית של כל משתתף/ת עם המנחה.

1501002 סדנה בכתיבה יוצרת

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 14:30-16:00

ד"ר עודד מנדה לוי

"לכתוב: לנסות בקפדנות לשמר משהו, לעשות שישרוד משהו: לקרוע כמה פתותים מדויקים מן הריק שמתרוקן, להותיר, אי שם, איזשהו תלם, איזשהו עקב, איזשהו אות או כמה סימנים." (ז'ורז' פרק, חלל וכו': מבחר מרחבים, [1974] 1998). במפגשי הקורס נכיר, נשוב ונכיר, בערך של הכתיבה ובכתיבה כערך. ננסה באופן עקבי ובלתי מתפשר להאזין לעצמנו ביושר, בכנות. נתבונן ושוב נתבונן בזולתנו, בסביבה, בדרך שבה אנחנו רגילים לתפוס את העולם. נשחרר אי אילו בריחים זעירים שבתוכנו, נתרגל התייחסות 'אחרת' למוכר ולידוע, נערער על האמונות המוצקות שלנו, נראה נקודת מוצא לפליאה, לקסם שבגילוי.

1700813 ספר פתוח – זהות, זיכרון ודמיון בספרי אמן. کتاب مفتوح: الهوية والذاكرة والخيال في كتب الفنانين

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 14:30-16:00

עלא חליחל וצחי פרבר

נבקש לחקור בקורס זה את ספר האמן ככלי להבעה אישית, פוליטית ותרבותית. הקורס מתקיים בהנחיה משותפת של הסופר והמחזאי עלא חליחל והמאייר והסופר צחי פרבר, וישלב סטודנטים יהודים וערבים במסע יצירתי ומעמיק של כתיבה, איור, דפוס ויצירה חומרית. דרך קריאה מודרכת בטקסטים ספרותיים, עיוניים וויזואליים – כמו גם בהתנסויות מעשיות בסדנה – נבחן את ספר האמן כמרחב בין-תחומי הפותח מקום לדיאלוג בין תרבויות, בין שפות ובין נרטיבים אישיים וקולקטיביים. נדון בנושאים של זהות, שייכות, נוף, זיכרון והיסטוריה – ונשאל כיצד ניתן לגולל סיפור אישי בתוך אובייקט חומרי, אינטימי ומטאפורי כמו ספר. במהלך הסמסטר יצרו הסטודנטים עבודות אישיות ובינאישיות, תוך שיתופי פעולה המבקשים להציע נרטיב אחר – מורכב, רגיש ורב-קולי הקורס יסתיים בהצגת ספרי האמן בתערוכה קבוצתית.

9306709 עיר הנמל כמרחב של שינוי והגירה: עכו, חיפה, יפו

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 16:00-14:30

ד"ר טל בן צבי

הקורס יתמקד בעיר הנמל כמקרה מבחן של ערים מעורבות במאה ה-20 וה-21. מטרת הקורס היא לבחון את ביקורת המרחב בתרבות החזותית, תוך התמקדות ביצירה אמנותית, תערוכות ופרויקטים אוצרותיים מקומיים בערי נמל בישראל: עכו, חיפה, יפו. הקורס יעמוד על האופנים שבהם תערוכות ופרויקטים אלה מייצגים כתיבת היסטוריה אמנותית חדשה בתרבות החזותית. במהלך הקורס ייבחנו ייצוגים של עיר הנמל הים תיכונית הן כשער למזרח לבאים לנמל, והן כשער למרחב קוסמופוליטי שנפתח להשפעות מערביות. במסגרת כפילות זו יבחנו השפעות אמנותיות מרובות במרחב רב תרבותי שכלל חשיפה לתרבות מוסלמית, נוצרית ויהודית. מבעים שעסקו במסעות ונסיעות ביצירה של אמנים הלוח וחזור אל הערים המעורבות אחרי 1948. כן ייבחנו ייצוגי הסביבות הלימינאליות של הנמל והסביבה הימית לאור חוויות ההגירה דרך הים שהובילו להוויות של גלות ופליטות. נרטיבים של דינמיות, חוסר יציבות וסכנה בסביבות קו החוף וייצוגים אמנותיים העוסקים בחורבן, הרס ושינוי הסביבה הימית שעוברות ערים אלה.

1700740 הוליווד שעל הנילוס – תמות מרכזיות בקולנוע המצרי

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 16:00-14:30

איל שגיא ביזאווי

מצרים היא המדינה היחידה במזרח התיכון שפיתחה תעשיית קולנוע עצמאית עוד בתקופה הקולוניאלית, כשהייתה תחת שליטה בריטית. מראשיתו היה הקולנוע המצרי תוצר מובהק של חברה ושל תרבות הנתונות בתהליכים מואצים של מודרניזציה. ככזה, הוא שילב בין אסתטיקה וטכנולוגיה מהמערב לבין מרכיבים מקומיים מצריים, ערביים ואסלאמיים, ושימש בין היתר ככלי להבניית תרבות וזהות מצרית מודרנית. במהלך הקורס, נסקור את תולדות הקולנוע המצרי ונתמקד במספר תמות עיקריות, תוך התייחסות להתפתחויות חברתיות ופוליטיות במצרים של המאה ה-20 וה-21. נצפה בסרטים מצריים ונקיים דיון שיתבסס על קריאה טקסטואלית וקונטקסטואלית של הסרטים ועל קריאה ממוקדת של חומר אקדמי, במטרה לפענח קודים פנים-תרבותיים שיתרמו להבנת הסרטים וההקשר ההיסטורי והחברתי שבו נוצרו.

1700504 זכויות יוצרים

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 18:00-16:30

עו"ד איל פרייס

מטרת הקורס היא להכיר את עולם הקניין הרוחני, ובמיוחד את עולם זכויות היוצרים ביצירות אמנות שימושיות, באדריכלות, בתצלומים, ביצירות התקשורת החזותית, בצורפות ובעיצובים תעשייתיים. נלמד על ההתפתחות המהירה בתחומי הדיגיטל והבינה המלאכותית. נלמד מי הבעלים בתחום הקניין הרוחני, מה השימושים המותרים (והאסורים) ונעסוק אף ב"זכויות מוסריות" לקרדיט ובמניעת שינויים ביצירה. נסקור גם מסחור זכויות קניין רוחני והגנה בין-לאומית על זכויות אלה.

1700814 האינקובטור לקיימות

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום א' 18:00-16:30

ד"ר אלעד פרסוב וורד שפירא

איך פותרים בעיה עירונית שכולם פוגשים מדי יום, אבל כמעט אף אחד לא רוצה להתקרב אליה? האינקובטור לקיימות יוקדש השנה לשיתוף פעולה עם מחלקת האסטרטגיה של עיריית ירושלים, סביב תוכנית האב החדשה לפסולת. דרך אחד האתגרים המורכבים, הדחופים והמסריחים של החיים בעיר, נבחן

את האשפה לא רק כבעיה סביבתית, אלא כמערכת עירונית המהבטת בין תשתיות, כלכלה, מדיניות, הרגלים, שירותים עירוניים ותרבות יומיומית. במהלך הקורס נתנסה בכלים מתקדמים לפתרון בעיות מורכבות בתחומי הקיימות: חשיבה מערכתית, מחקר שטח, מיפוי בעלי עניין, ניתוח חסמים, עיצוב שירותים ופיתוח התערבויות ישימות. הסטודנטים והסטודנטים יעבדו מול אתגר עירוני אמיתי ויפתחו רעיונות וכלים שיכולים לתרום לשינוי ממשי בירושלים.

Reading Kafka 1700767

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום ד', 14:00-15:30

פרופ' ויואן ליסקה וד"ר ליאת פרידמן. באנגלית

לקרוא את קפקא פרושו לחקור את המודרניות ולהתמודד עם בעיותיה. בקורס זה נקרא את הכתבים הקצרים של קפקא ואת מי שכתבו עליו. נבחן מספר שאלות: איך יהודי מפראג, עם חיים משמימים וחסרי הרפתקאות הופך למבקר החשוב ביותר בעולם המודרני? מה קפקא זיהה במודרנה וכיצד הוא מציג את המודרנה באמנות הכתיבה שלו? מהי האמנות המודרנית של קפקא? מה בכתביו נותן השראה ליצירה כה מרובה – תיאולוגית, אסתטית, פסיכולוגית, פוליטית? מה הופך את קפקא למקור עבור חוקרים וחוקרות של המאה 20 וה 21, כגון בנימין וארנדט, דרידה, אגמבן ודלז? נשאל בעיקר, מה אנו יכולים ויכולות ללמוד כיום מקריאה בכתבי קפקא?

סמסטר ב'

1700651 קלאסיקה מאוירת לילדים

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום א', 09:30-11:00 במוזיאון ישראל

אורנה גרנות

במהלך הקורס נבחן מגוון ספרי ילדים מאוירים ונסקור את התפתחותו של הספר המאויר לילדים מן המאה ה-19 ועד ל-Picture-book של ימינו. מטרת הקורס היא למקד את תשומת הלב באיור כפרשנות חזותית לטקסט מילולי, ובאופן ספציפי בספר המאויר לילדים כסוגה ייחודית. ההתבוננות ההיסטורית-תרבותית על הפן החזותי של הספר המאויר תיעשה מתוך הכרה בתרומתם הייחודית של האיור והמאיירים להתהוות של היצירות הקלאסיות לילדים. יצירות לדוגמה: יהושע הפרוע, פו הדוב, פיטר ראביט והקוסם מארץ עוץ. מאיירים לדוגמה: וולטר קריין, רנדולף קלדקוט, מוריס סנדק וטומי אונגרר.

1700730 קולנוע עכשווי מהעולם הערבי

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 10:00-11:30

איל שגיא ביזאוני

כשמדברים היום על קולנוע עכשווי בעולם הערבי מתכוונים לרוב לסרטים שיצאו מאז "האביב הערבי". ואולם, את שורשיו של הקולנוע העכשווי ניתן למצוא בשנים שלפני הטלטלות הפוליטיות, ואת השפעותיו ניתן לראות גם בארצות שעברו מהפכה. לצד תוצריו של הקולנוע המצרי הפופולרי – תעשיית הקולנוע הוותיקה, הגדולה והיצרנית ביותר בעולם הערבי – התפתחו בעולם הערבי סגנונות וזרמים קולנועיים שביקשו להציב לו אלטרנטיבה. הקורס בוחן את הגדרותיו המשתנות של הקולנוע הלאומי בעידן הגלובלי, ומציע דיון בסוגיות מרכזיות שמעסיקות את הקולנוע העכשווי בעולם הערבי, כמו זהות, לאומיות, מעמד האישה, הגירה, ביקורת המשטר, היחס למיעוטים, היחסים בין המדינה לפרט והתבוננות מחודשת על העבר.

מסורתיות ועכשוויות [תחריט, משי, חיתוך עץ, ציור, רישום, כתב יד, צילום, מדיות ותרבות דיגיטלית] הספר כבמה אינטימית המורכבת ממגוון חומרים המולחמים יחד, מזמינים למפגש אינטימי בין היוצר. לצופה: שיטוט, קריאה, התבוננות, מגע, קירבה וריחוק.

בקורס נבקר בסדנת ההדפס בירושלים, נפגש עם אנשי מחקר ויוצרים בתחום.
פיתוח פרוייקט אישי מונחה של המשתתפים.

1700810 להיות אחר/ת

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 11:30-10:00

פרופ' דרור פימנטל

שאלת היחס לאחר/ת היא מהשאלות החשובות ביותר הניצבות בפנינו כיום, בהיותה בעלת השלכות חברתיות ופוליטיות מרחיקות לכת. במהלך הקורס נבחן את דמות האחר/ת כפי שהוא משתקף בהגות, באמנות ובקולנוע. בהקשר זה נבחן דמויות כמו ניצול השואה, הפליט, המשוגע והנוכרי, ונשאל מהו היחס הראוי לאחר/ת. בתוך כך נתוודע למושגים הקשורים לשיח האחרות כמו חיים חשופים, האחר הגדול, אידיאולוגיה אתיקה ומתנה.

1700755 מעצבים במחלוקת

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 13:30-12:00

ד"ר עופר כהנא

אנחנו חיים בתקופה של בירור כואב של זהות אישית וקולקטיבית, ושל מחלוקות קשות סביב לאומיות ואוניברסליות, דת וחילון, זכויות מיעוטים וזכות הרוב למשילות ולהגדרה עצמית, שימוש בכוח, הסכמים מדיניים, חופש ביטוי וגבולותיו. הוויכוחים הללו מתנהלים בפוליטיקה, בתקשורת וברשתות, והם מקבלים צורה חזותית דרך אמנות ועיצוב: בכרזות, בתערוכות, באנדרטאות, בלוגואים, בסרטונים, במרחבים ציבוריים, בממשקים ובקמפיינים חברתיים.

הקורס נועד לתת לסטודנטים מילים וכלים לחשוב בתוך מרחב כזה. נלמד לזהות מה כל צד רואה, ממה הוא חושש, על מה הוא מנסה להגן, ומה המחיר שהוא מוכן לשלם. נתרגל קריאה כפולה של יצירות: אותה עבודה יכולה להיתפס כהרחבת חופש הביטוי או כפגיעה בסדר חברתי, כביטוי מוסרי אמיץ או כהפעלת לחץ, כתיקון עוול או כהשתקה, כמקוריות או כניתוק ממסורת.

במרכז הקורס עומדות שתי השקפות יסוד על טבע האדם והחברה, בהשראת ספרו של תומאס סואל "עימות בין השקפות". דרך ההבחנה ביניהן נבחן כיצד שיפוט אסתטי, מוסרי ופוליטי נבנה בפועל: מה מפעיל אותנו, איך תחושת הצדק שלנו נוצרת, ואיך ערכים שונים מושכים את תשומת הלב של אנשים שונים.

הקורס עוסק ביצירה חזותית ובמיומנות חיונית במיוחד: להקשיב ברצינות לעמדה שאינה טבעית לנו, לבחון את המובן מאליו של הסביבה שלנו, ולנסח ביקורת שמסוגלת להחזיק שתי קריאות חזקות של אותה יצירה. עבור חלק מהסטודנטים זו חוויה לא נוחה אבל משמעותית: רגע שבו מתחילים לשים לב למסגרת האידיאולוגית שבתוכה אנחנו פועלים, ושעד אז נראתה לנו מובנת מאליה.

במהלך הסמסטר נצפה בסרטים, ננתח עבודות אמנות ועיצוב, נקרא טקסטים נבחרים ונקיים דיון כיתתי. מטרת הקורס היא לפתח יכולת ניווט בתוך מחלוקת: לזהות פשרות ומחירים, לשפוט באופן אחראי את מה שאנחנו מייצרים ואת מה שאחרים מייצרים, ולברר כיצד אתיקה, פוליטיקה ואסתטיקה מתורגמות לשפה של בחירות יצירתיות.

1700760 אהבה ומוות (ארוס ותנטוס) מיוון ועד משחקי הכס

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 12:00-13:30

ד"ר רוני עמיר

הקורס יעסוק באהבה ומוות (ארוס ותנטוס), שני יצרים מרכזיים בנפש האנושית. בקורס נקרא טקסטים ספרותיים העוסקים באהבה ובמוות מהמיתולוגיה והפילוסופיה היוונית, דרך תיאוריות פסיכולוגיות וסוציולוגיות. נתבונן בדימויים חזותיים של ארוס, אפרודיטי, האדס ועולם השאול באמנות עכשווית בעבודות של טרייסי אמין, טינו סגל, דמיאן הירסט ואחרים. במהלך הקורס נדבר על סוגי אהבה שונים, כמו אהבה עצמית (נרקסיסטית), אהבה זוגית (רומנטית), אהבה הורית, אהבה לחפץ או לדבר, אהבה אפלטונית ואהבה בעידן קפיטליסטי. נעסוק גם בחרדת המוות ובמוות כיצר של תוקפנות והרס, ונדון בתפיסות שלפיהן המוות הוא סוף מוחלט, למול אחרות שבהן הוא מופיע כפתח לחיים הבאים או לגלגול נשמות. מטרתו של הקורס היא לעודד שיחה והבנה בנושאים אלו ולפתח מודעות עצמית לחיינו כבני אנוש.

1700669 מגמות במדיניות החינוך של ישראל

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 12:00-13:30

ד"ר דליה מרקוביץ'

הקורס עוסק בקווי הגבול האידיאולוגיים והבירוקרטים המנהלים את מערכת החינוך הממלכתית בישראל ואת זיקתם לתחום החינוך לאמנות. בהקשר לכך נדון בנסיבות ההיסטוריות, התרבותיות, הכלכליות והפוליטיות שהשפיעו על גיבוש מערכת החינוך, על האופי המשתנה של מטרותיה ועל הדרכים בהן ביקשה המערכת להיענות לאתגרים חינוכיים שונים באמצעות ניסוח תפיסות פדגוגיות, אורייניות ומנהליות חדשות. לאור בחינת אופייה המשתנה של מדיניות החינוך בישראל נדון בצירים הרעיוניים המרכזיים שעיצבו את המערכת ואת תחום החינוך לאמנות וכן באלו שנדחו ממנה. כמו כן, נדון בתפקיד החברתי והתרבותי המשתנה שנטל על עצמו השדה החינוכי הפורמאלי ובפרקטיקות המגוונות שאימץ. הדיון בסוגיות אלו יתנהל סביב חיבורים שנכתבו במקור על ידי הוגי הרפורמות ומעצבי מדיניות החינוך, חיבורים אמפיריים שבדקו את היישום של מדיניות החינוך ב"שטח", חיבורים שקראו את המציאות החינוכית המקומית מנקודת מבט ביקורתית, ונרטיבים קולנועיים-תיעודיים הפורשים את הנושא מבעד לעדשת הזיכרון האישי.

1700761 "מיכל בעל שני בריזים": יוצרים בין סיפור לציור

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 14:30-16:00

ד"ר עודד מנדה לוי

בדיוקן עצמי מוכר של הצייר והסופר נחום גוטמן, נראה גוטמן עומד עם הפנים אלינו, מצייר ביד אחת וכותב באחרת, והטקסט בכתב ידו, המקיף את האיור, מנסח עיקרון פואטי, אך גם רגשי: "אדם זה (והוא אני) מעסיק עצמו, לכאורה, בשתי מלאכות, אך באמת הוא עושה את מה שלבו רוצה, הווה אומר: מלאכה אחת". הדיוקן מהווה כשלעצמו יציר כלאיים מניפסטי, המשלב איור וטקסט. בקורס נבחן את תכונת ההיברידיות לסוגיה השונים, החל מאינטראקציה של שני רכיבים המגיבים זה לזה ויוצרים תרבות או אזורים של חפיפה ועד עשייה מקבילה, אובייקט לחוד וטקסט לחוד. "לאמנים הכותבים מהזן החדש", העיר יאיר גרבוז בדבריו על השידוך שבין האמן הוויזואלי לפרוזאיקון, "הפרוזה משמשת עיניים, המלים הם כלי התבוננות בעולם." ננסה להבין מה משמעות פעולות החפיפה או ההקבלה האמנותיות, מה מקורותיהן ומה תכליתן האמנותית.

1700670 אמנות פוגשת חברה פוגשת אמנות

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 16:00-14:30

ד"ר דליה מרקוביץ'

הקשר בין אמנות לחברה נדון מבעד לתפיסות שונות ומנוגדות. האמנות והאיכות האמנותית הוגדרו כתוצר של מערך מוסדי מורכב המופעל באמצעות מומחים וברי סמכא; כאפקט של תהליכי חיברות (למידה וחניכה); כאמצעי המתניע ביקורת מוסדית פנים-אמנותית וביקורת חברתית-פוליטית; וכצורת מפגש, התכנסות, חשיבה ודיון המתפקדים כאתר של פוטנציאל (מחשבתי ופרקטי) הנוגע ברעיונות ובתפיסות הנטועים מחוץ להקשרים אמנותיים מובהקים ודפוסים חקירה מקובלים (למשל: חברה, פוליטיקה, אקולוגיה ועוד).

הקורס יוקדש לבחינת זיקות גומלין אלה, לתנאים הסוציו-היסטוריים לאורם נוצרו ולהיתרים והמגבלות הטמונים בהם, וזאת בתחום האמנות הפלסטית בפרט והתרבות בכלל.

1700746 אמנות עכשווית וחברה

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 16:00-14:30

ד"ר שרה בנינגה

בקורס זה נעסוק בקשר בין אמנות עכשווית לסוגיות חברתיות. נסקור את התיאוריות הביקורתיות המצביעות על הקשר בין אמנות לחברה ונבחן יצירות אמנות עכשוויות העוסקות בנושאים של אקולוגיה, משבר גלובלי, פליטים, מגדר, מעמדות חברתיים ולאומיות. נלמד על גישות תיאורטיות שונות ביחס לקשר בין שני התחומים ונלמד על עבודתם של אמנים ואמניות מודרניים ועכשוויים. בין הנושאים שבהם נדון: אמנות אוונגארד, ההפנינג, עליית האמנות השיתופית ואמנות מהגל השני והשלישי של הפמיניזם. בין האמניות והאמנים שבעבודתם נעסוק: דאדא, ג'וזף בויס, אלן קפראו, ג'ני הולצר, ג'ודי שיקגו, ריקריט טירבאניג'ה, סנטיאגו סיירה, ונסה ביקרופט, מרתה רוסלר, מאוריצי קטלן, אנה מנדיאטה וקארה ווקר. נקרא מכתביהם של תיאורטיקנים כמו ז'אק רנסייר, ניקולא בוריו, שנטל מוף, רוזלינד קראוס, פיטר בירגר וקלייר בישופ.

The Unsustainable Self 9306715

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום א' 18:00-16:30

ד"ר גל הרץ. באנגלית

The climate crisis has been defined by the UN as the most serious threat to the future of humanity. Current approaches aimed to address this threat stress the need to limit and make better use of natural resources as well as educate about sustainable consumption. Yet such approaches overlook a crucial question: how did we get to a situation of over-exploitation of resources and to an acute disruption of world order from the first place? The answer suggested in the seminar is that the Enlightenment project has brought about a break between man and nature that has led to a constitution of a subject craving for more than she or he needs – an unsustainable self.

We will explore the option that addressing the challenge calls to fundamentally rethink human-nature relations and that public indifference in relation to the crisis calls the very notion of the modern self in question. We will read various thinkers who dealt with the formation of the self and its (un)sustainability from the times of Enlightenment to the present.

1700803 ספר אמנ.ית: המסע המופלא אל הלב הממשי!

3 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר ב', יום ד' 17:00-14:00

פרופ' הילה לולו לינ פרח בבפרברעים

בקורס נלמד וניצור ספר אמנ.ית. בשונה מספר רגיל, ספר האמנ.ית הינו מדיום המאפשר ופותח מקום ליצירה, פעולה, מחקר, איסוף מיפוי וניפוי, מרחב נייד ואינטימי לניסוי רעיונות טקסטואליים וויזואליים, זהויות, מופעים, קריאות וקריעות אישיות, חברתיות ופוליטיות. ספר האמנ.ית מציע חלל בו תחומי רוח וידע מגוונים נפגשים: שירה, סיפור, יומנים אישיים ודימויים הנוצרים במגוון טכניקות,

סמסטר קיץ

1700815 משחקים פילוסופיים

2 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר קיץ, מועד יפורסם

ד"ר יובל קרמניצר, עידן רוזה

תחום המשחקים הוא שדה דינמי ועתיר התפתחויות, ומהווה את תעשיית הבידור הגדולה בעולם. הקורס מציע מבט ביקורתי ופילוסופי על עולם המשחקים, תוך חקירת ההיסטוריה של המדיום, המשמעויות התרבותיות שמשחקים מייצרים, והשאלות הפילוסופיות שהם מעלים על מציאות, זהות, סוכנות ואתיקה. דרך משחק משותף, עיון בטקסטים תיאורטיים ושיח ביקורתי, נבחן את היחסים בין משחקים, טכנולוגיה וחברה, ונפתח אוריינות ביקורתית ביחס למדיה אינטראקטיבית. הקורס יעודד חשיבה מעמיקה על תפקידנו כשחקנים, כיוצרים וכמשתתפים בשיח התרבותי שמעצבים משחקים – בין אם מסחריים, עצמאיים, אמנותיים או חינוכיים. הקורס מיועד לסטודנטים/ות מכל תחומי היצירה והעיצוב, ומתאים גם למי שאין לו רקע במשחקים.

קורסי בחירה נוספים מתוך תכנית ה- B.A – פירוט הקורסים בעמודים 14-23

מספר מקומות מוגבל

בין קונפליקט לקנבס: אמנות ישראלית ואמנות פלסטינית, סמסטר א' 2 נ"ז

תרבות חזותית בעידן הווירטואלי, סמסטר ב', 2 נ"ז

מעשה טכני: על טכנולוגי, יצירה ושליטה, סמסטר ב', 2 נ"ז

לקרוא את העיר: חומר, ארכיטקטורה ומורשת אורבנית בירושלים, סמסטר א', 2 נ"ז

קורסי המקבץ הבינתחומי

סמסטר א'

1700793 צילום, אקטיביזם ומפגש אנושי

3 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום ד' 17:00-14:00

איתן שוקר

במהלך הקורס נבחן יחד פרקטיקות שונות של שימוש בדימוי הצילומי ככלי להתערבות במרחב הציבורי, לדיאלוג, העצמה ונקיטת עמדה. נלמד כיצד המדיום הצילומי יכול להתקיים כפרקטיקה של התנגדות, לצד אפשרות לרתימתו לחיבור, תקשורת ושיח. הלמידה תכלול מתודולוגיות של התערבות (intervention) ועקרונות של פיתוח פרויקטים השתתפותיים (Participatory Art).

במהלך הסמסטר הסטודנטיות יתנסו בעבודה בקבוצות קטנות שיכללו סטודנטים ממחלקות אם שונות לתיעול היכולות ונקודות המבט השונות לפיתוח ומימוש תרגילים ומיקרו מיזמים. תוצרי הקורס יוכלו לכלול מנעד רחב של אופני תצוגה החל מתלייה פיראטית של פוסטרים במרחב הציבורי, חלוקת פליירים, פנצ'רים, הקרנות, מיני תערוכות בחללים לא גלריסטיים, המרחב האינטרנטי או כל דרך שכל קבוצה תבחר.

1700692 אחרי המפה: מיפוי, ניפוי ובידוי

3 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום ד' 17:00-14:00

חן שפירא

הקורס מבחיר את המשמעויות של מיפוי ושל דרכים לארגון של מידע חזותי הרלוונטיות לתחומי האמנות, העיצוב והצילום.

הקורס סוקר מתודולוגיות ופרקטיקות של חקר המרחב, תיאור המרחב והצגת המרחב, החל ממסורות מקובלות באמנות ובמדע לתיאור הטריטוריה באמצעות המפה כגון פרספקטיבה, קרטוגרפיה, צילום אוויר וניווט לוויינים ועד למתודות חדשות של מיפוי דאטא, מיפוי מערכות, אוכלוסיות וכדומה כולל יצירה והמצאה של מפות דמיוניות ומפות וירטואליות.

הקורס מדגיש את ההיבטים האמנותיים של המיפוי מתוך הנחה שכל מפה היא ציור וכל ציור הוא מפה, ומדגיש את ההיבטים הפוליטיים, החברתיים והתרבותיים של מיפוי כפרקטיקה של ידע ושל כוח וכדרך להגדרת מקומו של היחיד ביחס למרחבים החברתיים, התרבותיים והפוליטיים.

1700757 מתי זה זמן איפה זה מקום (בשיתוף עמותת אלון וקרן שלם)

3 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום ד', 17:00-14:00

רותי קנטור, טל מור סיני

"מתי יוצא האוטובוס שלי? איפה נמצאת תחנת הרכבת החדשה? מחרתיים יש לי יום הולדת עוד כמה זמן זה? איך אני אדע מתי העוגה מוכנה? איך אדע להגיע למקום העבודה שלי? מתי מסתיים החג? איפה זה בכלל בצלאל?" איפה אני מרגישה בבית? שייכות זה בהקשר של מקום או אנשים?

מתי זה זמן, איפה זה מקום? הינו קורס מעשי שמטרתו חיבור סטודנטיות וסטודנטים מבצלאל עם אנשים עם מוגבלות שכלית, פיזית וחושית על מנת לקיים דיון על מושגי זמן ומרחב ולאפשר הנגשתם לאנשים אלו כמו גם דיון ברגשות, שייכות, שמחה ועצב. המפגשים והעבודה בקורס, יאפשרו למידה ושימוש בכלים חזותיים ומיומנויות מתחומי האמנות, העיצוב והאדריכלות להגברת יכולות העצמאות, הביטחון, הניידות ושיפור חיי היום יום של אנשים עם מוגבלות, ויצירת חוויה והעצמה משותפת ומשמעותית לכל המשתתפות. יום בקורס תוך כדי יישום שיטות עבודה ויצירה בדיאלוג מתמיד.

זהו פרויקט חברתי בעל משמעות עמוקה והשפעה ישירה על קבוצה של אנשים בוגרים עם צרכים מיוחדים. השתתפות בקורס מחייבת נוכחות רציפה ופעילה.

בנוסף, לאחר הקורס, תתאפשר תוספת של 2 נ"ז עבור מעורבות חברתית.

הקורס פתוח לסטודנטיות וסטודנטים מכל המחלקות בשנים ג'-ד'.

הקורס זוכה לתמיכה של 'קרן שלם' וזו הזדמנות לקחת חלק בפרויקט ייחודי המעודד שילוב אנשים עם מוגבלות שכלית, פיזית וחושית במוסדות אקדמיים לאמנות ועיצוב, מתוך כך חלק ממהלך הקורס, תהליכי העבודה ותוצרי הקורס יוצגו בתערוכה/ אתר /סרט- כפי שיוחלט במשותף ע"י כל משתתפי הקורס ובמימון מיוחד.

987040172 טביעת קול

3 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום ד' 17:00-14:00

דניאל מאיר

הקורס מציע מחקר דרך הקשבה שונה בתוך העיר ירושלים. ירושלים מציעה נופ קולי מיוחד משלה, מהקופוניה של רעשי העיר המודרנית ועד הקט, הייחוד והגיוון של העיר העתיקה ומסורות עתיקות. העיר היא יצירה מוזיקלית המשלבת היסטוריה בחיי היומיום. אמנות הסאונד היא תחום אמנותי שבו הצליל משמש כמדיום. מדובר בסוגת אמנות בין-תחומית המבוססת על ידע בתחומים רבים ומגוונים: החל מהאספקטים הפיזיקליים של הצליל, דרך סוגות של אמנות חזותית ועד לסוגיות המעסיקות כיום את האמנות העכשווית. הקורס יחקור לעומק מאפיינים אודיטוריים של העיר ירושלים ויביא לידי ביטוי מאפיינים אלה דרך פרויקט כיתתי שייקבע בתחילת הסמסטר.

1700795 מפה לאוזן: סיפורים שאנחנו מספרים

3 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר א', יום ד' 17:00-14:00

אלהם רוקני

האקדמיה היום הפכה למגוונת מאי פעם עם פסיפס אוכלוסיות מתרבויות שונות ומיחידים שמגבשים לעצמם זהויות אישיות וייחודיות. מטרת הקורס היא לשתף את העולמות השונים מהם מגיעים הסטודנטיות. יחד עם הדיסציפלינות השונות שהם מביאים, להגיע לנקודת מפגש של שיח ועשייה, בסופו יעבדו הסטודנטיות. בקבוצות קטנות ייצרו יחד עבודות. תוצרים אלו יהוו גלגול נוסף בייצוג והעברת תרבותית.

הקורס מהווה הזמנה לאסוף תוכן תרבותי מבני משפחה וקהילות קרובות. הסטודנטיות. יאספו עדויות, סיפורי עם, אמרות, בדיחות, אמונות טפלות, חפצים, מוסיקה ועוד, ויצילו אתם בכיתה. לאחר מכן יחברו לקבוצות, בהם יעבדו בשיתוף עם סטודנטיות. ממחלקות אחרות. יחד הם ייצרו פרשנות וייצוג חזותי ורוב תחומי לחומרים שנאספו. במקביל הסטודנטיות. ילמדו לימודים תיאורטיים אודות היסטוריה שבעל פה, והפולקלור המילולי והחזותי. נחקר ונדון באופנים השונים של Storytelling לאורך ההיסטוריה, עד המבעים של ימינו כגון אינסטגרם, טיקטוק ו Digital storytelling.

הפצתה של היסטוריה שבעל פה, אישית ותרבותית, הוא תהליך מחייה שמקשר אנשים לעברם וזה לזה. פולקלור הוא כלי עיקרי וחשוב בשמירת מסורות זהותיות, תרבותיות וסיפוריות של עמים בעולם. בתקופה בה בני אדם מהגרים ובורחים ממדינותיהם במסות גדולות בשל מצבי מלחמה והישרדות, הם לוקחים עמם בעיקר את זהותם, תרבותם וזכרונותיהם. עדויות וסיפורי עם הם אחד האמצעים להעברת היסטוריה ופולקלור - גוף ידע המכיל מנהגים ומסורות העוברים מדור לדור ומשתנים עם הזמן.

זהו מרחב בו האישי והפוליטי מצטלבים, כאשר לסיפורים אלה תפקיד ביצירת זיכרונות וזהות של פרטים בחברה רב תרבותית כמו התרבות הישראלית. מפגש זה יאפשר דיון מעמיק בריבוי תרבותי ומציאת מכנה משותף ביניהם, וזאת במקביל לריבוי הדיסציפלינות מהם מגיעים הסטודנטים והעברת הידע החומרי והחזותי ביניהם במסגרת הקורס.

סמסטר קיץ

1700796 להתבונן בירושלים / אל קודס: לקסיקון תרבותי-פוליטי-חזותי

3 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר קיץ, מועד יפורסם

ד"ר חוסני אלחטיב שחאדה, ד"ר אריאל הנדל

ירושלים / אל-קודס מציגה שילוב ייחודי של תנאים עירוניים מעוררי מתחים: היא מחולקת בין מזרח למערב, ובין שכונות פלסטיניות, חרדיות וחילוניות-מסורתיות. בקורס נחקר יחד את ירושלים / אל-קודס בכלים רב-תחומיים, המעודדים שיתופי פעולה רב-מחלקתיים. המסגרת המארגנת תהיה הבניית לקסיקון תרבותי-

פוליטי-חזותי, שבמסגרתו קבוצות של סטודנטיות ימים יחקרו מושגים שונים בהקשר הירושלמי הקונקרטי, תוך שימוש במתודולוגיות שונות של איסוף מידע ומדיומים מגוונים להצגה. המושגים יוכלו להיות מופשטים או קונקרטיים; מעשה ידי אדם או טבעיים; מכשירים; מקומות ועוד. הקורס יעודד פתיחות ונועזות מתודולוגית ותיאורטית. תוצרי הקורס יהוו לקסיקון מושגי ואטלס ביקורתי של העיר. מתוך כך, נבקש לפתוח אפשרות לעתיד שונה של הכלה, דאגה, צדק ושיתוף פעולה בין האוכלוסיות השונות המרכיבות יחדיו את העיר.

1700794 יש אבנים עם לב אדם או: דבר אל העצים ואל האבנים

3 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר קיץ, מועד יפורסם

ד"ר ליאת לביא

הקורס נוקט בגישה מחקרית מולטימדיאלית הנעה בציר שבין האקטואלי והפואטי. במישור התיאורטי נשען הקורס על תיאוריות עכשוויות בתרבות חומרית ועל פנומנולוגיה ספקולטיבית (speculative/alien phenomenology) ואונטולוגיה מוכוונת אובייקטים (Object Oriented Ontology), ועל המתח בין הומניזם ופוסט הומניזם. בציר המעשי הקורס משלב בין אמנות - מחקר להתערבות site specific, ועבודה מבוססת Ready made, מחקר משדה הארכיטקטורה ועיצוב אורבני, ועיצוב - בפרט עיצוב ספקולטיבי, storytelling ועיצוב אינטראקציה מבוסס בינה מלאכותית.

הקורס נפתח בכך שכל סטודנט/ית בוחר/ת אבן מהמרחב הירושלמי ומביא/ה / מתעד/ת את האבן ואת המקום שבו היא נמצאת / ממנו נלקחה. בשלב השני מחולקים הסטודנטים/ות לשלשות, ובמסגרת זו ממפים את ההקשרים ההיסטוריים, החברתיים והתרבותיים של כל אבן ושל מקבץ האבנים שליקטו. על מצע זה מבצעים הסטודנטים/ות סדרת פעולות אמנותיות ועיצוביות שבמרכזן אפיון ספקולטיבי ונראטיבי - סדנת הצבה (בחינת הקשר מרחבי), סדנת בריאת עולם ונקודת מבט (בשילוב מחוללי דימויים) וסדנת עיצוב שיחה. סדנת עיצוב השיחה, הכוללת הקניית מיומנויות של אפיון צ'טבוט ייחודי ועבודה עם כלי text to speech מבוססי בינה מלאכותית, מהווה תשתית לפיתוח הפרויקט המסכם שבו האבנים "משוחחות" זו עם זו. התוצר של השיחה יכול להיות הצבה הכוללת physical computing בסיסי, ספר או סרט (לרבות אנימציה). בגיבוש התוצרים יבואו לידי ביטוי החוזקות והתפיסות הדיסציפלינריות השונות, אשר יעמדו בעצמן בשיח בגיבוש המשותף של אופי הפרויקט של כל צות. מופרכותה המוצהרת של הפעולה המגולמת במימרה "דבר אל האבנים", מנתבת את המהלך אל איזורי הפואטיקה והבדיון. האבנים בקורס מהוות "שלישי" מתווך, המאפשר לקיים שיחה שהיא בה בעת אישית וחיצונית למשתתפים, אמצעי זה של הרחקה נועד למקם את השיח במרחב מוגן ולאפשר הרחבה של אפשרויות הביטוי סביב המימדים החברתיים והפוליטיים של העיר ירושלים, המשתקפים באבניה.

1700690 אמנות קצה: ריבונות, משמעת וביטחון במגרש הרוסים בירושלים. בשפה האנגלית

3 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר קיץ, מועד יפורסם

הדס קידר

הקורס עוסק בקשר בין מיקומו של קמפוס בצלאל בין שני אתרי ענישה וכליאה ומעלה שאלות אודות הקשר בין מעקב, ענישה, כליאה, המוסד האקדמי ויצירה. הקורס יתחקה אחר השונה והמשותף בין הנושאים הללו באמצעות קריאה ודיון בטקסטים, סיור לימודי ב"מוזיאון אסירי המחתרות", מפגש עם אנשי מפתח העוסקים במפגש בין אמנות, עיצוב אדריכלות ופשיעה, אנשי משפט וקצינים מתחנת המשטרה הסמוכה ויסיימו בתערוכה שדנה בנושא מזוויות שונות.

לקלף את קירות הזכוכית – האנשים והאבנים מעבר לקירות הזכוכית

3 ש"ס, 2 נ"ז

מועד יפורסם

אדר' שרון קוניאק, נעה ארד-יאיר

הקורס מציע מחשבה חדשה על תרבות חומרית של מקום וההשפעה שלו על אנשים במרחב. באמצעות טכניקות וטכנולוגיות מגוונות של חקירה חזותית וחומרית בשטח המשלבת מיפוי, תיעוד, מחקר תיאורטי והתערבות מגיבה, נבקש להציף את הקולות המרובים של המרחב סביב קמפוס בצלאל החדש. במסגרת הקורס ננחה פעולה של התבוננות רחבה ואקטיבית בתרבות החומרית של מקום לצד התמקדות בפרטים שכל סטודנט ית או קבוצת סטודנטים יות יבחרו. במשך תשעה ימים נשהה באזור, נתבונן שוב ושוב על המקום, בכל פעם דרך פילטר אחר ומתוך פרקטיקה שונה. נקיים סיורים, נלמד ונעבוד במרחבים הציבוריים ובמבנים מסוימים כאתרים של מיפוי וחקירה, נעבור לבצלאל ול"המפעל" כמרחבים אמנותיים-יצירתיים. נשלב עולמות תוכן של אקטיביזם מרחבי, אמנות וחשיבה חומרית-צורנית. נקלף את שכבות הידע האגורות במקום ונרכיב אותן לסטוריטלינג.

1700807 עיר. פעולה. המעבדה לעירוניות יוצרת

3 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר קיץ, מועד יפורסם

רינת שרצר ושירי מלר

קורס המקנה לכם את הכלים לפעולה משמעותית במציאות העירונית. במהלך הקורס ובשיתוף פעולה עם עיריית ירושלים, נחקור את רחוב הלני המלכה, הסמוך לבצלאל. בשימוש כלי מחקר מעולם העיצוב-מכון-אנוש, נמצא את האתגרים החברתיים והסביבתיים המעצבים את חיינו בעיר. נגלה את שורש הבעיה ונפתח התערבות עיצובית/ו/או אמנותית שתביא להשפעה אמיתית במציאות העירונית. ההגשה המסכמת לקורס תעשה במעמד נציגי העירייה ופרוייקטים נבחרים יזכו למימוש במרחב העירוני בתמיכת עיריית ירושלים. זו הזדמנות לייצר שינוי אמיתי במרחב בו אנו חיים ולתת מענה לבעיות החשובות בעיניכם.

1700791 סינדרום ירושלים: המשוטטים. בשפה האנגלית

3 ש"ס, 2 נ"ז

סמסטר קיץ, מועד יפורסם

ד"ר אורית בולגרו ואמיר יציב

סינדרום ירושלים (או תסמונת ירושלים) הוא סוג של הפרעה נפשית, בה אדם לרוב תייר או צליין הנמצא בירושלים משוכנע שיש לו כוחות אלוהיים ומשיחיים. הקורס נפתח ביחידת מבוא עיונית על אודות עולם התיירות, שלאחריה נפגוש אנשים ומקומות, כתיירים משוטטים. לאחריה ינתנו כלים שונים להתבוננות ויצירה וירטואלית ובחלקו האחרון של הקורס יכלול פרויקט חזותי של בניית מרחבי בריחה לדמויות שפגשנו, מרחב שמבוסס על טכנולוגיות וירטואליות ועולם הגיימינג, שייבנה בשיתוף עם האמן אמיר יציב (המחלקה לצילום ואמנויות המסך). כך נלמד בקורס ליצור דימוי מבוסס מחשב (CGI – Imagery Generated Computer) בסטודיו חדש וייעודי של המחלקה לצילום "Studio Production Virtual" אשר יספק את התשתית הטכנולוגית.